

SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

terre des hommes
stopt kinderuitbuiting

BESTUURSVERSLAG

DIRECTIEVERSLAG	4
2019 IN VOGELVLUCHT	8
1. HOE TERRE DES HOMMES WERKT	16
Theory of Change	
Onze internationale werkwijze	
Kwalitatieve projectpartners	
Monitoring	
Partners	
2. IMPACT	22
Kinderarbeid	
Kinderhandel	
Kindermisbruik	
Seksuele uitbuiting van kinderen	
Noodhulp	
3. COMMUNICATIE MET ONZE ACHTERBAN	42

4. STEUN VOOR ONS WERK	48
5. ORGANISATIE	52
6. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	60
7. TOEKOMST	66

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

8. GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	70
9. OVERIGE GEGEVENS	94
Vaststelling en goedkeuring geconsolideerde jaarrekening Resultaatbestemming Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	

BIJLAGE

STAPPEN IN EEN VERANDERENDE WERELD

Door Carel Kok, directeur Terre des Hommes Nederland

De omstandigheden waarin kinderen in de sloppenwijken van de Oegandese hoofdstad Kampala wonen, zijn uiterst droevig. Zo ontmoette ik tijdens een bezoek in oktober 2019 een jonge vrouw uit een van die sloppenwijken. Ze werd jarenlang onder erbarmelijke omstandigheden in de prostitutie uitgebuit. Met hulp van onze partnerorganisatie rondde ze een opleiding tot naaister af. Nu woont zij niet meer in de sloppenwijk en runt ze een eigen kleermakersbedrijf.

“Met een klein beetje hulp kunnen mensen zoals zij hun leven weer opnieuw vormgeven. Dat inspireert en het laat zien hoe veerkrachtig mensen zijn.”

De energie waarmee onze collega's en partnerorganisaties zich dagelijks inzetten, dwingt bovendien veel respect af. Met trots kijk ik dan ook terug op onze programmaresultaten van 2019.

Wereldwijd tegen kinderuitbuiting

We hebben gedaan wat we voor ogen hadden. Dit jaar hebben we onderzoek gedaan in Madagaskar naar de situatie van kinderarbeid. Kinderarbeid is hier helaas aan de orde van de dag. Met de input van dit onderzoek starten wij nieuwe projecten in 2020. In India hebben we in de afgelopen jaren al kunnen zorgen dat kinderen in de micamijnen daar een alternatief hebben: met ons programma kunnen ze naar school en hoeven ze niet in de mijnen te werken. Met dit voorbeeld vertelden we in het Europees Parlement over de zin en noodzaak van Europese wetgeving tegen kinderarbeid naar Nederlands

model. Daar hebben we jaren met succes voor gestreden. Ook in Cambodja zijn we aan de slag gegaan met een nieuw project om kinderseksuïerisme een halt toe te roepen. Zo lichten we gemeenschappen en kinderen voor over de gevaren van internet.

Op meer plekken werkten we in 2019 aan de uitbanning van kinderuitbuiting. In India gingen we met het project IMAGE verder en beschermden we duizenden te jong getrouwde meisjes tegen situaties van uitbuiting.

Dichterbij huis, in Nederland, boden we minderjarigen een helpende hand. Met WATCH Nederland verstevigden we onze positie in de zorgketen zowel aan de preventie- als aan de opsporingszijde.

30 jaar kinderrechtenverdrag

De 30^e verjaardag van het VN-Kinderrechtenverdrag vierden we wereldwijd. In de Filipijnen gaven we workshops aan tieners over hun rechten. In Indonesië gingen kinderen aan de slag met kinderrechten in hun omgeving en stuurden ansichtkaarten hierover aan de president. En in Ethiopië discussieerden we op nationale tv met onder anderen de minister van Vrouwen, Kinderen en Jeugd.

Samenwerken

Vaak doen we ons werk niet alleen. Waar mogelijk werkten we afgelopen jaar samen met andere hulporganisaties, bijvoorbeeld met Plan Nederland en Defence for Children in de Girls Advocacy Alliance om geweld tegen meisjes en jonge vrouwen uit te bannen. Met Down to Zero werkten we samen met Plan International Nederland en Defence for Children - ECPAT, Free a Girl en ICCO Cooperation om seksuele uitbuiting van kinderen in tien landen uit te bannen. Natuurlijk werken we vooral samen met de bijna 200 lokale organisaties die onze 74 projecten implementeerden.

Ik ben trots op deze samenwerkingen. Ik ben ook trots op onze rol in de totstandkoming van het Metaalconvenant, waarmee bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties zich vrijwillig inzetten voor het verbeteren van mensenrechten en milieu. We lazen en gaven afgelopen jaren input waar het kon. Na jaren van discussies en consultaties, werd het Convenant, waarin bescherming van de rechten van kinderen en ook expliciet die van meisjes, binnen de waardeketens helder verwoord zijn, afgelopen jaar eindelijk ondertekend.

“De wereld om ons heen verandert snel. De nadruk en het initiatief komen steeds meer te liggen op de lokale partners in de regio’s waar we werken.”

Veranderende wereld

We zijn constant aan het onderzoeken welke rol hierin voor Terre des Hommes is weggelegd en wat onze positie hierin is. De nadruk en rol van internationale ngo’s lijken steeds meer te liggen op die van kennisoverdrager en facilitator. In gesprek met verschillende stakeholders inclusief het maatschappelijk middenveld, overheden en bedrijven

evalueren we hoe wij de beste bijdrage kunnen blijven leveren aan een wereld waarin kinderrechten gerespecteerd worden, leefomstandigheden verbeteren en kinderuitbuiting een halt toegeroepen wordt. Onze opgedane kennis willen we beschikbaar stellen in andere gebieden en aan lokale partners waardoor deze doelen nog efficiënter worden nagestreefd. Zo zagen we bijvoorbeeld in 2019 dat lokale partners met onze support beter in staat waren om internationale institutionele partners te benaderen.

Prioriteiten bepalen

Zo bepaalden we onze prioriteiten samen met onze collega’s en partnerorganisaties uit de landen waarin we werken. Op die manier beogen we onze globale doelen zo effectief mogelijk te lokaliseren. Op onze kantoren in Azië, Oost-Afrika en in Nederland organiseerden we in verband daarmee conferenties, waarbij we onze lokale staf zoveel mogelijk probeerden te betrekken bij het bepalen van onze strategie en het vinden van antwoorden op fundamentele vragen. Om welke aanpak staat Terre des Hommes bijvoorbeeld bekend? Wat doen wij anders dan andere organisaties? En wat moeten we in de toekomst blijven doen? Zulke conferenties blijken een succesvolle formule. De neuzen staan zo dezelfde kant op en met elkaar onderstrepen we dezelfde prioriteiten.

Financieel resultaat

We zijn trots op iedereen die een bijdrage heeft geleverd om onze strakke begroting te halen. Met een bedrag van bijna € 26,4 miljoen zijn wij in staat geweest om het stoppen van kinderuitbuiting weer een stap dichterbij te brengen. De forse groei in subsidies van de overheid ten behoeve van noodhulp heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd. Wij zijn er daarnaast in geslaagd om ondanks de strengere regelgeving onze fondsenwerving in alle categorieën op peil te houden. In deze tijd waar veel hulporganisaties om support vragen, is fondsen werven een uitdaging. In de competitieve markt van de particuliere

“Met elkaar hebben we in 2019 keihard gewerkt aan het op een nog hoger plan brengen van onze bedrijfsvoering.”

fondsenwerving moeten wij daarom selectief omgaan met de inzet van onze middelen. Zo hebben we bijvoorbeeld in het najaar van 2019 uit een kosten/baten analyse besloten om een geplande landelijke campagne om de winkels meer aandacht te geven niet door te laten gaan, ondanks dat we daardoor de ambitieuze omzetdoelstellingen voor de winkels niet zouden halen. We gaan onverminderd voort met het testen van nieuwe manieren om financiële steun van particulieren te borgen.

Year of performance

Afgelopen jaar, het ‘*year of performance*’, stonden onze operationele prestaties centraal. Onze focus lag in ons dagelijks werk bij het zo goed mogelijk uitvoeren van programma’s. Zodat we doen waar we goed in zijn.

Onze missie stond daarbij recht overeind: alle kinderen, wereldwijd, hebben recht op een veilig bestaan in een liefdevolle omgeving waarin ze zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Met elkaar hebben we in 2019 daarom keihard gewerkt aan het verder op orde brengen van onze organisatie en onze operationele bedrijfsvoering, het fundament van onze organisatie, zodat wij ons werk zo goed mogelijk kunnen doen. Een belangrijke stap hierin was de introductie van het nieuwe projectmanagementsysteem PRIMAS, waarin we alle informatie van projectvoorstel tot eindrapportage kunnen administreren en volgen. Onze partners rapporteren de voortgang rechtstreeks via dit nieuwe systeem. Een goede informatievoorziening is de basis voor het leveren van kwaliteit.

Om kwaliteit te leveren is een stabiele organisatie nodig, waarin processen goed op orde zijn en een atmosfeer van vertrouwen en transparantie een basisvoorwaarde is. Ons leiderschapsteam werd daarom uitgebreid en is daarmee weer op sterkte.

Wat nodig blijft

Helaas gaan miljoenen kinderen nog steeds niet naar school, leven ze in armoede of hebben ze te maken met uitbuiting. Ons werk blijft van groot belang. Hoewel de *Joint Response* in Irak, een samenwerkingsverband van Nederlandse hulporganisaties waarover Terre des Hommes de regie voerde, geen vervolg kreeg, blijft hulp in die en andere conflictsituaties van essentieel belang.

We hebben grote stappen gemaakt in het verbeteren van onze organisatie. Toch gaan de veranderingen die nodig zijn voor het op orde brengen van onze organisatie nog te langzaam. Het verloop onder medewerkers is nog steeds te hoog. We werken er hard aan om daar verandering in te brengen. Dat is in 2019 nog onvoldoende gelukt. Komend jaar zullen we daarom nog harder ons best doen om de omstandigheden waarin onze medewerkers werken, te verbeteren. Dit betekent dat verdere aandacht uitgaat naar het op orde brengen van onze financiële systemen, HR-processen, betere interne communicatie en het verbeteren van transparantie en vertrouwen.

Dankzij steun van anderen

Met onze fondsenwervende- en communicatiecampagnes hebben we afgelopen jaar veel aandacht voor ons werk kunnen vragen. Onze ambassadeur Roelof Hemmen stak eind 2018 zijn nek voor ons uit en reisde naar de Filipijnen als vermeende sekstoerist. We kregen ontzettend veel reacties. Niet iedereen was het afgelopen jaar met onze toon eens, maar met onze campagnes toonden we wel aan hoe makkelijk het is om als buitenlander kinderen seksueel uit te buiten. Met onze najaarscampagne in Nederland vroegen we ook opnieuw aandacht voor de seksuele uitbuiting van minderjarigen in Nederland.

Ons werk om kindruitbuiting wereldwijd een halt toe te roepen, konden we afgelopen jaar doorzetten dankzij de steun van onze vele donateurs, vrijwilligers, de Nederlandse

overheid, bedrijven, Europese en internationale organisaties en stichtingen, ECHO (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations) en anderen die ons een warm hart toedroegen. Van de Nationale Postcode Loterij ontvingen we voor drie jaar een extra 2,97 miljoen euro voor de uitrol van Sweetie. Vele particulieren steunden ons bijvoorbeeld door heel vrijgevig hun verjaardagscadeaus om te zetten in een flinke donatie aan ons.

Vroeg in 2020 werden we geconfronteerd met een uitdaging waarvan de omvang zich slecht laat voorspellen. De covid-19 pandemie heeft vanzelfsprekend significante impact op onze organisatie. Vooralsnog voorzien wij geen materiële gevolgen voor onze financiële conditie en liquiditeit. In het financiële deel van dit jaarverslag gaan we hier nader op in (8.2). We zetten ons vanzelfsprekend extra in om onze partnerorganisaties te ondersteunen in de 'lockdown-situaties' die het economische leven vooral voor dagloners in de projectlanden zeer moeilijk maakt. Dit heeft direct gevolg voor voedselvoorziening en veiligheid voor kinderen. Met elkaar werken we in onze projectlanden daarom binnen de grenzen van lockdowns hard om de kwetsbare kinderen en hun families extra te ondersteunen. Terre des Hommes werkt wereldwijd aan een betere wereld waarin kinderen zich in een veilige omgeving kunnen ontwikkelen. We willen kinderuitleiding structureel de wereld uit helpen. Helaas blijft dit nog elke dag hard nodig, in landen als de Filipijnen, India, maar ook hier in Nederland. Komend jaar, in 2020, gaan we met uw steun door met waar we goed in zijn en zetten we nog een tandje bij.

Carel Kok

Directeur Terre des Hommes Nederland

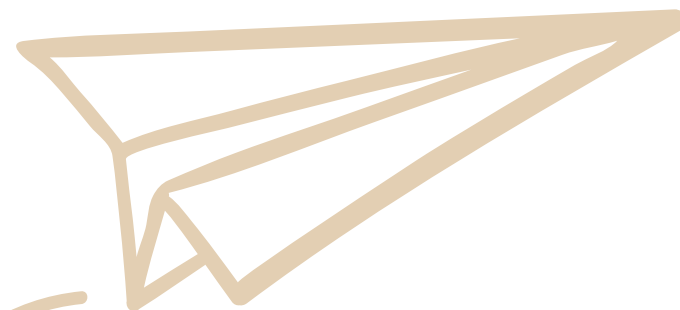

Carel Kok in Ethiopie, 2019

2019 IN VOGELVLUCHT

We kijken terug op een enerverend jaar waarin we met fondsenwerving bijna **€26,4 miljoen** opgehaald hebben om kinderen een toekomst te geven. **84% van de inkomsten** werd besteed om onze doelstellingen te bereiken. Met **74 projecten** op het gebied van kinderarbeid, kindermisbruik, seksuele uitbuiting van kinderen, kinderhandel en noodhulp waar dat nodig was, is met onze lokale projectpartners in Oost-Afrika, Azië en hier in Nederland enorm veel bereikt.

1. MENSEN
DIE ONS
STEUNEN

2. FINANCIËLE
STEUN

3. PUBLICITEIT EN
COMMUNICATIE

4. IMPACT VAN
ONS WERK

5. ONZE
ORGANISATIE

1. MENSEN DIE ONS STEUNEN

64.922

donateurs

7.000

nieuwe
donateurs

44

Terre des Hommes
winkels

137

medewerkers

1.800+

betrokken
vrijwilligers

2. FINANCIËLE STEUN

2.15
miljoen

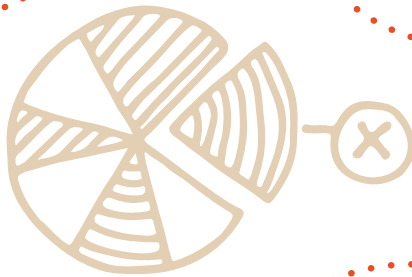
ontvangen we voor het eerst als steun vanuit de Europese commissie (ECHO) voor noodhulpprojecten in Irak en Bangladesh

bijna
26.4
miljoen

inkomsten in 2019

8.1

is de waardering van onze donateurs voor ons werk en onze werkwijze

2.97
miljoen*

extra steun krijgen we van de Nationale Postcode Loterij voor het project #Sweetie 24/7 om kindruitbuiting door online seksueel misbruik wereldwijd uit te bannen. Deze geormerkte subsidie zal naar verwachting over een periode van 3 jaar worden uitgegeven

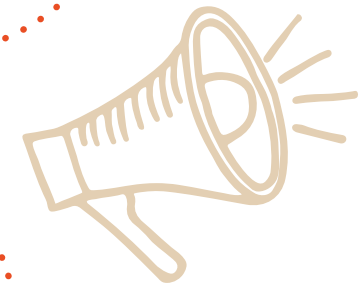
1.4
miljoen

all time high netto bijdrage van de Terre des Hommes winkels

3. PUBLICITEIT EN COMMUNICATIE

free
publicity

media-aandacht rondom seksuele uitbuiting van kinderen door o.a. het bezoek van Roelof Hemmen aan de Filipijnen en het verschijnen van het mica Madagaskar rapport

impactvol

en soms ook schurend zijn onze campagnes tegen seksuele uitbuiting van kinderen

*) niet het volledige bedrag wordt in 2019 op de balans opgenomen.

4. IMPACT VAN ONS WERK

Expertise

we worden meerdere keren als expert opgeroepen als het gaat om seksuele uitbuiting van kinderen

Betrokken

bij 9 noodhulpprojecten in drie continenten en 9 landen

49.418

kinderen gaan naar school of volgen een training waardoor ze kunnen werken aan hun toekomst

1.7
miljoen

volwassenen, jongeren en kinderen bereiken wij via bewustwordings-trainingen

3.000

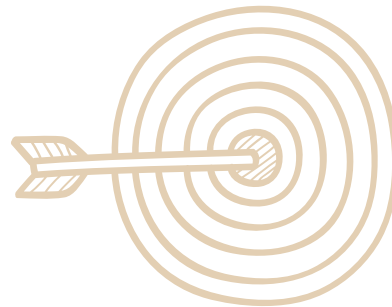
jongeren worden opgeleid tot Agent of Change om samen met ons te strijden voor een betere wereld

Wet

We werken hard aan de vormgeving van de wetsomschrijving van de Wet Zorgplicht Kinderarbeid. Dit jaar wordt deze wet aangenomen

Afrikaanse Unie

het hoogste politieke orgaan van Afrika. Wij spreken daar en onze expertise op het gebied van online seksuele uitbuiting wordt gebruikt voor de topconferentie van Afrikaanse regeringsleiders en staatshoofden eind 2019

Start

met het vormgeven van een nieuw project om kinderarbeid in de micamijnen in Madagaskar uit te bannen

Samen

Via de Federatie maken wij deel uit van Joining Forces Alliance. Samen met Save the Children, ChildFund Alliance, SOS Kinderdorpen, Plan International en World Vision roepen wij regeringen op hun verplichtingen uit hoofde van het Kinderrechtenverdrag na te komen

5. ONZE ORGANISATIE

HR

Alle noodzakelijke HR-activiteiten zijn doorgelicht en beleidsstukken zijn nog toegankelijker en beter vindbaar gemaakt voor alle medewerkers

Invulling

Vacatures zijn deels ingevuld door tijdelijke krachten om de werkdruk te verlichten.

nieuwe collega's

We werken hard aan het vervangen van tijdelijke krachten met nieuwe collega's en hebben een verloopanalyse gemaakt om met de leerpunten aan de slag te gaan

Groot succes jaarlijkse DevCon

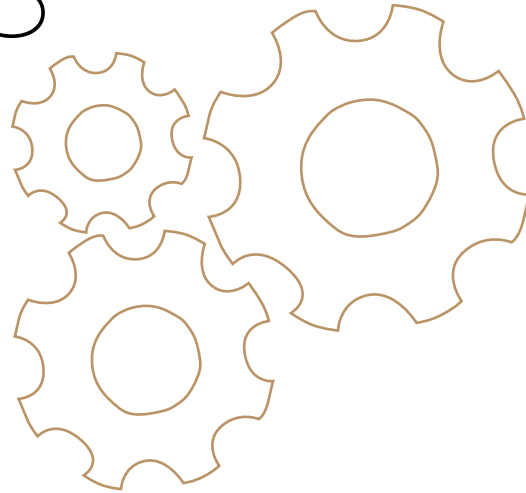
Tijdens deze Development Conference komen medewerkers (b.v. landenmanagers, communicatiemanagers en programmamanagers) uit alle regio's en landen een week bijeen, om zich met elkaar te verbinden, kennis te delen, nieuwe projecten vorm te geven en de langetermijnstrategie te bespreken

Verdere aanscherping

van onze processen rondom integriteit en child safeguarding

HOE TERRE DES HOMMES WERKT

Een wereld zonder kinderuitbuiting is het ultieme doel van Terre des Hommes. Alle kinderen, wereldwijd, hebben recht op een veilig bestaan in een liefdevolle omgeving waarin ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dat doel bereiken, kunnen we niet alleen. Alleen door samen te werken met verschillende stakeholders is deze missie te realiseren.

Theory of Change

Onze aanpak wordt beschreven in de *Theory of Change*. Deze geïntegreerde aanpak is gericht op vijf strategieën en zes belanghebbenden om zo structurele verandering teweeg te brengen. De strategieën zijn: preventie (*prevention*), bescherming (*provision*), vervolging (*prosecution*), publieke en politieke lobby (*promotion*) en partnerschap (*partnership*). Zo bouwen we aan kwalitatief en passend onderwijs, bewustwording, gewaarborgde regelgeving, gezondheidszorg en kindbescherming verankerd in het beleid van een land. Dit leidt tot een duurzame oplossing die meer kinderen de mogelijkheid biedt zich te kunnen ontplooiën. Daarnaast bieden we directe hulp met tijdelijke opvang, schoolspullen, het leveren van startkapitaal om alternatieve inkomsten te genereren of hulp in noodsituaties als dat noodzakelijk is. Om onze missie te bereiken werken we altijd samen met een cluster van de overheid, justitie en politie, lokale maatschappelijke organisaties, bedrijven, gemeenschappen en niet te vergeten de kinderen.

Wat we willen bereiken:

- Kwetsbare kinderen en uitgebuite kindslachtoffers komen op voor hun rechten;
- Gezinnen en gemeenschappen zijn bewust van de rechten van kinderen en beschermen hun kinderen;
- Het bedrijfsleven draagt bij aan het welzijn van kinderen;
- De overheid beschermt kinderen via adequaat beleid en wetgeving;
- Gerechtelijke autoriteiten veroordelen daders van uitbuiting en misbruik van kinderen;
- Maatschappelijke organisaties beschermen de rechten en belangen van kinderen.

Onze internationale werkwijze

Het hoofdkantoor van Terre des Hommes bevindt zich in Den Haag en de regiokantoren in Phnom Penh, Cambodja en Nairobi, Kenia. In negen landen hebben we eigen landenkantoren en in vier landen voeren we projecten uit die vanuit de regiokantoren aangestuurd worden. Onze medewerkers sturen in 2019 dagelijks de projectpartners aan voor een accurate uitvoering van de 74 projecten. We bieden ondersteuning en houden de voortgang van onze projecten nauw in de gaten.

Ook voeren we projecten uit of vragen we subsidies aan in samenwerking met onze internationale collega-organisaties van de internationale Terre des Hommes federatie. Iedere organisatie heeft haar eigen bestuur en projecten. Daar waar we elkaar kunnen versterken of aanvullen doen we dat. Meer over de Internationale Federatie is terug te vinden in het hoofdstuk Organisatie.

Wekelijks is er overleg met de regiokantoren. Dat gebeurt via online overleg, e-mail of telefoon. Vrijwel dagelijks krijgen wij updates vanuit de landen over bereikte resultaten. Middels foto's, video's en verhalen via ons interne communicatiekanaal Workplace, informeren wij elkaar wereldwijd. Op dit toegankelijke platform zien we dagelijks waar onze collega's in Oost-Afrika en Azië aan werken en vice versa. Die resultaten gebruiken wij

ook om onze achterban te informeren over de voortgang van onze projecten om kinderruitbuiting de wereld uit te helpen.

Kwalitatieve projectpartners

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de uitvoering van de projecten gewaarborgd blijft, verwachten we van onze projectpartners een adequate beleidsvoering en dat zij werken aan:

- Netwerken en beïnvloeden van kinderrechtenbeleid op lokaal en nationaal niveau;
- Zorgen dat projecten resultaatgericht begeleid worden;
- Juiste verslaglegging waar we ook leerpunten uit kunnen halen.

De projectpartners worden regelmatig bezocht door de landenkantoren en onze lobby & expertise medewerkers. Ook de directeur bezoekt met enige regelmaat de projecten om voeling te houden met onze projecten in de verschillende landen.

Monitoring

We meten en monitoren de impact van de projecten aan de hand van het PM&E (Planning, Monitoring & Evaluation) systeem. In 2019 is de overgang gemaakt naar een nieuw project management en informatie systeem (PRIMAS). Met dit nieuwe systeem kunnen we data nog beter analyseren en onze werkwijze verder verbeteren en aanscherpen.

- We vragen projectpartners om tussentijdse rapportages, minimaal eens per kwartaal.
- We verzamelen informatie over behaalde resultaten en voorbeeld case studies.
- We vergelijken onze aanpak in de verschillende landen om zo best practices op te bouwen.
- We verzamelen per thema geleerde lessen.
- We vergelijken onze resultaten naast de indexcijfers van de Verenigde Naties, UNICEF en ILO.

30 jaar Kinderrechten verdrag

Dit jaar vierde het VN Kinderrechtenverdrag haar 30^e verjaardag. Een bijzonder evenement waaraan in veel landen door onze projectpartners aandacht is gegeven.

Activiteiten

Met voorlichting en interactieve workshops voor tieners en een photobooth voor de jongste jeugd in de Filipijnen kregen de rechten van kinderen tijdens deze kindermaand ruime aandacht. In Indonesië verzamelden kinderen uit verschillende provincies input over het uitvoeren van kinderrechten in hun omgeving. Het belangrijkste onderwerp was (online) seksuele uitbuiting van kinderen. De resultaten werden aangeboden aan het UNCRC-comité en het Ministerie van Women Empowerment en Kinderbescherming. Ook werden ansichtkaarten gemaakt, geadresseerd aan de president van Indonesië met als boodschap de hoop op een betere uitvoering van kinderrechten in Indonesië. Deze activiteiten werden georganiseerd door de projectpartners van Down to Zero (samenwerkingsverband met vier ngo's om commerciële seksuele uitbuiting van kinderen in tien landen in Azië en Latijns-Amerika uit te bannen). In Cambodja reisden drie van onze Agents of Change naar Phnom Penh af voor de presentatie van het Child Rights Now-rapport. Een van de meisjes nam deel aan het vragenpanel aan de ngo's en de overheid

over de situatie van kinderrechten. Dit werd ondersteund met een sociale media campagne.

In Kenia is via advertenties aandacht gevraagd voor 30 jaar kinderrechten met de veelbetekende text "A time to celebrate, but also to call for more action." Want we zijn nog niet klaar. In Ethiopië heeft Terre des Hommes op de nationale televisie paneldiscussies geleid met o.a. de Minister van Vrouwen, Kinderen en Jeugd, over kinderrechten en kinderruitbuiting.

Joining Forces Alliance

Deze mijlpaal inspireerde Terre des Hommes en de Federatie ook tot deelname aan de *Joining Forces Alliance*. Helaas gaan miljoenen kinderen nog steeds niet naar school, leven in armoede en of hebben ze te maken met uitbuiting en blijft ons werk dus van groot belang. Samen met vijf andere ngo's (*Save the Children, ChildFund Alliance, SOS Children's Villages, Plan International, World Vision*) roepen wij in het rapport *A second revolution: 30 years of child rights and the unfinished agenda*, wereldleiders ter verantwoording om beloftes die zijn gedaan door de ratificatie van het Kinderrechtenverdrag in te lossen.

“Helaas gaan miljoenen kinderen nog steeds niet naar school, leven in armoede en of hebben te maken met uitbuiting en blijft ons werk dus van groot belang.”

WAAR HET MEE BEGON

In 1960 richt Edmund Kaiser in Zwitserland de kinderporganisatie Terre des Hommes op om kinderen te kunnen helpen die tijdens de oorlogen in Vietnam en Algerije verzorging nodig hadden. De naam van de organisatie is geïnspireerd op het boek van de Franse schrijver - vliegenier Antoine de Saint-Exupéry: 'Terre des Hommes'. Hij stelt: "Er is geen derde wereld. Er is één wereld en daar zijn we allemaal verantwoordelijk voor."

“Er is geen derde wereld. Er is één wereld en daar zijn we allemaal verantwoordelijk voor.”

In 1965 wordt Terre des Hommes Nederland opgericht en in 1966 wordt in Lausanne ook de Internationale Federatie Terre des Hommes opgericht. Nederland is een van de deelnemende landen. Het doel van Terre des Hommes Nederland in de beginjaren was om in samenwerking met lokale partners op te treden tegen de hongersnood en de medische problemen in West-Afrika en om jonge napalm-slachtoffers uit de Vietnam oorlog in Nederland te behandelen. In 1984 werd het eerste regiokantoor voor Oost-Afrika in Nairobi geopend. In de jaren '70 werden de eerste hulpprojecten opgezet voor vluchtelingen uit Bangladesh in India. Tegenwoordig werken we vanuit twee regiokantoren, een in Nairobi en een in Cambodja, in 13 landen in Oost-Afrika en Zuid- en Zuidoost-Azië. Onze aanpak heeft zich geëvolueerd van tijdelijke hulp naar een structurele duurzame aanpak waarbij wij kinderoitbuiting voor altijd de wereld uit willen helpen en belang van kinderrechten centraal stellen. Daarnaast blijven we speciale aandacht houden voor kinderen in noodhulpsituaties en ondersteunen we hen met financiële middelen. In 2019 deden we dit in 9 verschillende landen.

Partners

We vinden het belangrijk om onze slagkracht en impact van ons werk te vergroten door samen te werken met andere (kinderrechten)organisaties en overheden. Een greep uit de samenwerkingsverbanden:

Met Plan Nederland en Defence for Children-ECPAT werken we in de **Girls Advocacy Alliance** aan het uitbannen van geweld tegen meisjes en jonge vrouwen en aan het versterken van hun economische kansen in de samenleving. Dit doen we in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Down to Zero vormen we samen met Plan International Nederland, Defence for Children - ECPAT, Free a Girl en ICCO Cooperation. Ons doel: uitbannen van commerciële seksuele uitbuiting van kinderen in 10 landen in Azië en Latijns-Amerika. Dit doen we in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken.

We maken onderdeel uit van **Giro 555**. Per actie bekijken we of wij zelf of onze Terre des Hommes zusterorganisaties actief zijn in het gebied. Dit jaar hebben we niet meegedaan aan acties.

Terre des Hommes International Federation

Daar waar we elkaar als Terre des Hommes kunnen versterken, werken we samen met onze zusterorganisaties van de **Terre des Hommes Internationale Federatie**.

Het **Responsible Mica Initiative** is een uniek samenwerkingsverband tussen ontwikkelingsorganisaties en bedrijven die samen uitbuiting in micamijnen aanpakken. Terre des Hommes is mede-oprichter en boardmember.

In **Back to the Future** werkten we samen met War Child, AVSI in Jordanië en Libanon om vluchtelingen van onderwijs te voorzien.

Samen met vijf andere ngo's Save the Children, ChildFund Alliance, SOS Children's Villages, Plan International, World Vision roept Terre des Hommes met de **Joining Forces Alliance** wereldleiders ter verantwoording om beloftes die zijn gedaan met de ratificatie van het Kinderrechtenverdrag in te lossen.

In de coalitie **Kinderrechten in Ontwikkelings-samenwerking** (KROS) werkten we samen met 10 andere ontwikkelingsorganisaties die de rechten van kinderen in de Tweede Kamer onder de aandacht brengen. Zij waren o.a. ook onze partner bij de totstandkoming van de Wet Zorgplicht Kinderarbeid.

KINDERRECHTEN.nl

We zijn dit jaar lid geworden van het **Kinderrechtencollectief** (KRC) dat zich inzet om de rechten van kinderen in Nederland te waarborgen.

Samen met 23 andere organisaties vormen we het **MVO Platform**, dat zich inzet voor maatschappelijk verantwoord ondernemen.

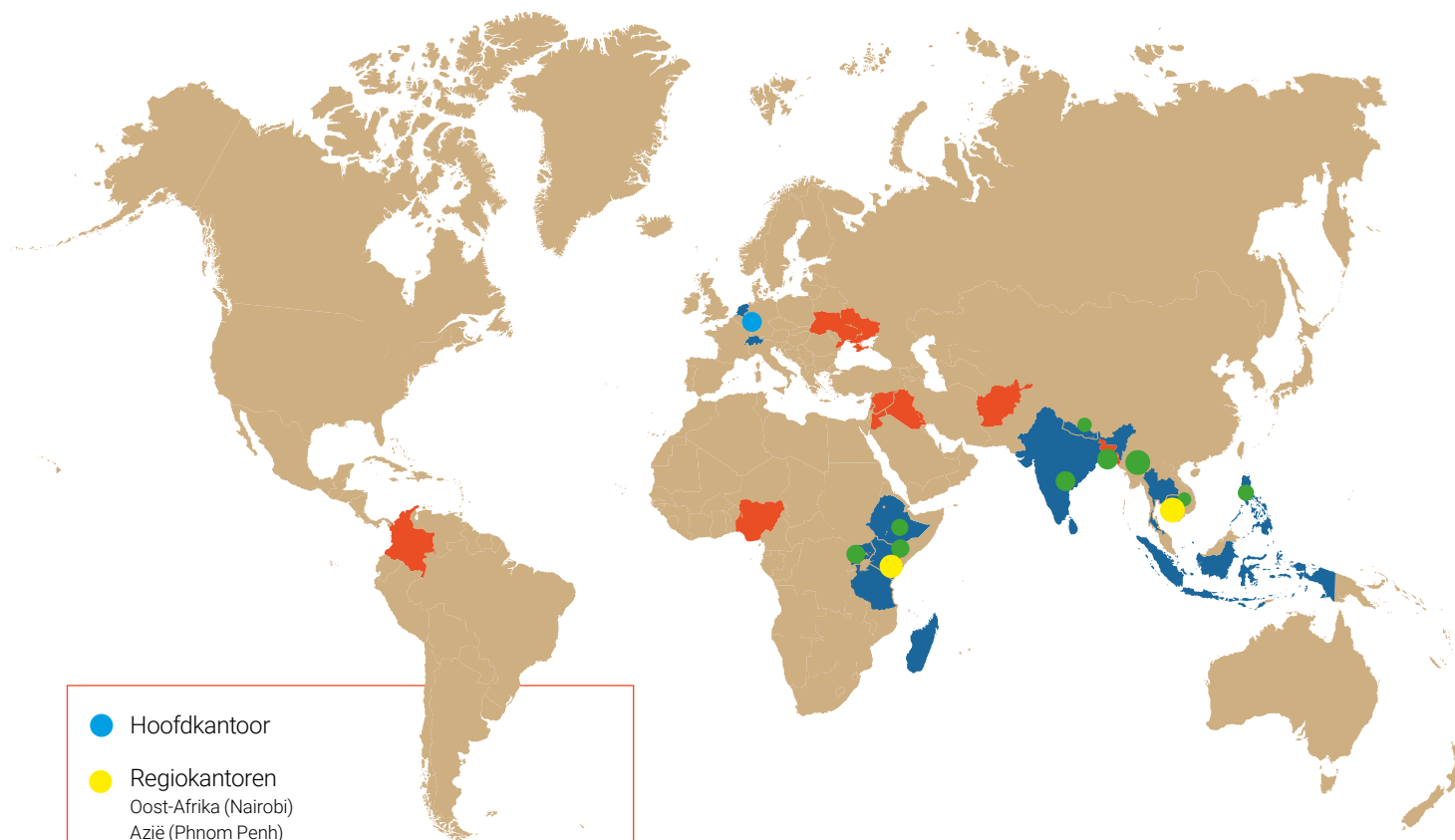

We maken onderdeel uit van branchevereniging **Partos**, die meer dan 100 Nederlandse ontwikkelingsorganisaties verenigt en werkt aan het zo succesvol mogelijk maken van een rechtvaardige en duurzame wereld voor iedereen.

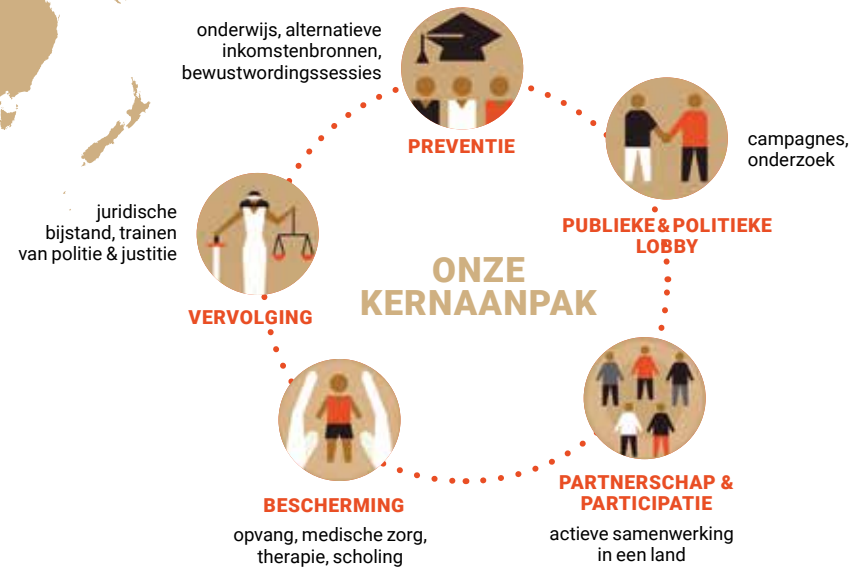
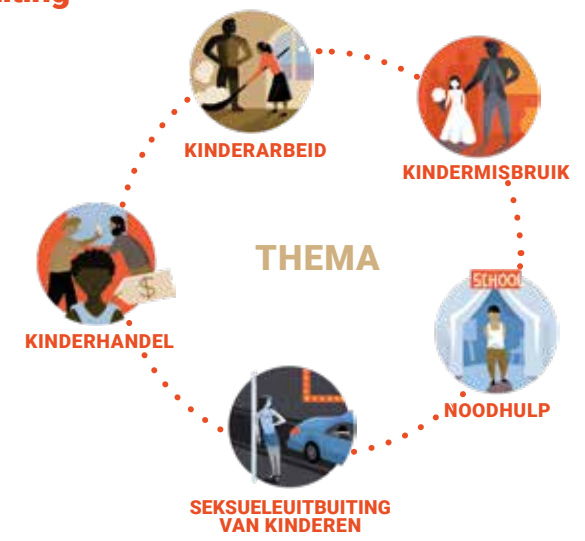
We zijn lid van de brancheorganisatie **Goede Doelen Nederland**, de belangenvereniging die zorgt voor een positief maatschappelijk klimaat waarin wij kunnen werken aan onze missie.

Waar en hoe Terre des Hommes Nederland meewerkt aan een wereld zonder kinderuitbuiting

- Hoofdkantoor
- Regiokantoren
Oost-Afrika (Nairobi)
Azië (Phnom Penh)
- Landenkantoren
Kenia, Ethiopië, Oeganda, Bangladesh, India, Nepal, Filipijnen, Thailand, Cambodja
- Structurele hulp
Kenia, Oeganda, Ethiopië, India, Bangladesh, Thailand, Cambodja, Filipijnen, Nederland, Zwitserland, Tanzania, Nepal, Indonesië, Madagaskar
- Noodhulp
Oekraïne, Libanon, Jordanië, Venezuela/Colombia, Afghanistan, Syrië, Nigeria, Irak, Bangladesh

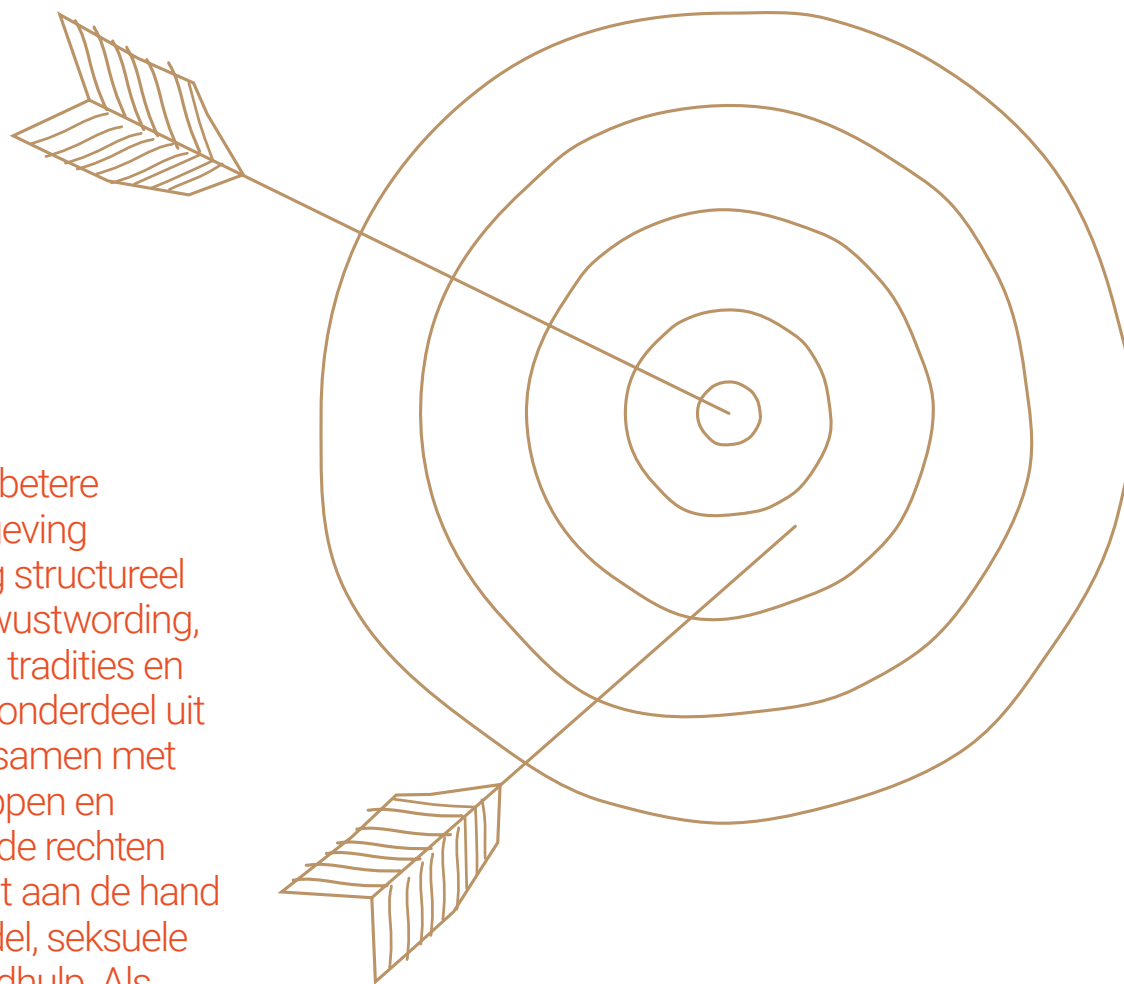
Actief in
22
landen

IMPACT

Terre des Hommes werkt wereldwijd aan een betere wereld waarin kinderen zich in een veilige omgeving kunnen ontwikkelen. We willen kinderuitleiding structureel de wereld uit helpen. Opleiding, wetgeving, bewustwording, opvang, het bespreken van negatieve culturele tradities en het betrekken van een groot speelveld maken onderdeel uit van wat wij doen. Bij onze aanpak werken we samen met partners, zowel organisaties als gemeenschappen en overheden. Maar ook met justitie & politie om de rechten van kinderen op de kaart te zetten. We doen dit aan de hand van onze vijf thema's: kinderarbeid, kinderhandel, seksuele uitbuiting van kinderen, kindermisbruik en noodhulp. Als de situatie daarom vraagt, bieden wij noodhulp in gebieden waar wij actief zijn. Hieronder een glimp van de impact die wij in 2019 gerealiseerd hebben in tekst, cijfers en beeld.

Deze resultaten zijn de direct meetbare output van de tomeloze inzet van onze medewerkers en partners bij 65 projecten (zonder noodhulp) in Oost-Afrika, Azië en Nederland. Door de eenduidige manier van meten kunnen we dit goed vergelijken met 2018. We hebben in 2019 meer kinderen onderwijs kunnen bieden en juridische support. Ook zijn er meer kinderen opgeleid tot *Agent of Change*. We hebben intensiever samengewerkt met politie en justitie en de private sector.

Bereikte impact in cijfers *

Van de vier aandachtsgebieden waar Terre des Hommes structureel aandacht aan geeft, neemt seksuele uitbuiting van kinderen het grootste aandeel in. De expertise die we opdoen passen we in alle regio's toe. In Oost-Afrika is veel aandacht voor kinderhandel. We zien veel kinderen van het platteland naar de stad trekken met het risico op verschillende vormen van kinderuitbuiting. In Ethiopië en Oeganda hebben wij grote projecten. In Azië komen kindhuwelijken nog veelvuldig voor. In India trouwt 27% van de vrouwen voor hun 18^e. Wij besteden veel aandacht aan dit thema in Cambodja, Bangladesh en India. In Europa pakken we met het WATCH-programma (voor toelichting zie verderop in dit hoofdstuk) seksuele uitbuiting van minderjarigen aan.

Verdeling van de bestedingen in euro % per thematiek

Thema	Azië	Europa	Oost-Afrika
Kinderarbeid	16	46	4
Kinderhandel	7	16	41
Kindermisbruik	36		9
Seksuele uitbuiting	42	38	46
Eindtotaal	100	100	100

*) exclusief noodhulp

Kinderarbeid

Sinds lange tijd werkt Terre des Hommes aan de ergste vormen van kinderarbeid (conform ILO conventie 182). We zorgen dat kinderen naar school gaan en zoeken naar aanvullende inkomstenbronnen voor de gezinnen (betere prijzen mica winning en alternatieve inkomstenbronnen) zodat kinderen niet hoeven te werken. De afgelopen drie jaar is de aandacht vooral uitgegaan naar het bestrijden van kinderarbeid in de micamijnen in India. Dit jaar heeft dat een vervolg gekregen met een onderzoek naar kinderarbeid in Madagaskar. Op basis van de uitkomst van dit onderzoek starten we in 2020 met daadwerkelijke projecten. In Oeganda werken kinderen in de goudmijnen. Daar zorgden we dat kinderen konden stoppen om een opleiding te volgen.

Mica

De expertise van Terre des Hommes, opgedaan in India, bij de aanpak van kinderarbeid in de micamijnen was de aanleiding om ook in Madagaskar te kijken naar kinderarbeid in deze sector. Een onderzoek, gefinancierd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en uitgevoerd door Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO), toont o.a. aan dat kinderarbeid hier aan de orde van de dag is, werkomstandigheden schrijnend zijn en bij gebrek aan scholen kinderen meegaan om te werken. De uitkomst van het onderzoek wordt gebruikt om in 2020 een nieuw programma op te starten om kinderarbeid in de micasector in Madagaskar aan te pakken.

13 februari 2020 is bekend geworden dat mede naar aanleiding van het Terre des Hommes onderzoeksrapport over kinderarbeid in Madagaskar, het Europese Parlement (EP) dit onderwerp op de agenda heeft geplaatst. Dit betekent dat zowel het EU Parlement, als de Europese Commissie, zich hard gaan maken kinderarbeid een halt toe te roepen.

In India hebben we ons werk voortgezet en werkten we aan verdere verbetering. Met vier lokale partners hebben we **41 kindvriendelijke dorpen gebouwd** waar meer dan **3.300 kinderen nu kwalitatief onderwijs volgen**. **890 gezinnen zijn geholpen met ondersteuning** om additionele inkomsten te genereren. Ook zijn **4.460 aanvragen gedaan** bij de overheid om sociale voorzieningen te treffen voor de verschillende communities.

Naast activiteiten in India en Madagaskar werkten we in Europa aan lobby-trajecten om overheid en bedrijfsleven nauw te betrekken bij de aanpak van de problematiek. Zo presenteerden we samen met de *Responsible Mica Initiative* (RMI) een sessie in het Europees Parlement om aan de hand van voorbeelden en basisvereisten te komen tot een **zero-tolerance** beleid voor kinderarbeid. Onze expertise is ook ingezet bij de *Responsible Supply Chain summit*. Ook zijn we lid geworden van the EPRM, the *European Partnership for Responsible Minerals*, om de omstandigheden van het mijnen van mica onder de aandacht te brengen. Via dit netwerk leren we de distributieketen kennen, de betrokken bedrijven en delen we onze kennis op het gebied van mica.

Dit jaar heeft de Eerste kamer de Wet Zorgplicht Kinderarbeid aangenomen. Terre des Hommes heeft daar samen met o.a. MVO Platform, GAA and KROS (Kinderrechten in Ontwikkelingssamenwerking) jarenlang voor gepleit en meegeholpen de wetsomschrijving vorm te geven. Deze nieuwe wet vraagt bedrijven te verklaren dat zij het nodige doen om kinderarbeid te voorkomen. Als blijkt dat een bedrijf zijn verplichtingen onvoldoende is nagekomen, kan een bestuurlijke boete worden opgelegd. Bestuurders van bedrijven die meerdere keren beboet zijn, kunnen bovendien strafrechtelijk worden vervolgd. Een resultaat om trots op te zijn.

Terre des Hommes is een van de initiators van het *Responsible Mica Initiative* (RMI). Deze wereldwijde 'do-tank' - die beleid in de praktijk brengt - bestaat uit meerdere organisaties die zich inzetten voor een eerlijke, verantwoorde en duurzame mica-toeleveringsketen in de staten Jharkhand en Bihar in India. En die streeft naar het uitbannen van kinderarbeid en onacceptabele werkomstandigheden in 2022. Carel Kok zit in de Raad van Bestuur.

FONDSSENWERVING & COMMUNICATIE KINDERARBEID

Dit jaar is er geen separate fondsenwervende campagne gevoerd voor het thema kinderarbeid. Wel is er aandacht in de media geweest naar aanleiding van het verschenen rapport over kinderarbeid in de micamijnen in Madagaskar. O.a. de Volkskrant en de Metro hebben hier melding over gemaakt. De Amerikaanse zender NBC heeft een documentaire uitgezonden over de omstandigheden in de micamijnen in Madagaskar. Onder leiding van Terre des Hommes hebben zij het gebied bezocht.

In Terre Magazine laten we zien dat **64 ex-kindarbeiders** uit de goudmijnen in Oeganda niet meer hoefden te werken, maar hun vakdiploma hebben gehaald. Zij kunnen aan de slag als lasser of kleermaker en worden daarbij ondersteund met een start-up kit.

Kinderhandel

Wij hebben ons dit jaar met name in de regio Oost-Afrika ingezet om kinderhandel aan te pakken. In Oost-Afrika zien we kinderen van het platteland naar de stad trekken op zoek naar een beter bestaan. Dat het gras niet groener is op andere plekken moeten zij vaak met uitbuiting bekopen. In Oost-Afrika werken we in 2019 in o.a. Ethiopië en Oeganda met verschillende partners.

Paths to Safer Childhood in Ethiopië

Het *Paths to Safer Childhood* project van Terre des Hommes richt zich op kinderhandel en onveilige kindmigratie in de noordwestelijke migratie corridor van de Amhara-regio in Ethiopië. Terre des Hommes werkt daar samen met twee lokale partners. Dit jaar hadden we te maken met onrust in de regio waardoor veel activiteiten noodgedwongen tijdelijk moesten worden stilgelegd. Toch zijn er mooie resultaten behaald. We zien dat kinderen door onze inzet nu regelmatig naar school gaan en er veel minder kinderen stoppen met school. Door op school informatie te geven over de risico's van kinderhandel zijn kinderen beter op de hoogte van de gevaren van deze vorm van kindermigratie. Ook is door middel van lokale radio en tv aandacht gegeven aan kinderhandel en helpt de lokale overheid mee met bewustwordingscampagnes.

- Tijdens de Dag van het Afrikaanse kind op 16 juni hebben **ruim 6.400 deelnemers** meegedaan aan activiteiten rondom het thema kinderhandel.
- Door middel van paneldiscussies, muziek en drama werd met elkaar besproken hoe kinderhandel voorkomen kan worden en welke risico's het met zich meebrengt.

Belangrijke highlights 2019

3.843

kinderen hebben steun ontvangen

4.633

kinderen hebben deelgenomen aan bewustwordingsactiviteiten

49.418

kinderen gaan naar school of krijgen trainingen

962

gemeenschapsleden hebben deelgenomen aan alternatieve inkomensgenererende activiteiten en 410 mensen hebben hiervoor een training gevolgd

6.548

gemeenschapsleden hebben deelgenomen aan bewustwordingsactiviteiten

215

kinderen zijn in veiligheid gebracht toen ze op het punt stonden verhandeld te worden

1.737

kinderen zijn naar school gegaan

171

overheidsfunctionarissen hebben trainingen gevolgd over kindbescherming en kinderrechten

FONDSENWERVING & COMMUNICATIE KINDERHANDEL

In Terre Magazine lichten we toe hoe kinderhandel in Oeganda in zijn werk gaat. Van beloftes naar bedelen. De gouden bergen die kinderen beloofd worden, zijn meestal een sprookje. We stellen Samson voor die dankzij Terre des Hommes naar school kan, net zoals zijn broertjes en zusjes. Ook zijn ouders worden geholpen met alternatieve inkomstenbronnen. Naar aanleiding van dit verhaal hebben we een *direct mailing* gedaan die **€ 90.894,-** heeft opgeleverd voor de aanpak van deze problematiek.

Kindermisbruik

Binnen het thema kindermisbruik vraagt Terre des Hommes aandacht voor kindhuwelijken en genitale verminking van meisjes. Kindhuwelijken zijn met name in Azië een veel voorkomend probleem en Terre des Hommes heeft daar verschillende projecten. Een kindhuwelijk heeft een verwoestend effect op het leven van miljoenen meisjes. Zo zorgt het huwelijk er meestal voor dat deze meisjes van school af moeten en velen raken snel zwanger. Een kindhuwelijk kan dan levensgevaarlijke gevolgen hebben: complicaties tijdens de zwangerschap en de bevalling zijn de hoofdoorzaak van sterfte bij meisjes van 15 tot 19 jaar. Meisjesbesnijdenis pakt Terre des Hommes aan in Tanzania, bij de Kuria-stam. Lichamelijke en psychische verminking en de grote kans om meteen uitgehuwelijkt te worden, zijn de gevolgen van dit schadelijke ritueel. Om ervoor te zorgen dat deze problematiek voor altijd verdwijnt, is het van belang om de gevolgen van de gewoontes binnen verschillende culturen te bespreken. Samenwerking met gemeenschappen, kinderen en families is cruciaal.

IMAGE Next India

De afgelopen twee jaar werkte Terre des Hommes in India aan het project IMAGE Next (Initiative for Married Adolescent Girls Empowerment) met getrouwde meisjes en hun families. **Meer dan 3.077 getrouwde meisjes** zijn inmiddels verbonden aan het project. **Ruim 1.400 meisjes** volgden een opleiding wat hen meer status geeft binnen de families en gemeenschappen. **Bijna 9.000 meisjes** (inclusief meisjes die risico lopen om uitgehuwelijkt te worden), zijn betrokken bij het toelichten van kinderrechten en de risico's van traditionele gebruiken. **50 meisjes zijn opgeleid als Agents of Change** om hun ervaring te delen en kwetsbare meisjes, maar ook hun families te waarschuwen voor de gevolgen van een kindhuwelijk.

Dit jaar is nog meer aandacht gegeven aan het betrekken van de getrouwde meisjes bij de evaluatie van de projectonderdelen ter verbetering van de impact. Een ander component die in 2019 meer aandacht heeft gekregen is: sociale bescherming van de meisjes. Dit werd o.a. bewerkstelligd door meer betrokkenheid van de echtgenoten te claimen. Via radio en print en outdoor activiteiten zijn kinderrechten en de gevaren en risico's van kindhuwelijken onder de aandacht gebracht. Een mooi resultaat op lobbygebied is het formeren van een comité voor het welzijn van getrouwde meisjes binnen het ministerie van *Women and Child Development*. Bij de kick off in december vertelden zes kindbruiden samen met hun kinderen over hun situatie en behoeften. Daarnaast zijn negen aanbevelingen gedaan aan de overheid om kinderrechten onder de aandacht te brengen.

Genitale verminking ofwel meisjesbesnijdenis in Tanzania

Voor meisjes van de Kuria-stam in Tanzania vormt de traditie van meisjesbesnijdenis een groot gevaar. Lichamelijke en psychische verminking en de grote kans om meteen

uitgehuwelijkt te worden, zijn de gevolgen van dit schadelijke ritueel. Terre des Hommes zette zich ook dit jaar met een lokale partner in om deze traditie te doorbreken en de naleving van kinderrechten te garanderen. Dat doen we door het aanbieden van een alternatief ritueel en in gesprek te gaan met de gemeenschap. Dit jaar zijn **557 meisjes gered** van genitale verminking door ze tijdens de besnijdenisperiode tijdelijk onderdak te geven in het opvangcentrum van onze partner. Hier krijgen ze voorlichting over de gevolgen van besnijdenis en over seks. Ze worden er weerbaarder gemaakt en leren voor zichzelf op te komen binnen de kaders van de Kuria-tradities. Nadat ze drie jaar achter elkaar het traject doorlopen, krijgen ze een alternatieve ceremonie om te vieren dat ze een vrouw zijn geworden. Dit bestaat uit een feestelijke uitreiking en optocht en ouders moeten een contract ondertekenen waarin ze beloven hun dochter niet alsnog te besnijden. Veel meisjes zetten zich daarna in om ook andere meisjes te beschermen tegen de besnijdenis.

Afgelopen jaar is ook een nieuw districtshoofd aangesteld die onder andere de politie aanstuurt. Hij is fel tegen de besnijdenis en heeft voor het eerst het leger ingezet om meisjesbesnijdenis te bestrijden. Dat is terug te zien in de cijfers: in 2019 werden in totaal **142 mensen gearresteerd**, waaronder besnijdsters, ouders en familieleden, jongemannen die meisjes dwingen tot besnijdenis en traditionele leiders.

- Naar aanleiding van onze kennis op dit gebied werd
- Terre des Hommes uitgenodigd om te spreken op het
- internationale congres van ISPCAN (International
- Society for the Prevention of Child Abuse & Neglect).

FONDSSENWERVING & COMMUNICATIE KINDERMISBRUIK

Dit jaar hebben we meerdere communicatiemomenten en fondsenwervende acties gevoerd rondom kindermisbruik. We zijn op pad geweest met een journaliste van het AD om de gruweligheden van meisjesbesnijdenis onder ogen te zien, maar ook om de oplossing te laten zien die Terre des Hommes biedt om deze culturele traditie om te buigen. De reis resulteerde in twee uitgebreide artikelen in het Algemeen Dagblad over dit onderwerp. Voor het kindbruidenprogramma IMAGE heeft Terre des Hommes in het najaar onze bestaande donateurs gevraagd een extra donatie te doen voor dit onderwerp. Het verhaal van Reshmi, de 16-jarige kindbruid met twee dochters die nu een eigen schoonheidssalon heeft, laat zien wat hulp betekent voor het leven van deze kindbruiden. Deze direct mailing heeft **€ 69.669,-** opgeleverd.

Seksuele uitbuiting van kinderen

Seksuele uitbuiting van kinderen blijft een van de meest zichtbare thema's in de aanpak en communicatie van Terre des Hommes. Zowel in Nederland als daarbuiten zet Terre des Hommes zich met meerdere projecten in voor de aanpak van deze vorm van kindermisbruik en besteden we **ruim 44% van onze middelen** aan dit thema. Onze expertise op dit vlak wordt regelmatig ingeroepen.

WATCH Nederland

Naast actief te zijn in het buitenland vindt Terre des Hommes het ook belangrijk om minderjarigen in Nederland de helpende hand te bieden. WATCH Nederland heeft in 2019 hard gewerkt om haar rol en positie in de keten van de bestrijding van seksuele uitbuiting van minderjarigen in Nederland vorm te geven. Stakeholders als politie, openbaar ministerie en zorginstellingen weten ons te vinden en we worden erkend als serieuze gesprekspartner. Met opleidingen en trainingen is het eigen personeel verder geprofessionaliseerd. Ook is gewerkt aan verdere optimalisering van software om nog meer impact te genereren met ons werk (snelheid van afhandelen, kwaliteit en veiligheid en het identificeren van seksuele uitbuiting van minderjarigen). Via het Meldpunt zijn ongeveer **100 meldingen** binnengekomen, **49 daarvan zijn overgedragen** aan de politie. Dit is een lichte daling ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt mede veroorzaakt doordat we in juni afscheid hebben genomen van onze partner CKM-Fier. Hier heeft de bereikbaarheid van het Meldpunt tijdelijk onder geleden. Via onze lokadvertenties waarin zogenaamd minderjarigen zich aanbieden, hebben we **40 potentiële misbruikers** aangesproken en gewaarschuwd voor hun niet toegestane gedrag. Dankzij onze OSINT-voyager 'zoekmachine', zijn **90 verdachte advertenties** geïdentificeerd en vervolgens overgedragen aan de politie.

Een van de onderzoekers van WATCH Nederland heeft samen met de politie vijf controles uitgevoerd naar seksuele uitbuiting van jongens. We hebben ook gewerkt aan preventie en informatievoorziening door te spreken op scholen, bij de Gemeente Tilburg, tijdens de expertmeeting 'Seksuele Uitbuiting door Mannen' in Eindhoven, bij de Gemeenteraad Rotterdam en op de themadag Mensenhandel.

Op 24 april heeft Terre des Hommes een artikel gepubliceerd in het Nederlands Dagblad om het Parlement ter verantwoording te roepen over de trage uitwerking van het programma 'Samen tegen Mensenhandel'. Naar aanleiding hiervan heeft de Tweede Kamer toegezegd actie te ondernemen.

In maart 2019 is de wet op grooming aangepast, waardoor het nu strafbaar is om een seksafpraak te maken met een virtuele creatie of met een persoon die zich voordoeft als een minderjarige met een leeftijd beneden de 16 jaar middels een online communicatiedienst. Terre des Hommes heeft een enorme bijdrage geleverd aan deze nieuwe wet.

WATCH Asia

Eind 2018 is Terre des Hommes gestart met een nieuw project in Cambodja gericht op de aanpak van kinderseks-toerisme. Dit project is in 2019 verder ontwikkeld. We hebben uitgebreid onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van kinderseks-toerisme en bijbehorende netwerken in Cambodja. Dit geeft houvast voor de ontwikkeling van ons programma. **6.350 gemeenschapsleden en kinderen** werden voorgelicht met nieuwe materialen over de gevaren van internet en toenemend toerisme. Met deze nieuwe materialen stimuleren we participatie van de kinderen waardoor de boodschap beter blijft hangen.

31 slachtoffers kregen steun bij juridische procedures. Ook zijn **1.746 politieambtenaren** getraind om kinderen op hun gemak te stellen tijdens verhoren en zijn kindvriendelijke ruimtes gecreëerd. Een andere manier om kinderen te bereiken is het werken met jonge *Agents of Change*.

12 jongeren zijn getraind en zijn actief op sociale media om aandacht te vragen voor de rechten van kinderen. Ook geven zij trainingen op school om bijvoorbeeld te waarschuwen voor de gevaren van internet.

Aanpak van seksuele uitbuiting in Kenia

Duizenden kinderen in Kenia worden tot seksuele uitbuiting aangezet; door mensenhandelaren, familieleden, leeftijdsgenoten of armoede. Volwassen mannen reizen naar en binnen Kenia, om kinderen seksueel te misbruiken in ruil voor geld. Terre des Hommes voert verschillende projecten uit met lokale partnerorganisaties. Samen halen we kinderen weg uit de omgeving waarin ze worden misbruikt en vangen we ze op met onze partnerorganisaties. We bieden kinderen medische en psychosociale hulp, voorlichting en zorgen we ervoor dat ze weer naar school kunnen gaan. Ook werken we samen met politie. In 2019 zijn onder andere:

161

slachtoffers opgevangen en geholpen

238

risico-kinderen geholpen om naar school te gaan

31

scholen bezocht om voorlichting over seksuele uitbuiting van kinderen te geven. Ruim

770

kinderen hebben meegedaan

191

families geholpen met alternatieve inkomsten zodat kinderen niet gedwongen hoeven te worden geld te verdienen

11

kinderbeschermingscomités opgericht met meer dan

200

leden. Deze mensen zijn ook getraind

Dankzij samenwerking met de lokale overheid zijn vier beurzen toegekend. Dit laat ook zien dat de overheid zich inzet om seksuele uitbuiting van kinderen aan te pakken. Ook worden bedrijven betrokken om stageplaatsen te creëren.

De meeste gevallen van seksuele uitbuiting van kinderen worden niet gemeld bij de politie. Dit moet veranderen en aandacht hiervoor is belangrijk. Onze lokale projectpartner is dit jaar toegetreden als lid van de *Court Users Committee* (CUC) een van de rechtbanken aan de kust in Kenia. Via dit orgaan is het mogelijk om bij wetshandhavers continue aandacht te vragen voor de aanpak van deze problematiek.

Voorlichting aan kinderen en gemeenschappen over seksuele uitbuiting gaat vaak via educatief theater waarbij deelnemers betrokken worden. Acteurs spelen situaties na binnen gemeenschappen en op scholen. Het publiek wordt betrokken bij de discussie over de problemen die ze uitbeelden. Het publiek wordt ook gevraagd om rollen over te nemen. Ook leden van kinderrechtenclubs maken gebruik van deze methode om bewustwording te creëren bij hun leeftijdgenoten.

Terre des Hommes heeft bij de Afrikaanse Unie (het hoogste politieke orgaan van Afrika) kennis en inzichten gedeeld en aanbevelingen gedaan op het gebied van online seksuele uitbuiting. Dit naar aanleiding van onze opgedane kennis in Kenia. Dit was ter voorbereiding voor een topconferentie van Afrikaanse regeringsleiders en staatshoofden voor eind 2019.

Deze alliantie van Terre des Hommes, Plan International Nederland, Defence for Children - ECPAT, Free a Girl en ICCO Cooperation heeft als een van de belangrijkste pijlers de aanpak van seksuele uitbuiting van kinderen in reizen en toerisme. In 2019 is er een leidraad opgesteld voor maatschappelijke organisaties hoe je kunt samenwerken met het bedrijfsleven om deze problematiek beter aan te pakken. Een greep uit de resultaten in 2019:

• **Samenwerking met bedrijven**

- Facebook Thailand heeft alle posts gerelateerd aan seksuele uitbuiting van kinderen op verzoek van Terre des Hommes' partner verwijderd en blijft dat doen.
- Een webhosting bedrijf heeft onze lokale partner toegang gegeven om content te verwijderen als dat gericht is op seksuele uitbuiting van kinderen.
- Twintig hotels in India werken mee aan het verspreiden van leaflets in hun hotels om seksuele uitbuiting van kinderen aan de kaak te stellen.
- Tijdens een hackathon ondersteund door zeven partner- IT bedrijven in de Filipijnen, zijn zes innovatieve IT oplossingen naar voren gekomen om seksuele uitbuiting van kinderen aan te pakken.

• **Samenwerking met justitie & politie**

- Twee Thaise slachtoffers van seksuele uitbuiting (6 en 17 jaar oud) ontvingen een schadevergoeding van de daders, met hulp van juridische ondersteuning van DtZ. Dit voorbeeld moedigt anderen aan dit ook te doen en zo veel daders aan te pakken.
- Het toepassen van een kindvriendelijke aanpak van rechtszaken is in Indonesië doorgevoerd. Kinderen mochten van tevoren de rechtszaak inzien om zich goed voor te bereiden en maatschappelijk werkers zijn toegelaten tijdens de zitting om de kinderen te ondersteunen.

Met de fototentoonstelling *This is me* vroegen we aandacht voor de problematiek van seksuele uitbuiting van minderjarigen in 2019. We exposeerden op meerdere plekken in Nederland, waaronder bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en tevens in Thailand. In Nederland kreeg het programma mooie aandacht in onder meer het magazine VROUW, de Telegraaf, Trouw en het AD.

Met Plan International Nederland, Defence for Children-ECPAT werken we in de **Girls Advocacy Alliance** aan het uitbannen van geweld tegen meisjes en jonge vrouwen en aan het versterken van hun economische kansen in de samenleving. We werken veel met jonge pleitbezorgers (*youth advocates*) om de problematiek in de verschillende landen toe te lichten.

Een paar mooie resultaten

- Twintig jongeren lobbyisten uit tien landen in Afrika en Azië zijn in september op uitnodiging van de GAA enkele dagen naar Nederland gekomen en in gesprek gegaan met elkaar en de Tweede Kamer.
- De 20-jarige Emily, uit Kenia, sprak de VN mensenrechtenraad toe over de situatie in Kenia en deze aandachtspunten worden in het GAA programma in 2020 verder uitgewerkt.
- Drie jongeren lobbyisten, Mau (16) uit de Filipijnen, Hiba (19) uit Ghana en Ayesha (21) uit Sierra Leone waren een week lang bij het High Level Political Forum van de Verenigde Naties (VN) in New York om het belang van meisjesrechten en onderwijs voor het voetlicht te brengen.

In Trouw, Straatnieuws en 7Days zijn portretten van de GAA youth advocates gepubliceerd. Op deze manier is de problematiek en de werkwijze van GAA onder de aandacht gebracht bij het Nederlands publiek.

We maken deel uit van de Europese Financiële Coalitie van Europol waarbij we met financiële dienstverleners, die vaak een rol spelen bij bijvoorbeeld online betalingen, kijken hoe we online seksuele uitbuiting van kinderen kunnen stoppen.

FONDSENWERVING & COMMUNICATIE VOOR SEKSUELE UITBUITING VAN KINDEREN

Dit jaar was er veel aandacht voor seksuele uitbuiting in onze fondsenwervende - en communicatiecampagnes. Aan het begin van 2019 was de reis van ambassadeur Roelof Hemmen die op pad ging naar de Filipijnen als vermeende seks-toerist, aanleiding voor veel media aandacht. Hij zat aan tafel bij Eva Jinek om uitleg te geven over deze actie. Ook bij RTL Boulevard, Editie NL, RTL 5 Uur Live, Hart van NL en op de radio kreeg dit aandacht. Doel van de reis was om in een lopend onderzoek tegen een aantal kinderhandelaren die kinderen aanbieden voor seks tegen betaling, in beeld te brengen hoe dat in zijn werk gaat. Het materiaal draagt bij aan het vervolgen van deze kinderhandelaren. Naar aanleiding van de reis is een van de 'pooiers' uit het netwerk opgepakt. Een aantal kinderen zijn bevrijd en het meisje waar Roelof een zogenaamde afspraak mee had, wordt niet meer aangeboden.

Campagnes

In juni hebben we campagne gevoerd om aandacht te vragen voor seksuele uitbuiting van kinderen aan de Keniaanse kust door toeristen. Via sociale media, radio en tv (direct response tv ad) vroeg Terre des Hommes aandacht voor deze problematiek. Met deze campagne hebben we een groot publiek bereikt en bewustzijn vergroot. Binnen deze campagne zijn verschillende tests uitgevoerd, o.a. met Tikkie en Direct Respons Televisie. Helaas hebben we hiermee onze doelstellingen niet helemaal kunnen realiseren. Leerpunten worden meegenomen in volgende campagnes.

Ook in Kenia zelf wordt aandacht aan seksuele uitbuiting van kinderen gegeven. Een bekende Keniaanse onderzoeksjournalist publiceerde het verhaal van Diani over seks, zand, geld en kinderen: *Diani's alter ego*.

Om Nederlandse burgers te informeren over onze aanpak tegen mensenhandel in Nederland, hebben wij eind november campagne gevoerd voor ons project WATCH Nederland. Via o.m. radiocommercials, online media en outdoor billboards is de aanpak van loverboys door Terre des Hommes toegelicht. Deze campagne heeft veel mensen bereikt en we hebben complimenten gekregen over ons werk en het onder de aandacht brengen van de problematiek. Ook de aftrap van de campagne waarbij journalisten live konden meemaken hoe WATCH te werk gaat leverde veel publiciteit op. De tone of voice die wij gebruiken is soms prikkelend. We hebben met deze campagne ook een aantal reacties ontvangen van donateurs die het niet eens waren met onze manier van communiceren.

We worden vanuit WATCH Nederland regelmatig als expert gevraagd toelichting te geven als er spraakmakende zaken van seksuele uitbuiting van kinderen in Nederland in het nieuws komen. Zo zitten we aan tafel bij het NOS journaal, RTL 4 Koffietijd, Editie NL en bij Radio 1. Ook hebben wij fondsenwervende Direct Mailings uitgestuurd over dit thema. Dit deden we onder onze bestaande

donateurs. Voor seksuele uitbuiting van minderjarigen in Kenia is **€ 79.798,-** opgehaald en de actie voor WATCH Nederland leverde **€ 129.562,-** op. De campagne die wij in december 2018 gevoerd hebben voor aandacht voor sekstoerisme in Cambodja, resulteerde in een bedrag van **€ 41.520,-**.

Noodhulp

Voor veel families en gezinnen met kinderen blijkt hun woonplaats een gevaarlijke plek en grijpen wij, vaak in samenwerking met andere ngo's, noodgedwongen in omdat juist bij dit soort crises kinderen kwetsbaar zijn. Uitbuiting van kinderen ligt dan op de loer. De Syrische crisis blijft onverminderd groot met ontheemde mensen binnen Syrië maar ook in omliggende landen als Libanon en Jordanië. Door politieke onrusten zijn we aanwezig in Venezuela, Nigeria en Bangladesh om kwetsbare groepen kinderen te beschermen met preventie maatregelen, het bieden van onderwijs en aandacht voor gezondheid. Wij streven er zo naar de leefsituatie van kinderen in deze rampgebieden te verbeteren.

Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

Bij uitzonderlijke rampen werkt Terre des Hommes met andere hulporganisaties samen als SHO en zamelen we via Giro555 geld in. We dragen bij aan de projecten met activiteiten en expertise in de getroffen gebieden als we daar aanwezig zijn. In 2019 hebben we niet deelgenomen aan SHO-activiteiten.

DUTCH RELIEF ALLIANCE

Dutch Relief Alliance

We werken binnen noodhulp vaak samen met verschillende partners in zogenaamde Joint Response-projecten, die door de *Dutch Relief Alliance* (DRA) worden uitgevoerd. Deze worden gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zo waren we, soms via onze zusterorganisaties van de Terre des Hommes Federatie, en samen met andere ngo's actief in zes projecten (Joint Responses). Binnen de DRA projecten richt Terre des Hommes zich voornamelijk op de bescherming van kinderen, voedselzekerheid, *WASH* (*water sanitation hygiene*) en gezondheidszorg. Ook zogenaamde cash transfers; het verstrekken van geld in noodhulpsituaties zijn directe maatregelen die verbetering van de leefsituatie van gezinnen kunnen bewerkstelligen.

De overall impact in cijfers voor de DRA-projecten is als volgt:

38.249

mensen hebben toegang gekregen tot WASH-faciliteiten

7.746

mensen hebben gebruik kunnen maken van gezondheidszorg

53.591

mensen hebben bescherming gekregen

9.216

mensen hebben toegang gekregen tot voedsel

Venezuela/ Colombia Joint Response 2019

Looptijd: februari - augustus 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Italië en Terre des Hommes Lausanne

Zo'n drie miljoen Venezolaanse mensen zijn het land ontvlucht vanwege de zware politieke en economische crisis. We hebben aan **2.945 gezinnen met kinderen** die het meeste risico liepen, voedselbonnen uitgedeeld. We hebben **180 lokale hulpverleners** getraind en drie veilige locaties ingericht en bemand voor o.a. psychosociaal support en juridisch advies en hiermee meer dan **28.000 mensen geholpen**.

Afghanistan Joint Response 2019

Looptijd: januari - december 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Lausanne

In het oosten van Afghanistan tegen de grens met Pakistan bieden we hulp aan mensen die ontheemd zijn geraakt door conflict en aan Afghanen die terugkeren na een jarenlang verblijf in Pakistan en Iran. We hielpen in totaal **3.871 mensen**. Kinderen volgen een training/beroepsopleiding zoals naaister of technaut. Ook trainen we **130 stafleden van lokale organisaties** hoe kinderen en gezinnen te helpen.

Syria Joint Response 2019

Looptijd: januari - december 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Italië

Door de oorlog in Syrië die al meer dan zes jaar woedt, hebben meer dan **13.5 miljoen mensen** behoefte aan hulp. Op de vlucht voor het geweld leven velen in kampen, kinderen gaan niet naar school en lopen risico om uitgebuit te worden. Terre des Hommes zet zich met name in voor mensen met een handicap. Zij krijgen hulp op medisch vlak en fysiotherapie. Daarnaast hebben we **2.400 mensen** voorzien van voedselbonnen. We hebben **801 kinderen** bereikt met bewustwording sessies over onder andere gender gerelateerd geweld en hoe daarmee om te gaan, omgang met je handicap, met stress. In Aleppo en Jaramaja geven we fysiotherapie, doen we huisbezoeken en maken we een inventarisatie welke hulpmiddelen zoals rolstoelen en orthopedische materialen noodzakelijk om het leven van mensen met een beperking te verbeteren en leveren die ook. We bereikten hier **1.700 mensen mee**.

De 8-jarige Amin uit het Syrische Damascus raakte na een zwaar auto-ongeluk deels verlamd. Gelukkig kon hij na de ziekenhuisopname terecht in een revalidatiecentrum dat met steun van Terre des Hommes kinderen als Amin helpt bij hun herstel.

“Jullie hebben Amin en mij weer hoop gegeven.”

Toen Amin voor het eerst naar het revalidatiecentrum in de provincie Damascus kwam, was hij er nog ernstig aan toe. Als gevolg van de aanrijding kreeg Amin een hersenbloeding waardoor hij meer dan veertig dagen in coma had gelegen en deels verlamd was geraakt. Amin kon niet meer lopen of zijn armen bewegen, hij had spraakproblemen en een evenwichtsstoornis. Toch had het team van artsen en fysiotherapeuten van Terre des Hommes hoop; ze geloofden dat een intensieve behandeling Amin weer een toekomst kon geven.

Dankzij de volhardendheid van Amin, de inzet van de hulpverleners en de betrokkenheid van de familie gaat het steeds beter. Na zes maanden is het verschil indrukwekkend. Zijn fysiotherapeut: “We zijn geen moment de hoop op herstel verloren, en we gaan door zolang we nog vooruitgang zien zodat Amin een zo normaal mogelijk leven kan leiden.”

Juist de hulp aan kinderen met een handicap in een oorlogsgebied als Syrië is essentieel. Voldoende goede medische zorg en hulp bij revalidatie ontbreekt en kinderen met een handicap worden vaker gediscrimineerd en buitengesloten. Mede daarom blijft Terre des Hommes zich vol overgave inzetten voor kinderen als Amin zodat ook hij straks weer gewoon kind kan zijn. “Jullie hebben mij en mijn zoon weer hoop gegeven”, zegt zijn moeder geëmotioneerd. “Ik geloof weer in het leven.”

Nigeria Joint Response 2019

Looptijd: januari - december 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Lausanne

De aanwezigheid van gewapende oppositiegroeperingen in Noordoost-Nigeria hebben voor veel onrust in het gebied gezorgd, waardoor vele mensen huis en haard moeten verlaten. Zij hebben behoefte aan medische zorg, WASH en opvang. Een greep uit de geboden hulp.

5.000 huishoudens zijn voorzien van zeep en andere hygiëne middelen en **20 handen-wasstations** zijn geïnstalleerd. Er zijn mensen getraind om te checken of het water hygiënisch blijft. **18.600 mensen** kunnen gebruik maken van twee afvalstations. Dit zorgt voor meer hygiëne in de leefomgeving. Ook maken we ruim **37.000 mensen** bewust van het belang van hygiëne. We richten een gezondheidscentrum in met WASH, licht en stroomvoorziening waar **2.248 mensen op consult** zijn geweest. We hebben ruim **3.500 vrouwen geholpen met nazorg bij geboortes**. Gaven **training aan ruim 197 mensen** op het gebied van kindbescherming.

Oekraïne

Looptijd: uitfasering januari 2019 - juli 2019

Samen met vier andere ngo's hebben we hulp verleend in Oost-Oekraïne aan mensen die hun huis moesten verlaten vanwege politieke onrust. Tijdens de uitfasering van het project in 2019 heeft Terre des Hommes **5.610 mensen** kunnen beschermen middels het geven van psychosociale ondersteuning en heeft Terre des Hommes zorg gedragen voor de overdracht van de bescherming van kinderen aan de lokale partijen.

Irak

Looptijd: uitfasering januari 2019 - juni 2019

Het *Dutch Relief Alliance* project in Irak moest door aflopende financiering in 2019 helaas haar activiteiten afronden. Ondanks de behoefte die er volgens Terre des Hommes en de andere ngo-partners nog is om als externe partij aanwezig te blijven om de situatie in Mosul te verbeteren. In het jaar van uitfasering was onze belangrijkste taak het overdragen van onze activiteiten aan lokale organisaties. We hebben diverse trainingen gegeven aan lokale partners om de kwaliteit van de aanpak en het organiserend vermogen van de lokale partners te verbeteren.

European Union
Civil Protection and
Humanitarian Aid

Via het Europese fonds: *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations* ((ECHO) worden twee projecten gefinancierd:

Irak

Looptijd: maart 2019 - november 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Lausanne

Door de onrustige situatie in Noord Irak zijn veel mensen op de vlucht en wonen in tijdelijke opvangkampen. Terre des Hommes houdt zich voornamelijk bezig met het beschermen van de kinderen. Een greep uit de geboden hulp:

Bijna 30.000 kinderen volgen een vorm van onderwijs, **1.163 mensen** nemen deel aan bewustwordingsactiviteiten. Er zijn acht scholen ingericht en **7.000 kinderen ontvangen psycho-sociale hulp**.

Binnen dit project spreken de kinderen van de 'Magische Bus'. Deze bijnaam refereert naar het bijzondere werk dat de hulpverleners vanuit de bus doen in het bieden van basaal onderwijs voor kinderen, psycho-sociale hulp en van waaruit ook hulp geboden wordt bij de wederopbouw van scholen.

Bangladesh

Looptijd: mei 2019 - december 2019

Samenwerking met zusterorganisatie:

Terre des Hommes Lausanne

Bangladesh heeft te maken met vluchtelingen uit Myanmar. Door de enorme stroom vluchtelingen is de hulp vaak chaotisch. Terre des Hommes richt zich op gezondheidszorg, WASH activiteiten en bescherming in twee vluchtelingenkampen in Cox's Bazar. Tijdens de periode is er bijkomend onderzoek gedaan naar de hulpbehoeften van jongens slachtoffers van seksuele uitbuiting. Op deze manier werd ook aandacht gegeven aan het onderwerp.

Libanon en Jordanië

In Libanon en Jordanië wachten honderdduizenden vluchtelingen uit Syrië op vrede in hun land. Om ervoor te zorgen dat deze kinderen niet teveel leerachterstand oplopen heeft Terre des Hommes samen met War Child, AVSI en steun van het MADAD fond van de Europese Unie, gewerkt aan het project *Back to the Future*. Dit programma biedt onderwijs aan Syrische vluchtelingen in Libanon en Jordanië. We hebben dit project samen met Terre des Hommes Italië uitgevoerd. Terre des Hommes Nederland was verantwoordelijk voor de communicatie rondom dit project. Dankzij het project dat in 2019 afgerond werd, zijn **21.700 kinderen weer naar school** gegaan en werden **20 scholen opgeknapt**, hebben we **onderwijsdeskundigen getraind en ruim 56.000 mensen bereikt** met huisbezoeken en informatie gegeven over onderwijsmogelijkheden. De tweede fase van het project is inmiddels opgestart in Libanon maar zonder Terre des Hommes.

FONDSSENWERVING & COMMUNICATIE **VOOR NOODHULP**

Voor het eerst heeft Terre des Hommes in samenwerking met de Federatie steun gekregen vanuit de European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO). Hieruit zijn twee projecten in Bangladesh en Irak gefinancierd.

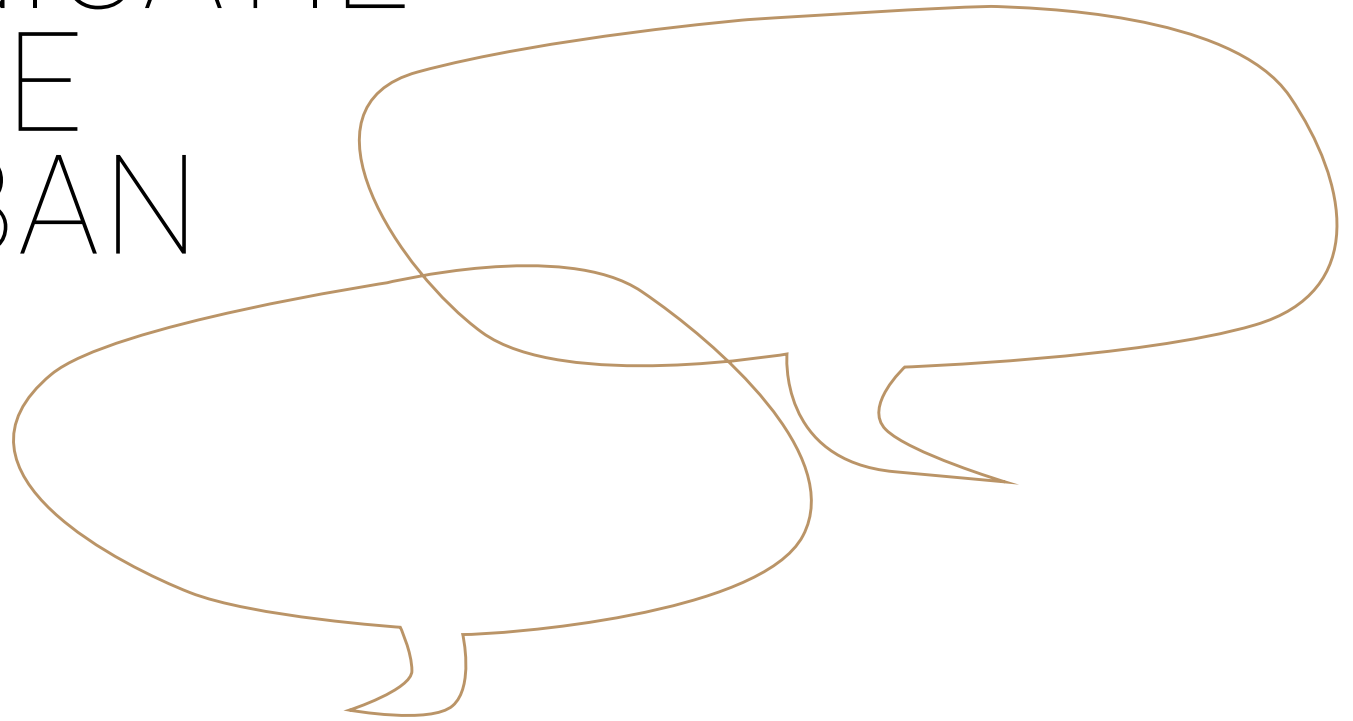
De fondsen voor de DRA-projecten in 2019 zijn door Terre des Hommes Nederland geworven en uitgevoerd door onze zusterorganisaties Terre des Hommes Italië en Terre des Hommes Lausanne.

COMMUNICATIE MET ONZE ACHTERBAN

Terre des Hommes is trots op haar achterban en de steun die ze ontvangt. Alle giften, groot en klein, maar ook alle aandacht die we krijgen, helpen mee aan ons doel om kinderuitbuiting te stoppen. We vinden het uitermate belangrijk om onze achterban regelmatig te informeren over de resultaten die we met hun giften bereikt hebben en waarom ons werk van cruciaal belang is. We gebruiken hiervoor een mix aan communicatiemiddelen en luisteren naar de behoeften van de donateurs. Daarnaast wordt de impact van ons werk ook via de media naar buiten gebracht. We onderhouden nauwe relaties met journalisten om hen te informeren over onderwerpen waar Terre des Hommes aandacht voor wil vragen. Nieuwe potentiële giftgevers enthousiasmeren we via (social) media voor het werk van Terre des Hommes.

Met wie hebben we allemaal contact?

We voeren jaarlijks een online donateursonderzoek uit om onze achterban te vragen naar de tevredenheid over het werk dat we verrichten. Bijna 1.600 respondenten vulden dit jaar de vragenlijst in. Met een tevredenheidsscore van 8.1 zijn we blij, maar we blijven streven naar een nog beter resultaat. Onze donateursservice verdient een extra pluim. Zij scoorden met een 8,5 boven de gemiddelde tevredenheid (groei van 2,4%). Terre des Hommes besteedt hier veel aandacht aan door middel van trainingen en inspiratiesessies, zodat onze medewerkers problemen snel kunnen oplossen en behulpzaam zijn.

tdh.nl

Onze website is een belangrijk middel om het werk wat we doen voor kinderen te laten zien. We houden deze website daarom zo accuraat mogelijk bij en plaatsen hier het laatste nieuws. Het bijhouden van een website kost tijd en bij gebrek aan capaciteit hebben we gemerkt dat het bijhouden van alle projecten helaas nog niet altijd up-to-date is. Per maand hebben we ruim 30.000 unieke bezoekers. Dat is een groei van 18% ten opzichte van vorig jaar. Voor 2019 stond een nieuwe website gepland. De nieuwe website zal naar verwachting in Q2 van 2020 officieel gelanceerd worden.

Sociale media

Sociale media is voor Terre des Hommes een belangrijk medium om te communiceren met onze achterban en de dialoog aan te gaan. Ook voor het enthousiasmeren van nieuwe mensen over ons werk is dit medium uitermate geschikt.

In 2019 hebben we niet zozeer ingezet op het vergroten van het aantal volgers, maar op het betrekken bij en enthousiasmeren over ons werk, van kwalitatieve volgers. Dit doen we door impactvolle content te plaatsen waarbij we mensen vragen om hun mening, om ons werk te delen, te doneren of naar onze website te gaan om meer over ons

werk te lezen. Voor Terre des Hommes is het belangrijk een kwalitatieve achterban te hebben. Zij zijn meer betrokken bij het werk van Terre des Hommes en zullen onze projecten ook eerder steunen.

Op zowel Facebook, Instagram en LinkedIn reageerden mensen vaker op onze berichten met een opmerking of duimpje dan in 2018. Ook steeg ons bereik op Instagram en LinkedIn aanzienlijk.

FB	53.813	- 1%
Instagram	2.875	+ 10%
LinkedIn	3.695	+ 50%
Twitter	5.595	+ 1 %

Terre Magazine & Terre Online

Via het ledenblad Terre Magazine delen we verhalen, resultaten en informatie over onze projecten. Dit doen we drie keer per jaar. Alle thema's waarin we actief zijn, komen aan de orde. In het donateursonderzoek van 2018 gaf een deel van de leden aan de papieren uitgave zonde te vinden. Dit jaar zijn we daarom gestart met Terre Online. Inmiddels hebben bijna 10.000 donateurs en belangstellenden zich aangemeld voor deze digitale versie van Terre Magazine.

Iedere maand versturen we nieuwsbrieven met de laatste resultaten uit het veld, lobby resultaten, verhalen van kinderen of hulpverleners en actuele ontwikkelingen in Nederland. We meten het klikgedrag van de lezers en kunnen zo steeds goed inspelen op onderwerpen die belangrijk gevonden worden.

Jaarverslag & tussentijdse reportages

In het jaarverslag bekijken we terug en verantwoordt we ons werk op een zo helder mogelijke manier. Naast een uitgebreide versie maken we een online samenvatting met de highlights van het jaar. Naast ons eigen verslag maken we verslagen voor de Nationale Postcode Loterij over hoe we hun donatie inzetten en geven wij tussentijdse rapportages voor projecten die gesteund worden door de overheid.

Media

Wij zetten naast (beperkte) betaalde media veel in op vrije, en dus gratis publiciteit, door aandacht te vragen met opvallende acties en interessante rapporten over kinderoitbuiting. Afgelopen jaar hebben we regelmatig de media bereikt en aandacht gekregen. In meer dan 350 online Nederlandse berichten werd Terre des Hommes aangehaald. Ook zijn we regelmatig in de Nederlandse dagbladen aan het woord geweest om ons verhaal te doen. In onder andere Trouw, Telegraaf, AD, NRC en meerdere regionale titels. We zijn ook meerdere keren gevraagd aan tafel te schuiven bij een tv-programma (Jinek, Editie NL, RTL Boulevard, NOS journaal, Koffietijd en RTL 5 Uur Live) of onze mening via radio te geven (NPO radio 1, Radio 5). Dit ging over onze expertise op het gebied van kinderarbeid in de micamijnen en seksuele uitbuiting van kinderen in Nederland en Azië. Meer toelichting is te lezen bij het hoofdstuk Impact.

Ambassadeurs

Ook in 2019 hebben onze ambassadeurs geholpen hun netwerk in te zetten om het werk van Terre des Hommes onder de aandacht te brengen. Wij zijn daar ontzettend blij mee. Ze zijn voor ons op reis geweest, hebben meegeholpen met campagnes en ondersteunden de Terre des Hommes-winkels bij evenementen.

Eind 2018 is Roelof Hemmen undercover als sekstoerist afgereisd naar de Filipijnen om aan te tonen hoe makkelijk kinderen seksueel uitgebuit kunnen worden.

100 donateurs woonden als dank voor hun lidmaatschap op 14 februari de voorpremière bij van het nieuwe programma van Introdans.

Onze ambassadeurs

Daniel Montero Real
balletdanser
Nationaal Ballet

Roelof Hemmen
journalist &
presentator

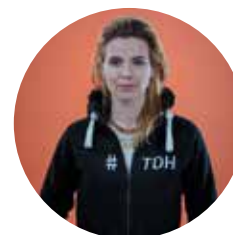
Dolores Leeuwin
presentatrice

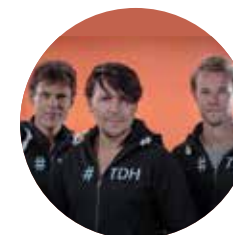
Brooke Newman
danseres bij
Introdans

Nelson Munyiri
zanger en ambassadeur
in Oost-Afrika

Thekla Reuten
actrice

3JS
nederpop-trio

De 3JS traden ook dit jaar diverse keren op in de Terre des Hommes-winkels.

Vanaf eind november is Lucy Woesthoff onze nieuwe ambassadeur.

“Als ambassadeur wil ik mensen bewust maken van de enorme schaal waarop kinderuitbuiting plaatsvindt. Door tools en tips te geven over hoe je niet alleen je eigen kinderen maar ook die van een ander kind kan beschermen, hoop ik ouders te inspireren actie te ondernemen en niet hun hoofd in het zand te steken.”

Lucy Woesthoff

Terre des Hommes winkels

We zijn enorm blij met de ruim **1.800 vrijwilligers** die zich vaak meer dan vijf dagen in de week inzetten om de **44 Terre des Hommes winkels** tot een groot succes te maken. Naast de verkoop van tweedehands spullen organiseren zij ook veel evenementen en geven ons publiciteit om het werk van Terre des Hommes onder de aandacht te brengen. Dit jaar zijn twee vrijwilligers op projectbezoek geweest naar Kenia en Oeganda om met eigen ogen te zien waar het geld wat de winkels ophalen aan besteed wordt. Ook bezoeken dit jaar onze collega's uit Azië de winkels.

STEUN VOOR ONS WERK

Het afstemmen van de werving van nieuwe donoren, onderhouden van loyaliteitsprogramma's en de ontwikkeling van onze donateursbasis is cruciaal. Het gebruik van gegevens, onderzoek doen en luisteren naar donoren en prospects helpt om ons werk aan te scherpen en te verbeteren. Zo geven analyses van fondsenwervende campagnes inzicht en kunnen we vervolgvactiteiten beter afstemmen op de wensen en behoeften van de gevers. Dit resulteert in zowel lagere kosten als hogere opbrengsten, dus een hoger rendement op de investering.

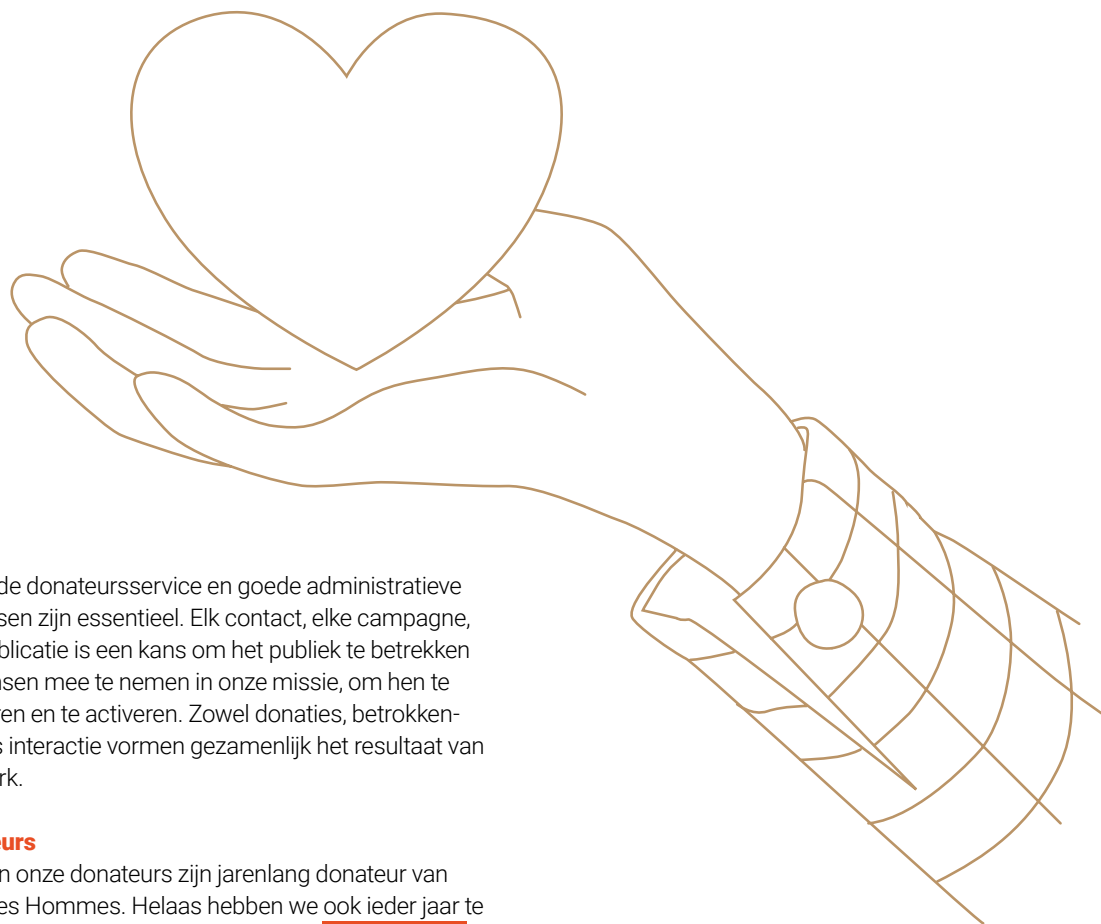
En goede donateursservice en goede administratieve processen zijn essentieel. Elk contact, elke campagne, elke publicatie is een kans om het publiek te betrekken en mensen mee te nemen in onze missie, om hen te inspireren en te activeren. Zowel donaties, betrokkenheid als interactie vormen gezamenlijk het resultaat van ons werk.

Donateurs

Veel van onze donateurs zijn jarenlang donateur van Terre des Hommes. Helaas hebben we ook ieder jaar te maken met uitstroom. Dit jaar tellen we **bijna 65.000 donateurs**, een lichte daling ten opzichte van vorig jaar (-2%). Goed nieuws is dat het aantal nieuwe aanmeldingen fors is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Toch zijn er helaas meer uitstromers.

Ondanks onze pogingen om het werven van nieuwe donateurs via andere kanalen te realiseren, zijn we nog steeds afhankelijk van face-to-face werving. Om de wervers zo goed mogelijk van informatie te voorzien worden voor iedere campagne trainingen gegeven. Ondanks deze inspanningen zien wij dat dit kanaal

onder druk staat. Alle wervingsbureaus hebben moeite om hun wervers te behouden, nieuwe wervers aan te trekken en de kwaliteit van de nieuwe donateurs hoog te houden. Ook blijft het een risico dat de overheid wetgeving invoert om huis-aan-huis fondsenwerving te beperken.

Eind 2019 zijn **60.000 niet-donateurs aangeschreven** waarbij we om een eenmalige donatie vroegen. Vervolgens zijn die bedankt met o.a. een Terre Welkom en een verzoek om donateur te worden. De pilot was succesvol en zal in maart 2020 worden uitgerold.

We hebben met succes een leadcampagne op sociale media geïntroduceerd en getest. Leads worden verzameld via Facebook en opgevolgd door e-mail en telemarketing.

Bijna 600 nieuwe gevers hebben we op deze manier mogen verwelkomen. We voerden ook een succesvolle telemarketing campagne waarbij voormalige donateurs benaderd werden en hen werd gevraagd ons opnieuw te steunen.

329 mensen reageerden hierop positief en mogen wij weer verwelkomen in onze achterban.

Periodiek schenken

Via ons magazine informeren wij regelmatig de donateurs over de voordelen van periodiek schenken. Met periodiek schenken is het mogelijk om een bijdrage aftrekbaar van de belasting te maken. Door de 5-jarige overeenkomst zijn wij verzekerd van inkomsten.

Major donors & nalatenschappen

Ieder jaar mogen wij rekenen op nalatenschappen van onze donateurs. Een hele bijzondere manier van geven. In 2019 is er een bedrag aan nalatenschappen uitgekeerd ter waarde van **€ 1.772.715**. Een duidelijke groei (+33 %) ten opzichte van vorig jaar. Met de aanstelling van een nieuwe collega hopen wij in 2020 nog meer personen bekend te maken met de mogelijkheid om ook na het leven nog kinderen te kunnen helpen.

Dit geldt ook voor de major donors. Deze groep is afgelopen jaar door capaciteitsgebrek te weinig bediend en gegroeid. Deze groep donateurs vraagt om een persoonlijke aanpak en unieke projecten. Inzicht in hun wensen en behoeften is

noodzakelijk. Ook hier gaat de nieuwe collega in 2020 mee aan de slag.

Institutionele fondsenwerving

In 2019 hebben we de steun gekregen van meer dan dertig stichtingen in onze strijd tegen kinderuitleiding. Met de meesten werken we al langere tijd samen. Een van hen 'Stichting 10 september 1960' helpt ons bij een project in Oeganda waar kinderen risico lopen slachtoffer te worden van seksuele uitbuiting. In 2019 hebben we ook een aantal nieuwe internationale stichtingen en organisaties mogen verwelkomen, zoals bijvoorbeeld Comic Relief. Zij biedt support aan het IMAGE Next-project in India. We zijn ontzettend blij met de ondersteuning van deze maatschappelijk betrokken organisaties. Gezamenlijk kunnen we onze missie om kinderuitleiding wereldwijd een halt toe te roepen nog sneller bereiken.

Acties

In 2019 zijn er heel wat acties op touw gezet door vrijwilligers van de winkels, particulieren en bedrijven. Elk bedrag dat wij ontvangen is geweldig en geeft veel kinderen een kans op weg naar een nieuwe toekomst. We wilden in 2019 ons 'kom in actie'-programma wat meer professionaliseren en onder de aandacht brengen. Dat is niet helemaal gelukt en zal in 2020 gebeuren. Desalniettemin zijn er fantastische acties opgezet. Hier een greep uit de activiteiten:

Een basisschool in Bergen op Zoom zamelde speelgoed in. Dozen vol leuke spellen en ander speelgoed werden overhandigd aan de winkel om te verkopen.

Zo kun je ook met spullen Terre des Hommes helpen.

Met de verkoop van cupcakes zamelden de kinderen van Kinderopvang KERN meer dan **€ 600,- in.**

Een sponsorloop door Integraal Kindcentrum Sancta Maria in Bergen op Zoom leverde maar liefst **€ 4.500,- op.**

De sportieve prestatie van Citco, het uitlopen van de Dam-tot-Dam loop, leverde **€ 690,- op.**

Als je jarig bent en je hebt alles al, kun je je gasten een donatie vragen voor Terre des Hommes. Dat deden onder andere Laura de Hoogd en Johan van Wilgen. Zij haalden maar liefst **€ 1.000,- op.**

Terre des Hommes winkels

Onze winkels zijn naast een visitekaartje van Terre des Hommes en ambassadeur van ons werk, een belangrijke inkomstenbron. Dit zien we terug in de all time high netto bijdrage van **€ 1.397.594** die de winkels dit jaar gerealiseerd hebben. Dit wordt met name gerealiseerd door de verkoop van tweedehands spullen die de winkels ontvangen van particulieren en bedrijven. Daarnaast ontvangen wij met regelmaat nieuwe spullen van Dille & Kamille voor de verkoop in onze winkels. Met verschillende activiteiten wordt vol enthousiasme aandacht gegenereerd en geld opgehaald. Van modeshows, braderieën tot de Zeeuwse dorpentocht.

Wij worden gesteund door

Nationale Postcode Loterij

De waardering van de Nationale Postcode Loterij voor ons werk was dit jaar extra bijzonder. Naast onze jaarlijkse bijdrage van **2,25 miljoen euro** mochten we in maart een Extra Trekking met het

geweldige bedrag van **2,97 miljoen euro** voor een bijzonder project in ontvangst nemen: #Sweetie 24/7. Dit project voorziet in overdracht van Sweetie aan overheidsinstanties om samen met wetshandhavers, bedrijven, ngo's en individuele experts online seksuele uitbuiting van kinderen op grote schaal uit te bannen. We blijven heel blij met de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij en bereiden ons in 2020 voor op de vijfjaarlijkse evaluatie.

“Wij kennen Terre des Hommes als wereldwijde expert op het gebied van tegengaan van online seksuele kinderuitbuiting. Dat was voor ons de reden om een extra projectbijdrage toe te kennen voor het project #Sweetie 24/7. Met dit innovatieve project werkt Terre des Hommes dankzij onze deelnemers aan een structurele oplossing om webcam kindersekstoerisme voorgoed uit te bannen.”

- Margriet Schreuders, Hoofd Goede Doelen -
Holding Nationale Goede Doelen Loterijen

ORGANISATIE

Terre des Hommes is een organisatie met een groot hart voor kinderen. Dat drijft onze mensen en bindt onze medewerkers. Met een relatief kleine organisatie, 36 medewerkers op het hoofdkantoor in Den Haag en 101 in Azië, Oost-Afrika en in onze projecten in Nederland, zijn we in staat om jaarlijks meer dan 74 projecten te steunen en te begeleiden. Op die plekken in de wereld helpen wij kinderen weer een zinvol bestaan met uitzicht op een toekomst op te bouwen. Er wordt ongelooflijk hard gewerkt door onze mensen, soms gaan ze dag en nacht door. Die bevoegenheid en inzet van onze mensen is indrukwekkend. Een goed werkende organisatie met capabele mensen is cruciaal om onze strijd tegen kinderuitbuiting aan te gaan. Terre des Hommes is een stichting die wordt bestuurd door een Raad van Toezicht waarbij Carel Kok als directeur verantwoordelijk is voor de dagelijkse aansturing van onze organisatie. De Raad van Toezicht monitort, adviseert en houdt toezicht op het behalen van de resultaten.

Herstructurering en nieuw elan

Dit jaar hebben we op meerdere vlakken grote stappen gemaakt in het op orde brengen van onze organisatie. Alle HR-processen zijn geaudit en een aantal processen zijn geselecteerd voor verdere modernisering. Het beoordelingsproces is gereviseerd en gedeeld met het personeel en volgend jaar zal het werving en selectieproces gereviseerd worden en aangepast. Op het gebied van Operations zijn beleidsstukken centraal en voor alle landen ontsloten waardoor beter vindbaar voor het personeel. Toch is de positieve invloed die hieruit moet volgen nog niet zichtbaar in het verloop en gaan de veranderingen die nodig zijn nog te langzaam.

Dit jaar bleef het verloop onder onze medewerkers te hoog met als gevolg capaciteitsdruk bij de verschillende

afdelingen. Daar waar nodig hebben we dat met tijdelijke krachten opgelost. Om te komen tot structurele verbetering is een verloop analyse gemaakt en worden leerpunten daaruit meegenomen. Het effect van deze maatregelen zal pas in 2020 zichtbaar zijn.

Om de werkomgeving te veraangename is de gehele buitenzijde van het hoofdkantoor gerenoveerd waardoor een betere werkplek is ontstaan voor de medewerkers (betere isolatie). We vinden het belangrijk dat onze mensen kunnen werken in een gezonde en prettige werkomgeving. Verbeterpunten waar we in 2020 nog aan werken zijn onder andere: verbetering van het wervings- en selectieproces, betere interne communicatie en het verbeteren van transparantie en vertrouwen.

- Dit jaar hebben we helaas veel te vroeg afscheid moeten nemen van onze oud-voorzitter en een van de oprichters van Terre des Hommes in Nederland: Jelle Vleer.
- Zijn visie en inspanningen hebben Terre des Hommes mede gevormd tot de organisatie die het vandaag de dag is.

- Om verbinding met ons internationale werk te houden, elkaar te inspireren en te innoveren en kennis te delen is er de jaarlijkse Development Conferentie (DevCon). Deze conferentie van een week wordt gehouden op het hoofdkantoor en wordt met door en voor medewerkers georganiseerd. Medewerkers uit de gehele regio hebben diverse vraagstukken via workshops behandeld. Actiepunten uit dit overleg zijn uitgewerkt in nieuwe projecten of direct toegepast in onze samenwerking.

Organisatiestructuur en medewerkers

Terre des Hommes Nederland is een zelfstandige stichting die bestaat uit het hoofdkantoor en projectmedewerkers in Den Haag en regiokantoren in Nairobi (Regio Oost-Afrika) en Phnom Penh (Regio Azië) en medewerkers in landenkantoren. Daarnaast zijn er 44 Terre des Hommes winkels in Nederland die als zelfstandige stichtingen actief zijn om inkomsten te genereren ten bate van Stichting Terre des Hommes Nederland. Terre des Hommes Nederland is een verticaal geïntegreerde ngo, waarmee wij bedoelen dat wij al onze activiteiten, van fondsenwerving en communicatie tot en met de uitvoering van onze veldprojecten, in eigen beheer uitvoeren.

Terre des Hommes Internationale Federatie (TDHIF)

Wij zijn sinds 1966 onafhankelijk lid van de Terre des Hommes International Federation (TDHIF). Deze overkoepelende Terre des Hommes Federatie bestaat uit zes leden en drie associate leden. Iedere organisatie heeft haar eigen bestuur en projecten. Door elkaars netwerk te gebruiken zijn we sterker en kunnen we nog meer bereiken. Carel Kok is als directeur van Terre des Hommes Nederland een van de bestuursleden van de Federatie. De leden zijn: Nederland, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Lausanne en Italië. Associate leden zijn: Luxemburg, Denemarken en Spanje.

Samen zijn zij wereldwijd werkzaam in **67 landen** met een totaal budget van ruim **€ 180 miljoen** verdeeld over ruim **800 projecten**. Terre des Hommes Nederland is zeer actief in meerdere werkgroepen binnen deze internationale organisatie, waarin samenwerking op het gebied van lobby, campagnevoering, noodhulpverlening en kostenoptimalisatie centraal staan. Ook werken we samen aan subsidieaanvragen en voeren we met en voor elkaar projecten uit.

Organigram managementteam 2019

Managementteam

De organisatie wordt aangestuurd door een managementteam van acht leden inclusief de directeur. Dit team bewaakt de voortgang en monitort de organisatie in alle facetten op basis van een jaarplan. Er zijn meerdere trainingen geweest om het managementteam te inspireren op de verschillende vraagstukken waar zij mee te maken hebben (o.a. risicomanagement en collectieve mindset).

Carel Kok is sinds maart 2017 directeur van Terre des Hommes Nederland. Hij stuurt het managementteam aan en heeft daarbij de verantwoordelijkheid voor 137 medewerkers en ruim 1.800 vrijwilligers. Ook is hij geregeld aanwezig in de regio's om de voortgang en impact van de projecten te monitoren.

Kerncijfers 2019

Eind 2019 was de omvang van het personeelsbestand 130,7 fte. Doordat een aantal medewerkers parttime werken is het aantal medewerkers in dienst iets hoger. Eind 2019 waren er 137 medewerkers in dienst.

	TOTAAL	HOOFDKANTOOR	AZIË	OOST-AFRIKA*	NEDERLAND*
Aantal FTE ultimo 2019	130,7 (2018:127,9)	33,1 (2018: 34,8)	54 (2018: 60)	32 (2018: 26)	11,7 (2018: 6,8)
Aantal medewerkers ultimo 2019	137 (2018: 133)	36 (2018: 37)	54 (2018: 60)	32 (2018: 26)	15 (2018: 10)

Het aantal fte op het hoofdkantoor is nagenoeg hetzelfde gebleven. In de regio's is er een lichte daling in Azië, die verklaard kan worden door uitstroom in 2018 en vacatures die nog niet vervuld zijn. In Oost-Afrika is dit andersom het geval, daar waar we vacatures hadden in 2018 zijn deze grotendeels vervuld in 2019. De stijging van medewerkers in Nederland, betreft medewerkers die deelnemen aan de projecten en programma's die vanuit Nederland of in Nederland opgezet worden en geïmplementeerd. Deze groei is passend binnen ons beleid om financieel te groeien en om meer toegevoegde waarde, kwaliteit, capaciteit en impact te bewerkstelligen door nauwere betrokkenheid bij onze projecten en partners.

Stagiaires

Door stagiair(e)s te begeleiden en werkervaringsplaatsen te bieden, dragen we bij aan de ontwikkeling van jong talent en laten wij zien welke impact je als ngo kan realiseren in de strijd tegen kinderuitbuiting. We zijn erg blij met hun inzet.

Er zijn in 2019 vijf stagiaires actief geweest: drie ter ondersteuning van het programma WATCH Nederland en twee op de afdeling Marketing en Fondsenwerving.

Ziekte

Als Terre des Hommes hechten we groot belang aan de gezondheid van onze medewerkers. We doen er alles aan om de kwaliteit van onze werkomgeving zodanig in te richten dat er een gezonde werkomgeving ontstaat. Het ziekteverzuimpercentage op het hoofdkantoor bedroeg 4,8 % in 2019 (2018: 8,9%). Dit percentage wordt nog steeds gedomineerd door langdurig ziekten of mensen die niet goed op hun plek zaten. De sterke daling is te verklaren doordat we in 2019 minder langdurige ziekten hadden. Human Capital Care ondersteunt als arbodienst de verzuimbegeleiding.

Klokkenluidersregeling

Terre des Hommes beschikt over een klokkenluidersregeling die het mogelijk maakt voor zowel werknemers als derden (ernstige) misstanden met betrekking tot Terre des Hommes te melden. In 2019 zijn er geen meldingen binnengekomen.

Fraude

In 2019 zijn geen fraudes geconstateerd.

Vertrouwenspersoon

Na het vertrek van onze interne vertrouwenspersoon

eind 2019 is ervoor gekozen, mede gezien de omvang van de organisatie, alleen de externe vertrouwenspersoon te handhaven waar medewerkers via de ARBO-dienst een beroep op kunnen doen.

Personeelsvertegenwoordiging

Dit jaar is gestart met de personeelsvertegenwoordiging (PVT). Deze commissie vertegenwoordigt de werknemers en bestaat uit drie leden die aanvankelijk zes keer per jaar met de directie en manager HR & Operations overleggen. Ervaring heeft uitgewezen dat dat veel is. Er is besloten dit terug te brengen naar drie keer per jaar. Tijdens deze vergaderingen wordt de gang van zaken binnen de organisatie besproken. De PVT controleert, toetst en geeft advies over het te voeren beleid. De PVT behandelt geen klachten van individuele werknemers. Zowel werknemers (via PVT) als directie kunnen onderwerpen voor dit overleg aandragen. Via dit klankbord worden werknemers ook gehoord.

Kwaliteitsborging

Terre des Hommes is gecertificeerd voor de ISO 9001:2015 norm. Volgens de norm moet de organisatie de context waarin ze haar werk doet volledig begrijpen, haar strategie en beleid daarop aanpassen, risico's kunnen signaleren en

daar beheersmaatregelen op kunnen toepassen. Terre des Hommes wordt geacht zowel naar interne en externe factoren te kijken die invloed op de kwaliteit van haar werk kunnen hebben. Terre des Hommes werkt met een kwaliteitsmanagementsysteem. Dit systeem geeft het managementteam inzicht en grip op risico's die het voortbestaan van Terre des Hommes in gevaar zouden kunnen brengen mits voldoende geborgd. Mocht er onverhoopt een keer iets niet goed gaan, dan zijn er protocollen om de fout te signaleren, de oorzaak op te sporen en verbetermaatregelen door te voeren.

Naast de ISO norm wordt de kwaliteit van besturen door Terre des Hommes gewaarborgd door de scheiding van de functies toezicht houden, besturen en uitvoeren.

De Raad van Toezicht ziet toe op het functioneren van de directie en op de algemene gang van zaken binnen Terre des Hommes. De directie is belast met het besturen van de organisatie.

Terre des Hommes onderschrijft tevens de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen van Goede Doelen Nederland. De Code is sinds 2008 verwerkt in het Reglement CBF-Erkenning (Centraal Bureau Fondsenwerving).

Naast de Code Goed Bestuur houdt Terre des Hommes zich aan de volgende codes en richtlijnen:

- SBF-code voor Goed Bestuur
- richtlijnen voor de jaarverslaggeving (Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen)
- Reglement CBF-Erkenningregeling
- DDMA richtlijnen voor privacy
- richtlijnen voor de ANBI-status

Extern toezicht wordt uitgeoefend door:

- Price Waterhouse Coopers (accountantscontrole)
- CBF (controle erkenningsregeling Goede Doelen)

Integriteit

De extra aandacht voor het gedrag van onze sector die in 2018 breed in de media aan de orde is geweest, gaf voor Terre des Hommes aanleiding om in 2019 haar gedragsregels verder aan te scherpen en makkelijker toegankelijk te maken voor alle medewerkers in alle regio's. Op deze manier weet de gehele organisatie welke gedragscode van toepassing is in welke situatie en hoe te rapporteren als hier misstanden ontstaan. Terre des Hommes blijft continu werken aan haar integriteitssysteem en heeft in 2019 ook extra aandacht gegeven aan de kwaliteitseisen die het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft gesteld ten aanzien van integriteit met als toetsingsinstrument de Partos ISO 9001 Certificering. Daarnaast is Terre des Hommes deelnemer aan het sectorbreed Gezamenlijk Actieplan Integriteit Noodhulp- en Ontwikkelingsorganisaties.

In januari 2020 ontvangt Terre des Hommes de Partos ISO 9001 certificering. Deze certificering is een sectorspecifieke toepassing van de ISO 9001 norm, waarin aanvullend op de ISO 9001 norm specifieke eisen worden gesteld op het gebied van integriteit. Met deze Partos ISO 9001 certificering is Terre des Hommes erkend als ngo om subsidieaanvragen voor projecten bij het ministerie van Buitenlandse Zaken te doen.

Child Safeguarding Policy

De basis van ons werk gaat over de bescherming van kinderen en hun rechten. Hun veiligheid is cruciaal. Terre des Hommes gebruikt de Child Safeguarding Policy met een bijbehorende gedragscode om ervoor te zorgen dat geen enkel kind wordt geschaad door ons eigen personeel of medewerkers van onze partners, vrijwilligers of andere betrokkenen zoals consultants en journalisten. Dit beleid is een verplicht onderdeel van elk contract dat we met medewerkers, partners, en andere vertegenwoordigers van Terre des Hommes sluiten. Door middel van training en evaluatie, zorgen we ervoor dat alle medewerkers en partners zich bewust zijn van dit beleid en de uitvoering ervan. In 2019 heeft Terre des Hommes zes meldingen van mogelijke schending van dit beleid ontvangen. Na onderzoek zijn vier van de meldingen geïdentificeerd als gevallen die tot op zekere hoogte indruisen tegen ons beleid. Twee van deze zaken zijn afgerond en twee zijn nog in verder onderzoek. Aangezien Terre des Hommes een nultolerantiebeleid heeft, nemen wij deze meldingen zeer serieus en dienen zij als basis voor interne verbeteringen in termen van preventieve maatregelen en passende respons. Als lid van de Internationale Federatie doorloopt Terre des Hommes ook een hercertificering-traject naar de internationale standaarden van 'Keeping Children Safe' gericht op veiligheid van kinderen. Dit traject wordt in 2020 afgerond.

Daarnaast heeft Terre des Hommes verscherpte interne richtlijnen ontwikkeld waardoor kinderen beter worden beschermd als zij zich inzetten voor werkzaamheden van Terre des Hommes en zich uitspreken over hun rechten en hun situatie, in hun eigen gemeenschap maar ook op nationale en internationale podia.

Klachten

Terre des Hommes wil haar werk zo goed mogelijk doen. Dat geldt ook voor de communicatie over ons werk en het

gedrag van Terre des Hommes binnen het werkveld. Ondanks deze positieve instelling hebben we jaarlijks te maken met klachten. Dit kunnen bedrijven, instellingen of personen zijn. We nemen die zeer serieus en zijn blij met mensen die de moeite nemen om een eventuele klacht te melden, zodat we hiervan kunnen leren en onze processen nog verder optimaliseren.

Klachten komen bij ons binnen via telefoon, e-mail, online klachtenformulier, post, sociale media en face-to-face. Van iedere klacht wordt een document aangemaakt. Iedere klacht nemen we serieus en beantwoorden we binnen maximaal vijf werkdagen. De ervaring leert dat dat meestal sneller is.

In 2019 zijn er 142 (2018: 104) klachten binnengekomen bij Terre des Hommes. Dit is een forse stijging ten opzichte van 2018. Deze stijging kwam door een groei aan negatieve reacties op onze mediacampagnes (41), straatwerving (33) en telemarketing (17). Met onze communicatiecampagnes proberen we op te vallen. Soms wordt de boodschap die we daarbij gebruiken niet goed geïnterpreteerd. Onze laatste campagne 'LOVERBOYS gezocht' is zo'n voorbeeld. Niet iedereen begreep de boodschap. Dit zorgde voor meerdere klachten. Omdat we meer mensen benaderd hebben met telemarketing heeft dit ook geleid tot meer klachten.

141 klachten hebben we naar tevredenheid van de klager kunnen toelichten. Eén persoon die geklaagd had, hebben we helaas niet tevreden kunnen stellen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Terre des Hommes erkent haar rol in de gemeenschap, de samenleving en de wereld, en neemt actief deel aan het proces om de wereld een betere plek maken, zowel

sociaal, economisch als ecologisch als basis via ons werkveld. We dragen bij om ervoor te zorgen dat we als verantwoordelijke burger handelen, niet alleen via onze programma's, maar ook bij onze interne activiteiten, bijvoorbeeld via inkoop. Ook de CO₂ uitstoot is een onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De inzet die Terre des Hommes heeft gedaan in 2019 is de verdere isolatie van het pand aan de Zoutmanstraat, zodat Terre des Hommes voldoet aan de normen die worden gesteld ten aanzien van het energielabel.

Risicomanagement

Jaarlijks maken wij op diverse manieren een inschatting van de risico's die mogelijk impact hebben op onze organisatie en daarmee de resultaten die wij voor kwetsbare kinderen willen bereiken kunnen beïnvloeden. In beginsel doen wij dat tijdens de totstandkoming van onze jaarplannen waarin we zowel terugkijken als vooruitblikken. Een workshop met het voltallige managementteam om deze risico's te inventariseren en te evalueren is thans onderdeel van onze jaarcyclus.

Na het sluiten van het jaar 2019 werden we al vroeg in 2020 geconfronteerd met een uitdaging waarvan de omvang zich slecht laat voorspellen. De covid-19 pandemie heeft vanzelfsprekend significante impact op onze organisatie zoals toegelicht in 8.7 onder *Gebeurtenissen na de balansdatum en Gevolgen van Covid-19 voor onze activiteiten*.

De directe impact van het virus op onze medewerkers en die van onze partnerorganisaties is tot medio mei gelukkig beperkt. De gevolgen van de overheidsmaatregelen om de pandemie te bezweren hebben echter grote consequenties voor de mogelijkheden om onze

projecten uit te voeren, niet in de laatste plaats door de beperking van de bewegingsvrijheid van de projectmedewerkers. In Nederland heeft het gedwongen thuiswerken nauwelijks consequenties voor onze productiviteit. De macro-economische onzekerheid leidt wel tot risico's voor de balans tussen onze inkomsten en geplande uitgaven. Uit onze risico-analyse blijkt echter dat de gevolgen in 2020 naar alle waarschijnlijkheid in balans of zelfs "positief" uitvallen, dwz. het drukkend effect op de uitgaven is groter dan het verlies van inkomsten. Dit hebben wij te danken aan onze grote schare trouwe particuliere donateurs. Op langere termijn zijn de economische gevolgen en daarmee die voor ons moeilijker in te schatten. De belangrijkste risico's die voortvloeien uit de huidige onzekere situatie inzake Covid-19 zijn:

- Inkomsten van donateurs zouden onder druk kunnen staan indien een langdurige economische recessie particuliere geefbereidheid raakt. Dit is nog niet het geval. Hoewel de inkomsten uit onze tweedehands winkels in 2020 door sluiting lager zijn dan begroot zullen de inkomsten op langere termijn zelfs mogelijk stijgen.
- Druk op de overheidsuitgaven en oplopende staats-schulden om de economische gevolgen van de pandemie te bestrijden zouden de overheidsreserveringen voor nood- en ontwikkelingshulp onder druk kunnen zetten. Dit zou de continuïteit van de door de overheid gefinancierde programma's Down to Zero en Girls Advocacy Alliance na 2020 kunnen raken. In 2020 wordt er door het ministerie van Buitenlandse Zaken besloten over de ontwikkelingshulpprogramma's voor de periode 2021-2025 en was de continuïteit ervan sowieso onzeker.
- Indien de uitgaven in de met subsidie gefinancierde programma's achterblijven zullen mogelijk bedragen

moeten worden teruggestort. Aangezien onze overboekingen naar uitvoerende partners alleen gaan op basis van werkelijke uitgaven is dit risico goed te beheersen. Dit geldt voor al onze projecten en hoewel wij ernaar streven onze geplande projectuitgaven te blijven doen of te investeren in covid-19 gerelateerde interventies is het risico dat wij eventuele terugbetalingen aan donoren niet zouden kunnen voldoen klein. Onze liquiditeitspositie is gezond en reserves ruim voldoende om de gevolgen die uit de slechtste scenario's in onze sensitiviteits-analyse komen op te vangen.

- Onze interne controle en management rapportering is in de afgelopen periode weer verder verbeterd. Dit heeft geleid tot meer transparantie en beheersbaarheid. Daarnaast hebben wij bijvoorbeeld doordat al onze informatiesystemen in de cloud draaien ook in een situatie van langdurig thuiswerken geen grotere beheersrisico's.

Zoals aangegeven in 8.7 zijn wij op dit moment niet van mening dat de gevolgen van het Covid-19-virus een materieel negatief effect zullen hebben op onze financiële conditie of liquiditeit. De daling in met name de ongeoormerkte inkomsten is voorlopig lager dan de daling in ongeoormerkte projectkosten.

Strategie

Gedurende het jaar controleren we per kwartaal of onze korte termijn doelen worden behaald zoals in het jaarplan is vastgesteld. Dit gebeurt op basis van uitgebreide kwartaalrapportages per project waarbij ook onze jaarlijkse risico-inventarisatie in beeld is. Ieder kwartaal bezien we of additionele acties nodig zijn om de inhoudelijke en financiële doelen te halen. Ter verdere verbetering van het inschatten van de implementatierisico's in onze projecten zijn wij in 2019 over gegaan op maandelijkse

(financiële) projectrapportages. Hiermee hebben we ook een vroegtijdige indicatie van eventuele problemen in de operationele doelstellingen per project.

Op de middellange termijn zijn de grootste risico's onvoorziene veranderingen in financiering door institutionele partners en in de sfeer van de particuliere donoren. Met oog op het laatste worden reputatierisico's tijdens het wekelijks media overleg besproken. Maar ook de effectiviteit van de uitvoering van onze projecten is essentieel. Het behalen van de impact die in al onze projecten via onze "Theory of Change" expliciet als doel is gesteld is hiervoor leidend. Onze projecten dienen steeds langdurig en duurzaam aan onze doelstellingen bij te dragen. Een minder groot maar niet te verwaarlozen risico is de toename van concurrentie die onze kringloopwinkels ondervinden.

Wij zijn van mening dat onze continuïteitsreserve voldoende is om de grootste tegenvallers op de middellange termijn op te vangen. De hoogte van de continuïteitsreserve voldoet bovendien aan de daartoe door het CBF opgestelde eisen.

Operationeel

De operationele risico's betreffen voor een deel de mensen waarmee we werken. Voor onze eigen medewerkers hebben wij een code of conduct die de beleidsvrijheid bepaalt. Er zijn vastgestelde richtlijnen tegen corruptie, omkoping en fraude uitgewerkt. In deze code of conduct is een procedure opgenomen over handelen bij overtreding van de richtlijnen. Tevens is er een klokkenluidersregeling voor die gevallen waarbij bij een medewerker van Terre des Hommes een vermoeden bestaat van oneigenlijk gebruik van gelden of andere misstanden. In 2019 is van deze klokkenluidersregeling geen gebruik gemaakt.

Daarnaast kan of door gedragingen van onze eigen mensen of door feiten die van buiten op onze organisatie komen, een negatief beeld bestaan over Terre des Hommes. De kans dat dit risico zich voordoet is niet groot, maar de impact kan enorm zijn. Voor die gevallen waarbij door publiciteit verkeerde beeldvorming over Terre des Hommes dreigt te ontstaan, is een mediaprotocol opgesteld en zijn woordvoerders aangewezen.

Om de effectiviteit van onze projecten te monitoren maakte Terre des Hommes in 2019 nog gebruik van het software systeem PMEasy. In 2019 hebben we het niveau en de tijdigheid van onze projectrapportages verbeterd. In de eerste plaats zijn we maandelijks gaan rapporteren over (het financiële verloop van) onze projecten. Tegelijkertijd is er een nieuw vervangend project management systeem geïmplementeerd (intern genaamd PRIMAS op basis van NGOonline). Dit systeem stelt ons in staat de gehele project management cyclus, samenwerking met de externe uitvoerende partners en meting van kwalitatieve resultaten (inclusief rapportage in IATI) efficiënter en effectiever te monitoren en administreren.

Financieel

De financiële risico's worden voortdurend in beeld gebracht, primair via onze maand- en kwartaalrapportages. Voorop staat het maximaal besteden van de aan ons toevertrouwde middelen aan onze doelstellingen. Door een goede inrichting van processen en aanvullende richtlijnen wordt daar zorg voor gedragen. In het bijzonder letten we op risico's bij contante geldstromen en op juiste, doelmatige en doeltreffende uitgaven en bestedingen. Terre des Hommes had in 2019 geen effecten portefeuille noch geld uitstaan op deposito's.

De omzet 2019 is € 26.395.564 en het netto resultaat is € min 899.070. De solvabiliteit en liquiditeit zijn ruim voldoende waardoor er geen additionele financieringsbehoefte is. De toelichting op de verwachte financiering en ontwikkeling van donateurs is terug te vinden in hoofdstuk 4. Er zijn geen investeringen of werkzaamheden op gebied van onderzoek en ontwikkeling gepland. De ontvangen gelden die nog niet aan de doelen besteed kunnen worden, worden over verschillende banken verspreid. Het uitgangspunt van het beleid is zekerheid, beschikbaarheid en reductie van negatieve rente die vanaf april 2020 van toepassing wordt. We overwegen ook het aangaan van 'project uitvoer committeringen' in dollar en het opzetten van een investeringsfonds.

De verhouding tussen wervingskosten en de som van geworven baten conform begroting was 11,57%. De gerealiseerde verhouding tussen wervingskosten en de som van geworven baten is verbeterd: 2019 12,46% in 2019 versus 13,00% in 2018.

Terre des Hommes houdt een continuïteitsreserve aan voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan de verplichtingen kan worden voldaan. De hoogte van de continuïteitsreserve voldoet aan de VFI-richtlijn financieel beheer Goede Doelen en mag maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie bedragen. De maximale continuïteitsreserve op basis van de VFI richtlijn financieel beheer Goede Doelen (maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie) bedraagt € 10,2 miljoen. De huidige reserve van € 4,0 miljoen voldoet hiermee aan de gestelde richtlijn.

Verslaglegging

Het eerder genoemde PMEasy rapporteert de voortgang van alle projecten. Voor de financiële rapportages wordt

Exact Online (hoofdkantoor), Quickbooks (landen) en Visma (winkels) gebruikt. Gebruik van verschillende accounting software is gebaseerd op aanpassing voor lokale gebruiker en centraal op hoofdkantoor is er directe toegang tot alle data. De combinatie van de deze applicaties gecombineerd met Salesforce voor marketing en donoradministratie, geeft een solide basis om de processen efficiënt en betrouwbaar uit te kunnen voeren. Alle applicaties draaien "in the cloud". Het risico van ontbrekende back up's en continuïteit is hiermee tot een minimum gereduceerd.

Accounting & Project Control

Toezicht houden op onze financiële prestaties is essentieel om onze doelstellingen te bereiken en onze organisatie in het algemeen te sturen. De afdeling Finance & ICT volgt de financiële prestaties van de organisatie op de voet en zorgt ervoor dat TdH-NL in een gezonde financiële positie blijft.

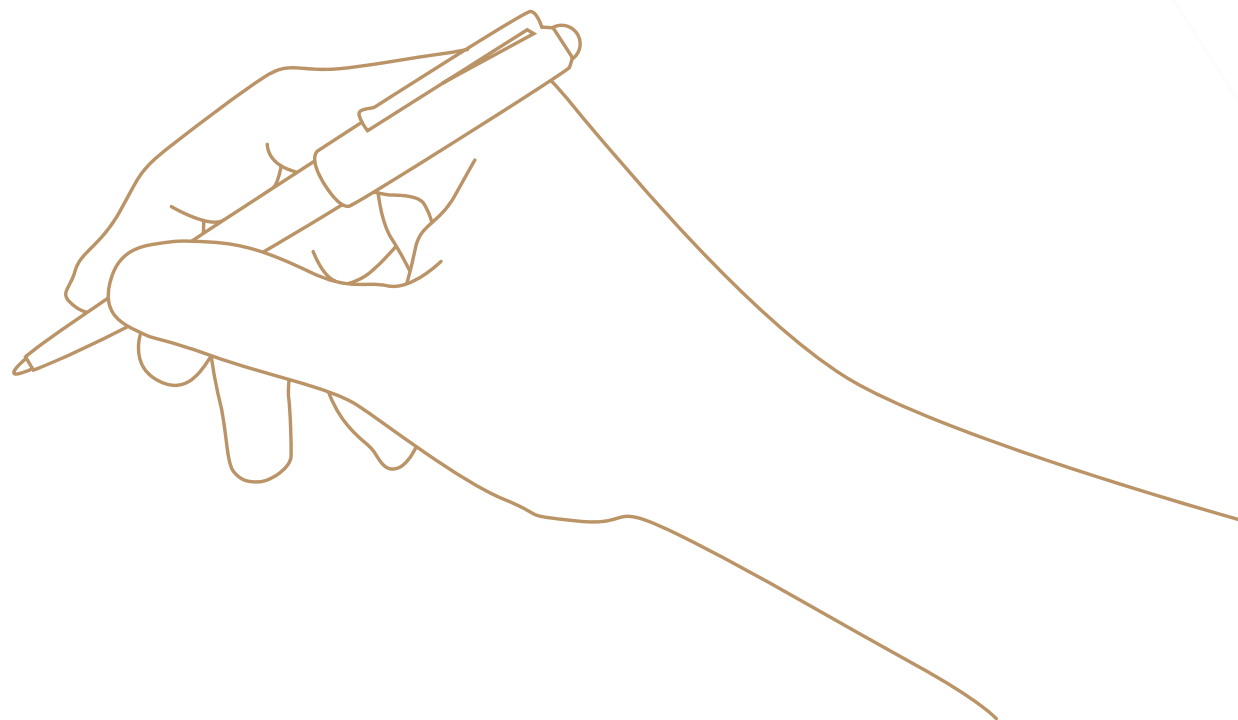
In 2019 hebben we de kwaliteit en nauwkeurigheid van onze (management) rapportages verbeterd. Zowel in onze maandelijkse rapportages als in onze projectrapportages. Tevens hebben we in 2019 onze financiële data geïntegreerd in het nieuwe project management systeem. Deze verbetering zal vanaf 2020 benut worden.

Onze drive om een bottom-up gedreven organisatie te worden, zal worden aangevuld met meer transparantie en monitoring van veldactiviteiten via verbeterde systemen. Op basis van deze informatie zal het Leadership Team het hele jaar door de voortgang in de projecten nauwgezet volgen. De 'project backoffice' werd eind 2017 gevormd om deze processen van ontwerp tot eindevaluatie te volgen, administratief te begeleiden en het veld te ondersteunen bij het opzetten van nieuwe projecten en partnerschappen, het evalueren van voortgang en kwaliteit en het leveren van managementinformatie. Deze afdeling heeft in

2018/ 2019 de standaarden, processen en systemen (PRIMAS) opgezet en uitgerold door de hele organisatie wereldwijd, inclusief de partners waarmee we samenwerken. Zij kunnen project data toevoegen aan ons project management systeem PRIMAS via de partner portal.

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2019

De Stichting Terre des Hommes heeft een Raad van Toezicht (RvT) die conform artikel 12 van de Statuten toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken houdt. Daarnaast fungeert de RvT als sparringpartner voor de directie en het managementteam.

Scheiding van toezicht, bestuur en uitvoering

- De Raad van Toezicht (RvT) is het hoogste orgaan van de Stichting Terre des Hommes Nederland en is belast met het toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken.
- De scheiding van toezicht en bestuur is formeel vastgelegd in de statuten en uitgewerkt in het zogenaamde directiereglement.
- Dit betekent dat de directie de dagelijkse leiding heeft en eindverantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleidsplan en de activiteiten van de Stichting. De RvT benoemt de directie en houdt toezicht op zijn functioneren.

De belangrijkste taken van de RvT:

- Goedkeuren van het jaarplan en de strategie van Terre des Hommes, inclusief de begroting en investeringen.
- Toezicht houden op de uitvoering van de strategie, het realiseren van de doelstellingen en de algemene gang van zaken.
- Goedkeuren van de jaarrekening en het jaarverslag.
- Aanstellen van de directie.
- Fungeren als sparringpartner voor de directie en het managementteam.

Samenstelling en zittingstermijn

De RvT van Terre des Hommes Nederland bestaat tenminste uit vijf personen. De RvT benoemt haar leden op basis van een door haar vastgestelde profielschets. De RvT heeft in 2017 besloten dat, in lijn met Governance Code voor de Cultuursector, de leden voor een termijn van vier jaar benoemd worden welke termijn voor maximaal nog eens vier jaar verlengd kan worden.

De Raad van Toezicht bestond in 2019 uit:

Maarten Koopman

Voorzitter en lid remuneratiecommissie
Supervisory Board DIF
Benoemd per 23 maart 2016

Renée van Kessel-Hagesteijn*

Lid en voorzitter remuneratiecommissie
Directeur MaGW/NWO, Senior Adviseur
Universiteit Leiden
Benoemd per 28 oktober 2013

Arent van Wassenaer*

Vicevoorzitter en lid auditcommissie
Zelfstandig adviseur The Faithfull Goose
Benoemd per 2 november 2009

Bas Verheijen

Lid
Marketing & Format Directeur Blokker
Benoemd per 18 september 2017

Pim Oomens

Lid en voorzitter auditcommissie
Commissaris van diverse
vennootschappen
Benoemd per 28 november 2012

* Tegen de achtergrond van het feit dat Renée van Kessel wegens privé omstandigheden op eigen verzoek medio 2019 afgetreden is en Arent van Wassenaer in 2020 zal aftreden wegens het bereiken van de maximale zittingstermijn, verwacht de RvT in Q2 2020 een tweetal nieuwe leden te benoemen.

Vergoeding

De leden van de RvT van Terre des Hommes Nederland ontvangen geen enkele vergoeding, ook niet voor eventueel gemaakte reis- of onkosten en hebben geen zakelijke relatie met Terre des Hommes.

Toezicht en aandachtspunten 2019 RvT

Naast de meer algemene toezichhoudende taken is in 2019 veel aandacht van de RvT uitgegaan naar het blijven volgen van de in 2017 ingezette aanpassingen in de samenstelling en structuur van de organisatie. Terre des Hommes is een relatief kleine organisatie die zich bezighoudt met een groot aantal zeer complexe projecten verspreid over meerdere en ingewikkelde thema's in verschillende landen. De wereld van internationaal opererende goede doelen waarin Terre des Hommes zich begeeft is sterk in beweging en op een aantal wezenlijke vlakken aan verandering onderhevig als gevolg waarvan bijvoorbeeld de grote donoren en financiers de directe geldstromen verleggen.

De organisatie heeft daarom in een relatief korte tijd een enorme inhaalslag moeten maken met het doel beter in te kunnen spelen op de nieuwe kijk van de overheid en donoren op ontwikkelingssamenwerking, op de nieuwe rol van ngo's en de toegenomen concurrentie in het Goede Doelen veld. Wij zijn blij dat de daarbij behorende tweede fase van de reorganisatie nagenoeg is afgerond en trots op het resultaat. De organisatie heeft geïnvesteerd in een professionaliseringslag en is zowel qua bezetting als financieel gezien gezond te noemen. De organisatie is vereenvoudigd en platter geworden en wordt geleid door een enthousiast en capabel managementteam. Het niveau, de kwaliteit en de mate van betrokkenheid van de medewerkers is indrukwekkend en geeft ons als RvT veel vertrouwen in de toekomst. Er is ook in het afgelopen jaar met veel energie en inspanning verder gebouwd

aan een stabiel lokaal netwerk, met uitvoerende **vestigingen in 9 landen** in Azië, Oost-Afrika en Europa, **circa 137 medewerkers, 44 kringloopwinkels** en **1.800 vrijwilligers**.

De volgende activiteiten van de Raad van Toezicht vonden o.a. plaats in 2019:

- Vier reguliere vergaderingen met de directie en het managementteam voorafgegaan door een besloten vergadering;
- Twee additionele informele vergaderingen;
- Goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening 2018 en het bespreken van het accountantsverslag met de controlerend accountant;
- Bespreken en goedkeuren van het jaarplan 2020;
- De Auditcommissie kwam tweemaal bijeen om onder meer de financiële verslaglegging, interne controle, risicomanagement, stand van zaken ICT en activiteiten en bevindingen van en met de externe accountant en directie te bespreken;
- Diverse besprekingen van individuele RvT-leden met managementteamleden en/of directie over specifieke onderwerpen;
- De voorzitter en directie voeren daarnaast op regelmatige basis overleg over de algemene gang van zaken en dossiers die bijzondere aandacht vragen;
- Evaluatie van het eigen functioneren van de RvT en evaluatie van het functioneren van de directie;
- Twee leden van de RvT bezochten de regiokantoren en diverse projecten in Tanzania en Oeganda.

Dankwoord

Graag dankt de Raad van Toezicht de directie, alle medewerkers in binnen- en buitenland, onze vrijwilligers, onze donateurs en sponsors, de Nationale Postcode Loterij en onze Ambassadeurs voor hun grote betrokkenheid, inzet en energie in het afgelopen jaar.

Namens de Raad van Toezicht van de Stichting Terre des Hommes Nederland

Maarten Koopman

Voorzitter

Zoveel positieve energie

Raad van Toezicht lid Bas Verheijen bezocht afgelopen jaar een project van Terre des Hommes in Tanzania en blikt terug.

'Afgelopen najaar ging ik mee naar Tanzania en Oeganda, natuurlijk op eigen kosten. Ik bezocht een project waarbij we ons inzetten om meisjesbesnijdenis te stoppen. De tranen springen je in de ogen als je ziet met welke gereedschappen en onder welke omstandigheden de meisjes daar verminkt worden. Tegelijkertijd heb ik niet vaak zoveel positieve energie gevoeld als daar. Het project dat wij steunen wordt gerund door jonge, bevlogen, goed opgeleide Tanzanianen. Terre des Hommes helpt met training, kennis en natuurlijk ook financieel. Het aantal besnijdenissen daalt gestaag. Ongelooflijk knap en hoopvol. De problematiek in landen als Tanzania is groot. Maar nietsdoen is geen optie. Lydia van Terre des Hommes in Tanzania zei: 'Wij zaaien hoop op een goed leven voor de volgende generatie.' Die indrukwekkende woorden zullen mij de rest van mijn leven blijven inspireren. Terre des Hommes levert een unieke bijdrage aan de strijd tegen kinderuitbuiting. De organisatie verenigt passie met oer-Hollandse degelijkheid.

Onze mensen zijn zorgvuldig, grondig, nuchter en kritisch. Eigenlijk is het jammer dat onze donateurs dat van buiten niet zo makkelijk kunnen zien. Want juist die combinatie van enorme bevlogenheid en oer-Hollandse degelijkheid maakt ons zo bijzonder.'

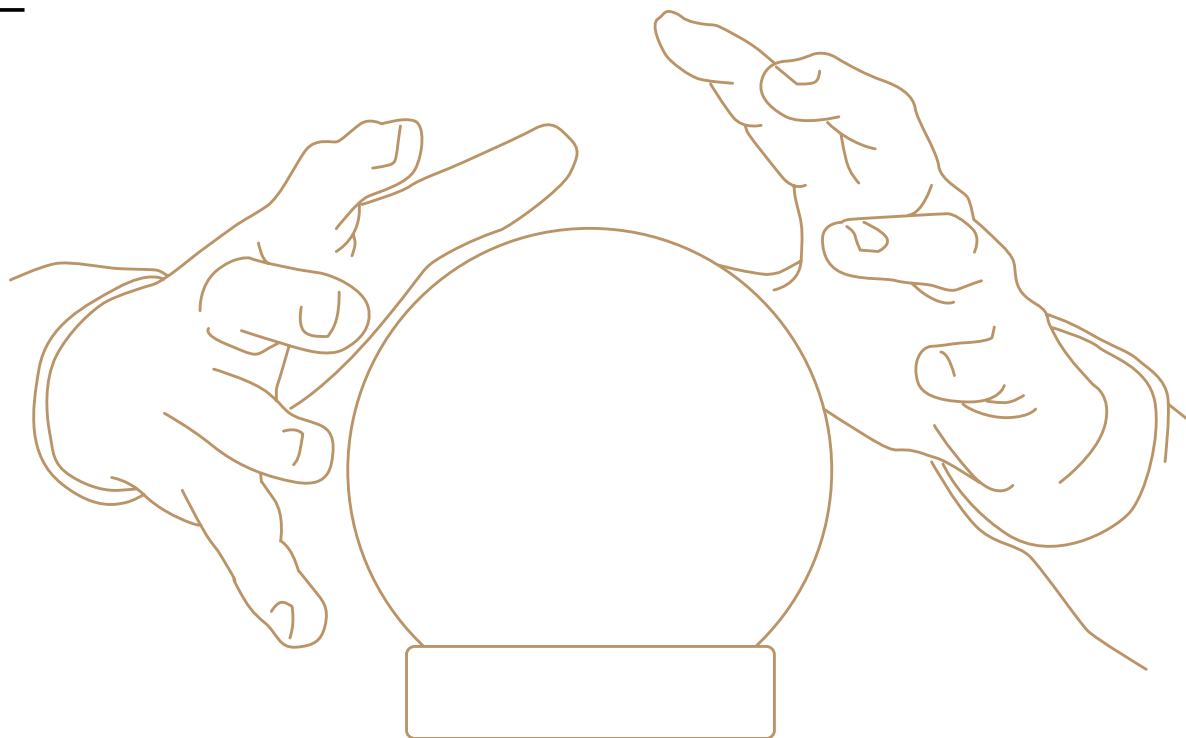
“Juist die combinatie van enorme bevlogenheid en oer-Hollandse degelijkheid maakt ons zo bijzonder.”

TOEKOMST

Onze missie om kinderuitbuiting de wereld uit te bannen en te zorgen dat kinderen opgroeien in een veilige omgeving en uitzicht hebben op een toekomst blijft ongewijzigd. Hierbij volgen we nog steeds onze vijf thema's: kinderarbeid, seksuele uitbuiting van kinderen, kindermisbruik, kinderhandel en noodhulp. Noodhulp neemt een steeds belangrijker aandeel in in ons werk om kinderen te beschermen. Nog steeds hebben we te maken met miljoenen kinderen die geen toegang hebben tot onderwijs, die te maken hebben met gedwongen seks of die sterven aan ondervoeding door armoede en noodsituaties. Ons werk blijft noodzakelijk en daarom blijft onze inspanning hard nodig.

We willen de situatie van kinderen in gebieden waar wij actief zijn structureel veranderen. Zoals aangegeven in ons leidend denkraam de *Theory of Change* kunnen wij dat niet alleen en zijn we aangewezen op samenwerking met verschillende stakeholders om structurele duurzame verandering door te voeren. Die ingeslagen weg gaan we door. Wel blijven we kritisch kijken naar de vraag: Wat is ons bestaansrecht? Welke rol en welke positie krijgen wij als organisatie in deze veranderende wereld? Het wordt een jaar waarin we keuzes moeten maken die veel impact zullen hebben op onze toekomst en bestaansrecht. Ligt onze toegevoegde waarde in lobby en advocacy? Of meer bij het bij elkaar brengen

van partijen en organisaties en het creëren van netwerken? Komend jaar zullen we zeker nog directe hulpverlening bieden aan kinderen maar steeds belangrijker wordt de kennisoverdracht naar lokale organisaties zodat zij die rol over kunnen nemen.

De ingeslagen weg om samen met onze internationale Terre des Hommes federatie te kijken naar hoe we nog meer impact kunnen creëren voor nog meer kinderen gaat door. Door meer samenwerking en verbeterde focus. Alhoewel dit een complex proces is, komen we ieder jaar een stap dichterbij en zetten we onze inspanningen ook in 2020 voort. Dit jaar zagen we steeds meer

samenwerking ontstaan op het gebied van noodhulp-projecten met onze collega Terre des Hommes organisaties als Lausanne en Italië. Hierdoor versterkt onze slagkracht, bijvoorbeeld ook ten aanzien van Europese subsidie-aanvragen. Het streven is om in 2020 deze samenwerking verder uit te breiden en met alle leden nader te coördineren waardoor wij wereldwijd beter gebruik maken van elkaars expertise en nog meer kinderen bereiken.

Strategische herijking

Onze strategie *Fit for the Future*, die we in 2017 samen met collega's hebben opgesteld, loopt af. We staan aan de vooravond van een nieuwe herijking van onze strategie, waarin het vraagstuk over wat onze rol in deze veranderende wereld moet worden, goed past. Komend jaar bespreken we of en welke veranderingen we in de toekomst willen doorvoeren. Onze prioriteiten die het werken aan onze missie moeten verstevigen blijven voor de nabije toekomst wel gericht op:

1. het verder uitbouwen van operationele integriteit; dit betekent dat de kwaliteit van de organisatie optimaal moet zijn. Basisprocessen moeten nog beter verlopen en we moeten ons steeds weer afvragen of we niet alleen de juiste dingen doen maar of we die dingen ook op de best mogelijke manier uitvoeren. We werken samen met vele partners maar steeds meer rechtstreeks met kinderen zelf, als *Agent of Change*. Het is belangrijk om

de kinderen te beschermen en met elke samenwerkingspartner af te spreken hoe wij verwachten dat er gewerkt wordt om ook hen sterker te maken en duurzaam te verbeteren.

2. het bieden van een oplossing met duurzame impact; We gaan voor structurele verbetering waardoor nauwe samenwerking met alle betrokkenen noodzakelijk is. Niet omdat iedereen zich druk zou moeten maken over uitbuiting van kinderen, maar om op deze manier duurzaam het verschil te maken. Hoe wij kunnen bijdragen aan duurzame impact en welke rol wij in dit proces hebben moeten wij steeds herijken aan de veranderende context waarin wij werken. Soms blijft het ook noodzakelijk om tijdelijke maatregelen te treffen. Bijvoorbeeld het bieden van een financiële injectie aan gezinnen met kinderen opdat zij op die manier een springplank hebben om zelf in de toekomst voor inkomsten te zorgen. In het geval van noodhulp is het bieden van schoon water, voedselzekerheid, hygiëne-maatregelen, een plek om naar school te kunnen gaan nodig als tijdelijke maatregel.
3. het werken aan onze rol als expert op het gebied van kinderrechten; wij vinden het belangrijk om onze expertise te delen met overheden, media en andere organisaties en die niet voor onszelf te houden. Zo zijn we zichtbaar en laten we weten dat de strijd tegen

kinderuitbuiting nog steeds hard nodig is. We moeten ervoor zorgen dat zo veel mogelijk mensen zich hier bewust van zijn en dat wij worden erkend als strijder voor dit doel. Samen kunnen we onze missie kinderausluiting de wereld uit helpen, sneller bereiken.

Profilering

We gaan ons in 2020 daarom nog duidelijker profileren. We willen in Nederland beter laten zien waar Terre des Hommes voor staat, waarbij we ons afvragen of we de vier thema's blijvend aandacht gaan geven of dat er keuzes gemaakt moeten worden. Nederland is enorm vrijgevig. Uit ons donateursonderzoek blijkt dat die geefbereidheid ook samenhangt met duidelijk maken wat er met het geld gebeurt. Daar gaan we nog meer op inzetten. Ook de Terre des Hommes winkels willen we een prominenter rol geven. We onderzoeken diverse mogelijkheden om onze winkels duidelijker te positioneren als winkels die verbonden zijn met ons doel en hoe zij onze missie nog beter kunnen uitdragen. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden met winkels nog meer fondsen te werven om kinderen te helpen en om te werken aan onze naamsbekendheid.

De Nationale Postcode Loterij blijft een belangrijke steunpilaar en wij hopen dat wij in de toekomst op deze fantastische ondersteuning van een zeer betrokken partner kunnen blijven rekenen.

Om de toekomstige uitdagingen aan te kunnen en met succes te blijven werken aan onze missie zijn er continue verbeteringsslagen nodig. Voor 2020 hebben we belangrijke prioriteiten gesteld onder anderen in HR, Finance, rapportage en IT-processen. Zo bewerkstelligen we dat onze organisatie blijvend goed zal functioneren, en kan groeien

ook op het gebied van de tevredenheid onder onze medewerkers. Dit is voor ons een zeer belangrijke prioriteit voor 2020.

Zoals toegelicht in 8.7 onder *Gebeurtenissen na de balansdatum en Gevolgen van Covid-19 voor onze activiteiten* hebben de Covid-19-uitbraak en maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen om het virus in te perken aanzienlijke gevolgen gehad voor onze organisatie in de eerste maanden van 2020. Wij hebben in de eerste maanden vooral een daling gezien in de inkomsten uit onze winkels die sinds mid maart uit voorzorg voor onze oudere vrijwilligers zijn gesloten. Daar de inkomsten uit bestaande donateurs nog stabiel is leidt de simultane reductie in projectuitgaven momenteel echter eerder tot een overschot dan een tekort. Onze scenario analyse laat zien dat naar alle waarschijnlijkheid voor 2020 de reductie in uitgaven de reductie in inkomsten zal bijhouden of zelfs overtreffen. De mate waarin hangt sterk af van de periode waarin de gebieden waarin wij actief zijn worden blootgesteld aan Covid-19 en in hoeverre overheidsmaatregelen worden verlengd, uitgebreid of afgebouwd. Als de crisis langer duurt in Oost Afrika en Azië dan zullen onze overschotten eerder toe- dan afnemen. Vooralsnog hebben wij geen plannen om het personeelsbestand in te krimpen als gevolg van de Covid-19-pandemie. Wel zullen wij moeten evalueren hoe we onze relaties met projectpartners continuïteit kunnen

bieden indien de covid-19 crisis langer aanhoudt in de landen waarin wij werken.

Onze liquiditeitspositie is voldoende sterk om de slechtste scenario's op te kunnen vangen. Aanhoudende beperkingen in de uitvoering van ons werk en mogelijke neerwaartse druk op beschikbaarheid van ontwikkelingsgelden uit westerse landen in 2021 en daarna zouden duurzame aanpassingen in onze werkwijze tot gevolg kunnen hebben. Duurzame reductie in ongeoormerkte bijdragen zouden ook leiden tot zekere heroverwegingen in ons organisatiemodel. Dergelijke reducties zijn momenteel niet onderdeel van onze verwachtingen en in de periode tot mid 2021 zijn dergelijke aanpassingen uit financieel perspectief niet te verwachten.

GECONSOLIDEERDE JAAR- REKENING

8.1 Geconsolideerde Jaarrekening 2019

Geconsolideerde balans (na resultaatbestemming)	31-12-2019		01-01-2019		31-12-2018	
Activa						
Materiële vaste activa (1)	1.106.431		701.724		701.724	
Financiële vaste activa (2)	100.000		100.000		100.000	
		1.206.431		801.724		801.724
Vorderingen en overlopende activa (3)	5.310.632		4.608.188		5.019.584	
Liquide middelen (4)	22.691.690		19.287.067		19.287.067	
		28.002.322		23.895.255		24.306.651
Totaal activa		29.208.752		24.696.979		25.108.375
Passiva						
Reserves (5)						
Continuïteitsreserve	4.000.000		4.000.000		4.000.000	
Bestemmingsreserve	14.300.237		15.199.304		7.170.094	
		18.300.237		19.199.304		11.170.094
Fondsen (6)						
Bestemmingsfonds(en)		242.004		373.107		373.107
Totaal reserves en fondsen		18.542.241		19.572.411		11.543.201
Langlopende schulden (7)		0		0		1.686.326
Kortlopende schulden		10.666.511		5.124.568		11.878.847
Totaal passiva		29.208.752		24.696.979		25.108.375

Alle bedragen in de tabellen van dit hoofdstuk zijn in euro's.

Geconsolideerde staat van baten en lasten

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Baten			
Baten van Particulieren (8)	7.258.059	7.236.496	6.757.694
Baten van Bedrijven (9)	293.405	275.000	34.351
Baten van Loterijorganisaties (10)	2.613.076	2.270.000	2.277.832
Baten van Subsidies van overheden (11)	14.307.115	11.947.720	12.775.561
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven (12)	0	500.000	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven (13)	485.861	905.000	630.376
Som van de geworven baten	24.957.516	23.134.216	22.475.813
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten (14)	1.397.594	1.650.000	1.315.164
Overige baten (15)	40.455	20.000	54.055
Som van de baten	26.395.564	24.804.216	23.845.032
Lasten			
Structurele hulp (16)	16.756.615	16.741.379	12.773.744
Noodhulp en rehabilitatie (17)	6.203.794	3.636.138	4.958.656
Besteed aan doelstellingen	22.960.409	20.377.516	17.732.400
Wervingskosten	3.289.040	3.592.645	3.100.445
Kosten beheer en administratie	1.046.592	782.325	985.325
Som van de lasten	27.296.041	24.752.486	21.818.170
Saldo voor financiële baten en lasten	-900.477	51.730	2.026.863
Saldo financiële baten en lasten (18)	1.407	0	-18.757
Saldo van baten en lasten	-899.070	51.730	2.008.106

Resultaatbestemming

Resultaatbestemming	2019	2018
Overschot/tekort is toegevoegd onttrokken aan:		
Bestemmingsfondsen & -reserves	0	0
Reserve materiële vaste activa doelstellingen	0	0
Reserve beschikbaar voor doelstellingen	-899.070	2.008.106
Overschot/Tekort	-899.070	2.008.106

In 2019 is een tekort gerealiseerd van € 899.070. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve beschikbaar voor doelstellingen.

Kasstroomoverzicht	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Netto overschot/tekort	-899.070	2.008.106
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	130.838	183.323
Mutaties bestemmingreserves en -fondsen	-131.103	-
Mutaties werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	-702.444	673.747
Mutatie kortlopende schulden	5.541.943	-2.796.029
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	3.940.164	69.155
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investing in materiële vaste activa	-535.541	-944
Desinvestering materiële vaste activa	0	46.311
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	-535.541	45.367
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie langlopende schulden	0	1.686.326
Uitgifte langlopende leningen	0	0
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	1.686.326
Netto kasstroom boekjaar	3.404.623	1.800.848
Liquide middelen 1/1	19.287.067	17.486.219
Liquide middelen 31/12	22.691.690	19.287.067
Toe-/afname geldmiddelen	3.404.623	1.800.848

Toelichting

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Het totale banksaldo is ten opzichte van 2018 met € 3.404.623 toegenomen.

8.2 Algemene toelichting en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn 650, fondsenwervende instellingen.

Toelichting op aanpassing vergelijkende cijfers

Er heeft een stelselwijziging plaatsgevonden voor de verwerking van project-verplichtingen met een positieve impact van € 5.039.309 op de beginpositie van de reserves van 2019. Het effect hiervan op het resultaat 2018 is € 5.055.726. Voorheen werden de lasten voor de structurele hulpverlening en noodhulp volledig genomen op het moment van externe committering, ook indien hier voorwaarden aan verbonden waren met betrekking tot de uitgaven door externe partners. Vanaf 2019 worden deze lasten genomen op het moment dat een onvoorwaardelijke verplichting bestaat, wat met het huidige partner-model overeenkomt met de actuele uitgaven door de uitvoerende partners. Dit komt zowel de transparantie van de jaarrekening als het 'partner management beheersmodel' ten goede.

De beginbalans van 2019 is aangepast voor kosten die oorspronkelijk in voorgaande jaren waren genomen door (meerjarige) contract verplichtingen. Deze toename van de reserve die hierdoor ontstaat zal naar verwachting over een periode van twee jaar (tot en met 2020) weer wegvloeien indien de kosten van de hulpverlening door externe partners verlopen in lijn met planning en aangegane voorwaardelijke contracten. De kosten en baten voor 2018 zijn niet aangepast aangezien die tevens worden beïnvloed door projectcommitteringen en uitgaven in 2017. De totale impact van voorgaande jaren is verwerkt in de beginbalans doordat ten behoeve van de stelselwijziging de balansposities per project zijn bepaald aan de hand van de werkelijke uitgaven door de projectpartners.

Het effect van deze stelselwijziging op het resultaat 2019 en daarmee op het vermogen per 31 december 2019 bedraagt € min 735.139.

Daarnaast is de beginpositie 2019 van de reserves tevens aangepast teneinde de inkomsten, kosten en balansposities van de meerjarige subsidie projecten BUZA DtZ, BUZA GAA en NL Embassy Bangladesh uit het verleden aan te passen naar de juiste stand per 1 januari 2019. Het effect hiervan op het vermogen betreft € 2.989.903. Het effect op het vermogen en resultaat 2018 bedraagt € 633.698. Deze aanpassingen zijn voornamelijk van toepassing op de jaren 2015 - 2018 en zijn geïdentificeerd met de budgettering van 2020, het laatste jaar van deze meerjarige projecten.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Het betreft hier met name de inschatting van de omvang van de nalatenschappen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Covid-19

Er bestaat geen materiële onzekerheid over het vermogen van de organisatie om haar activiteiten voort te zetten, ook al zullen de gevolgen van Covid-19 naar verwachting ingrijpend, zij het onzeker zijn. Zie verdere toelichting bij de paragraaf gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening.

Structuur verslaggevende eenheid

Stichting Terre des Hommes Nederland

Stichting Terre des Hommes Nederland heeft tot doel daadwerkelijke en onmiddellijke hulpverlening aan het noodlijdende kind, in zijn omgeving, waar ook ter wereld zonder onderscheid van ras, geloof of politieke gezindheid. Voor de uitvoering van haar activiteiten heeft Stichting Terre des Hommes Nederland (hierna Terre des Hommes) diverse kantoren en rechtspersonen tot haar beschikking. De jaarcijfers van de onderstaande eenheden zijn in de jaarrekening geconsolideerd. Onderlinge vorderingen en schulden zijn geëlimineerd.

Hoofdkantoor

Het hoofdkantoor van Terre des Hommes is gevestigd op de Zoutmanstraat te Den Haag. Dit is tevens het statutaire adres. Stichting Terre des Hommes is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41149287.

Regiokantoren

In de regiokantoren Zuidoost-Azië en Oost-Afrika geven Regional Heads leiding aan de lokale staf. De kantoren zijn lokaal, volgens wetgeving in het betreffende land, geregistreerd.

Vrijwilligersgroepen

Ter ondersteuning van de fondsenwervende initiatieven van de Stichting Terre des Hommes Nederland waren in 2019 in het land 47 (2018: 48) vrijwilligersgroepen werkzaam namens en onder verantwoordelijkheid van Terre des Hommes. Van deze vrijwilligersgroepen hebben 44 (2018: 45) de rechtspersoonlijkheid van een stichting en 3 (2018: 3) de rechtspersoonlijkheid van een vereniging. Met alle vrijwilligersgroepen zijn overeenkomsten gesloten om te zorgen dat opbrengsten die namens Terre des Hommes geworven zijn, ook daadwerkelijk aan de doelstelling van Terre des Hommes worden besteed. De overeenkomsten zijn expliciet en duidelijk over de volledigheid.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte

methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een gemiddelde koers. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen zijn opgenomen in de staat van baten en lasten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van de Stichting Terre des Hommes en de zelfstandige rechtspersonen die onder één naam in de publiciteit treden en ook als zodanig een beroep doen op de publieke offervaardigheid en verder van de entiteiten waarover zij een overheersende zeggenschap kunnen uitoefenen.

De volgende rechtspersonen maken deel uit van de consolidatiekring:

Stichting Terre des Hommes, bestaande uit:

- Stichting Terre des Hommes Nederland (hoofdkantoor), Nederland, 's-Gravenhage
- Terre des Hommes Netherlands (Bangladesh office), Dhaka
- Terre des Hommes Netherlands (Cambodia office), Phnom Penh
- Terre des Hommes Netherlands (Philippine country office), Quezon Stad
- Terre des Hommes Netherlands (Nepal office)
- Terre des Hommes Netherlands (Kenya office), Nairobi
- Terre des Hommes Netherlands (Uganda office), Kampala
- Terre des Hommes Netherlands (Ethiopia office), Addis Ababa
- 47 Terre des Hommes vrijwilligersgroepen (zie bijlage voor opsomming)

De doelstelling en directie van de vestigingen zijn gelijk aan Terre des Hommes Nederland. Intercompany-transacties, intercompany-baten en lasten en onderlinge vorderingen en schulden tussen maatschappijen binnen de consolidatiekring worden geëlimineerd, voor zover de baten en lasten niet door transacties met derden buiten deze kring zijn gerealiseerd. Waarderingsgrondslagen van in de consolidatie

opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor Stichting Terre des Hommes Nederland. De resultaten van de winkels zijn toegelicht in de bijlagen van de jaarrekening.

Buitenlandse valuta

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Vorderingen, schulden en verplichtingen in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de koers per balansdatum. De kosten en baten in vreemde valuta hebben wij omgerekend tegen een gemiddelde koers. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen zijn opgenomen in de staat van baten en lasten.

Transacties in buitenlandse valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. De jaarrekeningen van de regiokantoren luiden in buitenlandse valuta en rekenen wij ten behoeve van opname in de jaarrekening om tegen de geldende koersen per balansdatum. De koersverschillen over het begin- en eindvermogen en over de vermogensmutaties in de loop van het boekjaar worden verwerkt in het eigen vermogen. Koersverschillen in zowel monetaire als niet-monetaire posten worden verwerkt in de staat van baten en lasten. De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de activiteiten worden uitgeoefend (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's, dit is zowel de functionele als de presentatievaluta.

Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur. De restwaarde van de vaste activa wordt op nihil gesteld. Wij hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:

• computerapparatuur e.d.:	3 jaar
• vervoermiddelen:	4 jaar
• kantoorinventaris en verbouwingen	5-10 jaar
• onroerend goed	40 jaar

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden geactiveerd en door middel van de afschrijvingskosten in de resultatenrekening verantwoord.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa (leningen) waarderen wij op geamortiseerde kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Per balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroom-genererende eenheid.

Flottende activa

Vorraden

Per balansdatum aanwezige handelsvoorraden, bijvoorbeeld bij vrijwilligersgroepen en andere voorraden zoals welkomstgeschenken voor nieuwe donateurs, nemen wij niet in de balans op, maar brengen wij in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Reserves

Bestemmingsreserve materiële/financiële vaste activa doelstelling

Vermogen dat is vastgelegd in activa, en dat direct en volledig wordt aangewend voor het realiseren van de doelstelling, hebben wij in de bestemmingsreserve materiële vaste activa-doelstelling en in de bestemmingsreserve financiële vaste activa-doelstelling opgenomen.

Bestemmingsreserve projecten

Deze reserve betreft het deel van het vermogen dat door de directie is aangemerkt voor bepaalde projecten en voorlichtingsactiviteiten.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen zijn reserves die zijn opgebouwd uit daartoe ingezamelde of verkregen fondsen, die dienen om meerjarige of toekomstige projectactiviteiten te financieren. Onttrekkingen aan de bestemmingsfondsen zijn gebaseerd op de in het desbetreffende boekjaar gedane commitments, die verband houden met het fonds. Donaties aan bestemmingsfondsen vinden plaats als er voor een bepaald project of hulpprogramma fondsen zijn ontvangen, die wij pas na het lopende boekjaar aanwenden.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag

rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt voor reële waarde. Na de eerste opname waarderen wij financiële instrumenten op de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten en lasten worden in beginsel toegerekend aan de periodes waarop zij betrekking hebben.

Baten

Baten van particulieren

Baten van particulieren worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen. In de baten van particulieren vallen ook de baten uit nalatenschappen. De nalatenschappen worden in het jaar dat Terre des Hommes de vermogensopstelling ontvangt voor 80% verantwoord in de baten. De realisatie voor 2017 - 2019 was gemiddeld 93%.

Baten van bedrijven

Baten van bedrijven worden verantwoord in het jaar waarin de toezegging heeft plaatsgevonden.

Baten van loterij organisaties

Baten van loterijen worden in het betreffende boekjaar verantwoord conform ontvangen en invorderbare netto-opbrengsten, voor zover deze niet geoormerkt zijn voor specifieke projecten. Geoormerkte baten van loterijen worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden

verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Per balansdatum nog te ontvangen bedragen zijn als vordering op de balans opgenomen.

Baten uit subsidies van overheden

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

Baten van verbonden hulp organisaties zonder winststreven bevatten de baten ontvangen vanuit de SHO (Samenwerkende Hulporganisaties). Deze baten worden opgenomen in het jaar waarop zij zijn ontvangen. In 2019 hebben geen ontvangsten als deze plaatsgevonden.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Baten van andere organisaties zonder winststreven bevatten de baten van stichtingen. Ze worden verantwoord in het jaar waarin de toezegging heeft plaatsgevonden voor zover deze niet geormerkt zijn voor specifieke projecten. Geormerkte baten worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Per balansdatum nog te ontvangen bedragen zijn als vordering op de balans opgenomen.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/ of diensten bevatten de netto opbrengsten uit de verkoop van artikelen door de Terre des Hommes winkels. De baten worden verantwoord in het jaar waarin de feitelijke verkoop tot stand is gekomen.

Overige baten

Hierin vallen de huuropbrengsten die worden opgenomen in het jaar waarin de baten worden ontvangen. Dit geldt ook voor de resultaten uit de verkoop van activa.

Lasten

Structurele hulpverlening

Verplichtingen (committeringen) aan projecten worden geacht te zijn aangegaan wanneer daartoe een besluit is genomen door directie of Raad van Toezicht. Wij wijzen deze volledig toe aan het jaar waarin het besluit is genomen en de committering is aangegaan. Dit besluit is gecommuniceerd met de begunstigde.

Noodhulp en Rehabilitatie

Onder de post 'Noodhulp en Rehabilitatie' worden committeringen ten behoeve van hulpverlening verantwoord, die direct zijn voortgekomen uit een rampsituatie en waarbij de periode van hulpverlening een periode van drie jaar niet overschrijdt. Ook de hulpverlening, die is mogelijk gemaakt door één of meer acties van de Samenwerkende Hulporganisaties, verantwoordt wij onder 'Noodhulp en Rehabilitatie'. Alle overige hulpverlening verantwoordt wij onder 'Structurele Hulpverlening'.

Wervingskosten

In de wervingskosten zijn alle kosten inbegrepen die gemaakt zijn om particulieren, bedrijven, loterij organisaties, overheden en andere (fondsenwervende) organisaties te bewegen geld te geven voor een of meer van de doelstellingen.

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de wervingskosten zich verhouden tot de baten. Dit percentage is bepaald door de wervingskosten te delen door de som van de geworven baten.

	2019	2018
Wervingskosten in verhouding tot de baten	12.46%	13.00%

Kosten beheer en administratie

In de kosten beheer en administratie zijn alle kosten inbegrepen die zijn gemaakt in het kader van de (interne) beheersing- en bedrijfsvoering die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten, waaronder personeelsbeloningen en pensioenen.

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De pensioenregeling bij Terre des Hommes betreft een middelloonregeling. De pensioengrondslag is 12 x het maandloon + vakantietoeslag. Terre des Hommes heeft als pensioenuitvoerder PGGM onder de regeling van PFZW (Pensioenfonds Zorg en Welzijn). De dekkingsgraad van PFZW bedroeg ultimo december 2019 96,5 % (dit is de stand van de gemiddelde actuele dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden). Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioen- overeenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante

waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Afschrijvingskosten materiële vaste activa

Afschrijvingskosten vormen geen aparte regel in de winst-en-verliesrekening. Deze kosten zijn opgenomen in andere onderdelen van de winst-en-verliesrekening, te weten structurele hulpverlening, noodhulp, wervingskosten en kosten beheer en administratie. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten bevatten zowel gerealiseerde als ongerealiseerde koersresultaten. Zij worden opgenomen in het desbetreffende boekjaar.

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening als gebeurtenissen na balansdatum.

8.3 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2019

01. MATERIËLE VASTE ACTIVA				
	Onroerend goed hoofdkantoor en TdH winkels	Kantoorinrichting hoofdkantoor en TdH winkels	Regio kantoren	Totaal
Aanschafwaarde				
Saldo 1 januari 2019	1.594.823	2.290.675	231.954	4.117.452
Aankopen	283.706	239.017	12.848	535.571
Desinvesteringen	0	-867.843	-2.928	-870.771
Saldo 31 december 2019	1.878.529	1.661.849	241.874	3.782.252
Afschrijvingen				
Saldo 1 januari 2019	-1.061.574	-2.183.284	-170.870	-3.415.679
Afschrijvingen	-21.252	-87.472	-22.114	-130.838
Desinvesteringen		867.843	2.902	870.771
Saldo 31 december 2019	-1.082.826	-1.402.913	-190.082	-2.675.795
Boekwaarde 31 december 2019	795.703	258.936	51.792	1.106.431

Alle materiële vaste activa worden aangehouden als benodigdheden voor de bedrijfsvoering van Terre des Hommes. De desinvesteringen betroffen het administratief afvoeren van reeds volledige afgeschreven hardware en grotendeels afgeschreven software (Utopia project) op het hoofdkantoor en de regiokantoren, welke niet meer in gebruik waren.

De investeringen betroffen de eerste fase van de renovatie van het pand en het project monitoring systeem Primas.

02. FINANCIËLE VASTE ACTIVA	Lening u/g studio Jux	Totaal
Stand per 1 januari 2019	100.000	100.000
Mutaties 2019	-	-
Stand per 31 december 2019	100.000	100.000

Toelichting financiële vaste activa

Voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst tussen Terre des Hommes en Studio Jux is in het jaar 2016 een lening verstrekt ad € 100.000 ter financiering van werkplekken bij de dochteronderneming van Studio Jux (Be Suited) in Nepal. Over deze lening is geen rente verschuldigd. Vanaf 2018 is een aflossing in drie termijnen overeengekomen, de laatste aflossing zal plaatsvinden in 2020. De reële waarde van de vordering benadert de boekwaarde.

03. VORDERINGEN	31-12-2019	31-12-2018
Projecten, regiokantoren en uitzendingen buitenland	70.350	118.723
Nalatenschappen	1.199.547	2.023.189
Nationale Postcode Loterij	2.250.000	2.250.000
Overige giften en subsidies te ontvangen	1.771.255	595.752
Overige vooruitbetaalde en te vorderen bedragen	19.479	31.920
Totaal vorderingen	5.310.631	5.019.584

Toelichting vorderingen

- Onder de vorderingen zijn alleen vorderingen opgenomen met een looptijd van minder dan een jaar.
- De nalatenschappen betreft het saldo van de bedragen die in het resultaat genomen zijn en de betalingen die hierop ontvangen zijn.
- De vordering op de Nationale Postcode loterij betreft de toezegging van de bijdrage uit reguliere trekkingen 2020.
- De post 'overige giften en subsidies' betreft in hoofdzaak schriftelijke toezeggingen ontvangen van sponsors en nog te ontvangen subsidies. De toename wordt grotendeels veroorzaakt door toegezegde subsidies voor Noodhulp projecten.
- De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde.

04. LIQUIDE MIDDELEN	31-12-2019	31-12-2018
Kas- en banktegoeden Hoofdkantoor	7.757.814	1.486.541
Spaarrekeningen	13.285.750	16.233.598
Spaarrekening ter afdekking huurgaranties winkels	75.000	75.000
De Saint-Exupéry Fonds	88.769	88.760
Kas- en banktegoeden Terre des Hommes winkels	588.277	746.923
Kas- en banktegoeden regio's	896.080	656.245
Totaal liquide middelen	22.691.690	19.287.067

Toelichting

Het saldo van de liquide middelen is voldoende om aan de korte termijn-verplichtingen te kunnen voldoen van € 10,7 miljoen (2018: € 11,9 miljoen). Van de totale liquide middelen zijn alleen de saldi op de spaarrekening ter afdekking van de huurgaranties van de winkels (€ 75.000) en De Saint Exupery fonds (€ 56.723) niet vrij beschikbaar.

05. RESERVES			
Verloop reserves 2019	Direct beschikbaar voor doelstelling	Continuïteitsreserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019 voor correcties	7.170.094	4.000.000	11.170.094
Stelselwijziging project verplichtingen	5.039.307		
Correctie boekingen 2015 - 2018 projecten	2.989.903		
Stand per 1 januari 2019 na correcties	15.199.304		
Mutatie reserves	0	-	
Resultaat boekjaar	-899.070	-	
Stand per 31 december 2019	14.300.235	4.000.000	18.300.235

Reserves

Beschikbaar voor doelstelling

Het vermogen dat direct beschikbaar is voor bestedingen aan de doelstelling bedraagt ultimo 2019 € 14,3 miljoen (2018: € 7,2 miljoen). De toename van € 7,1 miljoen wordt gedreven door een stelselwijziging voor project-verplichtingen (impact € 5,0 miljoen, door correctieboekingen voor de meerjarige subsidie projecten BUZA DtZ, BUZA GAA en NL Embassy Bangladesh (impact € 3,0 miljoen) en door het resultaat van het boekjaar 2019 van € (0,9) miljoen.

De stelselwijziging voor project verplichtingen heeft een positieve impact van € 5.039.307 op de reserve. Voorheen werden de lasten voor de structurele hulpverlening en noodhulp volledig genomen op het moment van externe committering, ook indien hier voorwaarden aan verbonden waren met betrekking tot de uitgaven door externe partners. Vanaf 2019 worden deze lasten genomen op het moment dat een onvoorwaardelijke verplichting bestaat, wat met het huidige partner-model overeenkomt met de actuele uitgaven door de uitvoerende partners. Dit komt zowel de transparantie van de jaarrekening als het partner management beheersmodel ten goede. De beginbalans van 2019 is aangepast voor kosten die oorspronkelijk in voorgaande jaren waren genomen door (meerjarige) contract verplichtingen. De toename van de reserve die hierdoor ontstaat zal naar verwachting over een periode van 2 jaar (tot en met 2020) weer wegvloeien indien de kosten van de hulpverlening door externe partners verlopen in lijn met planning en aangegane voorwaardelijke contracten.

Aanpassingen, teneinde de inkomsten, kosten en balansposities van de meerjarige subsidie-projecten BUZA DtZ, BUZA GAA en NL Embassy Bangladesh uit het verleden te wijzigen naar de juiste stand per 1 januari 2019, resulteren in een toename van de reserves van € 2.989.903. Deze aanpassingen zijn voornamelijk van toepassing op de jaren 2015 - 2018 en zijn geïdentificeerd met de budgettering van 2020, het laatste jaar van deze meerjarige projecten.

Continuïteitsreserve

06. FONDSSEN				
	De Saint-Exupéry Fonds	Van Breen-New Future Fund	Mr. P.J.F. Scheefhals Fonds	Totaal
Stand per 1 januari 2019	88.516	22.918	261.674	373.107
Bij: Inkomsten	-	27.190	-	27.190
Af: Uitgaven	-/-31.793	-/-20.000	-/-106.500	-/-158.293
Stand per 31 december 2019	56.723	30.109	155.174	242.004

Toelichting fondsen

1. De Saint-Exupéry Fonds (fonds op naam)

Tot 31 december 2034 is een bedrag van € 56.723 niet vrij beschikbaar uit hoofde van een notarieel verleden schenkingsakte die bepaalt dat de schenking bedragen gedurende 30 jaar als stamvermogen in stand moeten blijven. Slechts de vruchten kunnen direct door Terre des Hommes worden aangewend. In 2019 zijn de beschikbare bedragen uitgegeven aan projectdoelstellingen.

2. Van Breen – New Future Fund (fonds op naam)

De familie van Breen is in 2013 een samenwerking met Terre des Hommes aangegaan voor een looptijd van 5 jaar.

In 5 jaarlijkse termijnen van € 20.000 wilde de familie een bijdrage leveren aan de hulp aan kwetsbare meisjes in ontwikkelingslanden ter preventie en bestrijding van seksuele uitbuiting - in het bijzonder kinderprostitutie. Zowel het ingelegde basis vermogen als het rendement is beschikbaar voor besteding aan deze doelstelling. In januari 2019 is een verlenging in de samenwerking overeengekomen voor een periode van 5 jaar. In 2019 zijn behalve de inleg van € 20.000 door de familie zelf, extra donaties € 7.190 aan het fonds toegevoegd door bekenden van de familie. In overleg met de familie van Breen is er een bedrag van € 20.000 onttrokken en uitgegeven aan het Devadasi project in India.

3. Mr. P.J.F. Scheefhals Fonds (fonds op naam)

Dit fonds is ontstaan uit de nalatenschap van de heer Mr. P.J.F. Scheefhals en is bestemd voor onder meer de bekostiging van projecten ten behoeve van kinderen die slachtoffer zijn van geweld, mishandeling, misbruik, uitbuiting, verstoting of verlating. Een bedrag van € 106.500 is uitgegeven aan projectdoelstellingen gebaseerd op de vrijgevallen bedragen sinds de start van het fonds.

07. SCHULDEN	31-12-2019	31-12-2018
Langlopende schulden > 1 jaar	0	1.686.326
Totaal langlopende schulden	0	1.686.326
Kortlopende project verplichtingen < 1 jaar	1.308.976	7.557.838
Overige kortlopende schulden regiokantoren	534.710	324.128
Overige kortlopende schulden	8.822.826	3.996.882
Totaal kortlopende schulden	10.666.511	11.878.847
Totaal schulden	10.666.511	13.565.173

Toelichting schulden

- De langlopende schulden en kortlopende project verplichtingen zijn significant lager door de ingevoerde stelselwijziging voor project verplichtingen (zie toelichting op tabel 05. Reserves).
- De toename van de overige kortlopende schulden met € 4.825.944 is gerelateerd aan een toegekende subsidie van de Nationale Postcode Loterij voor het Watch 24/7 project (impact op balans € 2.641.278) en een ontvangen vooruitbetaling van DtZ voor 2020 in december 2019 (impact op balans € 2.293.415). De totale subsidie van de Nationale Postcode Loterij van € 2,97 miljoen zal over een periode van 3 jaar worden uitgegeven.
- De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten

Door middel van een (notariële) akte van schenking hebben 1.682 (2018: 1.641) begunstigers van Terre des Hommes voor de komende jaren bijdragen aan Terre des Hommes toegezegd. Met de uit hoofde van deze schenkingsaktes te ontvangen lijfrente-termijnen is in de balans ultimo 2019 geen rekening gehouden. Deze worden in het jaar van ontvangst als inkomsten verantwoord. Er zijn ultimo 2019 zeven legaten met vruchtgebruik, de waarde van het financiële effect van de voordelen kan niet worden geschat in verband met het recht van de vruchtgebruiker op interen, vervreemden of beleggen.

Verplichtingen

Terre des Hommes staat door middel van een bankgarantie voor 15 winkels (2018: 16 winkels) garant voor drie maanden huur, voor een totaalbedrag van € 56.723 (2018: € 61.973). Daarnaast zijn er voor 21 winkels concerngaranties afgegeven voor een totaalbedrag van € 92.340 (2018: 15 / € 61.394).

Terre des Hommes huurt vier kopieer/printapparaten bij Grenke finance. Hiervoor is een huurovereenkomst gesloten die eindigt op 1 september 2021. Ultimo 2019 is er 1 bedrijfsauto geleased voor een periode van maximaal 48 maanden. Het contract betreft operationele lease. De auto wordt gebruikt door de medewerker die zich dagelijks inzet voor de winkels en de vrijwilligers in het land.

Voor de Cyber unit die onze Watch projecten ondersteunt wordt een kantoorruimte gehuurd op een externe locatie waar meerdere organisaties met strikte data veiligheidsvereisten gehuisvest zijn. Dit huurcontract is voor 12 maanden aangegaan.

Eind 2019 heeft Terre des Hommes voor € 5,2 miljoen aan contracten met projectpartners afgesloten, die uit te voeren zijn in 2020.

OVERZICHT VERPLICHTINGEN				
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Huur winkels	576.576	796.648		1.373.224
Bedrijfsauto's	6.660	14.985	-	21.645
Kopieermachines	2.678	4.463	-	7.141
Huur Watch	45.404	-	-	45.404
Projectcommitteringen 2020	5.192.361	-	-	5.192.361
Totaal verplichtingen	5.823.679	816.096	0	6.639.776

Gedurende het verslagjaar is in de winst-en-verliesrekening een bedrag van € 19.146 aan leasekosten voor bedrijfsauto's verwerkt.

8.4 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2019

Algemeen

Het jaar 2019 toont een negatief saldo van baten en lasten van € (0,9) miljoen. De onderliggende reden voor meer uitgaven dan inkomsten is de uitvoer van een aantal meerjarige projecten die voornamelijk worden bekostigd uit ongeoordeelde fondsen die in 2017 en 2018 zijn opgenomen in de reserves van Terre des Hommes. Dit is onder andere het gevolg van de stelselwijziging die in 2019 is ingevoerd en die een positieve impact heeft op de beginstand van de reserves in 2019 (vrijval van externe verplichtingen) en vervolgens een toename van de kosten in lijn met de actuele uitgaven door de uitvoerende partners.

Baten van particulieren waren in zijn totaliteit gelijk aan begroting en significant hoger (€ 0,5 miljoen) dan in 2018, gedreven door een toename van nalatenschappen. Een gelijksoortig patroon is zichtbaar voor inkomsten uit bedrijven waar de stijging versus 2018 wordt veroorzaakt door een donatie van Kuncai voor het Mica-project in India.

Inkomsten van Loterij organisaties zijn gestegen versus budget en 2018 door de toekenning van een subsidie van de Nationale Postcode Loterij van € 2,97 miljoen voor het Watch 24/7 project. Deze subsidie zal over een periode van 3 jaar worden uitgegeven en de uitgaven in 2019 bedroegen € 0,3 miljoen.

Inkomsten uit overheidssubsidies waren in 2019 significant hoger dan begroot en dan in 2018. De stijging van € 1,5 miljoen versus 2018 is te danken aan € 0,6 miljoen meer subsidies voor structurele hulp (voornamelijk het GAA-programma) en een toename van subsidies van noodhulp van € 1,2 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toenemende focus op noodhulp, mede gedreven door een partnership met Terre des Hommes Lausanne voor werving en uitvoer van subsidies van de Europese Commissie.

De inkomsten uit stichtingen en andere organisaties zonder winststreven waren lager dan begroot en lager dan in 2018. De doorlooptijd tussen start van contact met nieuwe stichtingen en daadwerkelijk ontvangen giften is langer dan verwacht, tevens zijn er door personeelwisselingen op de afdeling minder voorstellen verstuurd en heeft de focus vooral gelegen op de verbetering van de interne donor rapportage capaciteit. Daar zullen wij op de langere termijn van kunnen profiteren.

De bestedingen aan onze doelstellingen zijn in 2019 significant hoger dan begroot en dan in 2018 (€ 5,2 miljoen versus 2018). Dit komt onder andere door toename van geoordeelde overheids-subsidies en daarbij behorende uitgaven (€ 1,5 miljoen): voornamelijk GAA (€ 0,6 miljoen gerelateerd aan Afrika), noodhulp en

Mica. Daarnaast was er in 2019 een toename van de kosten met betrekking tot bestrijding van online seksuele exploitatie van circa € 0,9 miljoen gerelateerd aan de hulpverlening via onze Cyber unit. Daarnaast hebben we in Afrika en Azië circa € 1,2 miljoen meer uitgegeven aan ongeoordeelde projecten, inclusief recent opgestarte self-implementatie projecten (zonder of gedeeltelijk met externe partners).

De wervingskosten zijn in 2019 hoger dan in 2018. De kosten voor het werven van individuele donoren blijven stijgen. We zien dat donoren zich minder lang committeren en dat tegelijk de kostprijs van Door-2-Door werving stijgt. De wervingskosten zijn significant lager dan gebudgetteerd (€ 0,4 miljoen) omdat in de loop van het jaar het besluit is genomen een geplande tv-campagne niet uit te voeren op basis van een risico afweging en kosten/ baten analyse.

De kosten voor beheer en administratie zijn hoger dan begroot en toegenomen t.o.v. 2018. Dit wordt veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt. We zijn in 2019 opnieuw genooddaakt geweest langer dan gewenst met tijdelijke arbeidskrachten te werken. Dit heeft een negatief effect op de kosten. Daarnaast is het management team uitgebreid zonder dat dit was begroot.

Details baten

08. BATEN VAN PARTICULIEREN	2019	2018
Donaties en giften	5.485.343	5.420.013
Nalatenschappen	1.772.716	1.337.681
Totaal baten van particulieren	7.258.059	6.757.694

09. BATEN VAN BEDRIJVEN	2019	2018
Baten van bedrijven	293.405	34.351

10. BATEN VAN LOTERIJ ORGANISATIES	2019	2018
Nationale Postcode Loterij (reguliere bijdrage)	2.260.000	2.250.000
Nationale Postcode Loterij (extra bijdrage)	328.722	0
Overige loterijen	24.354	27.832
Totaal baten van loterij organisaties	2.613.076	2.277.832

In 2019 heeft Nationale Postcode Loterij aan Terre des Hommes een subsidie van €2,97 miljoen toegekend geoormerkt voor het Watch 24/7 project. Deze subsidie is reeds ontvangen in cash en zal over een periode van 3 jaar worden uitgegeven. In 2019 is hiervoor € 328.722 uitgegeven aan voornamelijk de ontwikkeling van doorontwikkeling van software voor opsporing van seksuele exploitatie op het internet.

11. BATEN VAN SUBSIDIES EN OVERHEDEN	2019	2018
BUZA/DtZ Alliance	3.261.949	3.306.063
BUZA/GAA Alliance	3.525.617	2.972.856
NL Embassy / Bangladesh	822.543	838.288
Overige subsidies	349.557	237.500
Subtotaal: Baten t.b.v. structurele hulpverlening	7.959.666	7.354.707
BUZA DRA South Sudan		21.123
BUZA DRA JHR Zimbabwe		10.094
BUZA DRA Ukraine	134.000	809.751
BUZA DRA JHR North Iraq	874.584	3.598.001
BUZA DRA Afghanistan	540.000	294.786
BUZA DRA Syria	735.682	687.099
BUZA DRA Venezuela (Colombia)	605.930	
BUZA DRA Nigeria	1.178.667	
Madad (Libanon+Jordanië)	153.403	
ECHO Bangladesh	850.000	
ECHO Iraq	1.275.182	
Subtotaal: Baten t.b.v. noodhulp	6.347.448	5.420.854
Totaal Subsidies van overheden	14.307.114	12.775.561

Van de totale subsidie inzake Down to Zero Alliance is een bedrag van € 2.158.443 bestemd voor onze alliantiepartners, dit bedrag is opgenomen als kosten van structurele hulpverlening. Het subsidie-deel toekomend aan Terre des Hommes bedraagt € 1.103.506. De GAA, DtZ alliance en Bangladesh NL Embassy subsidies zijn structureel van aard en zijn overeengekomen t/m het jaar 2020. De overige subsidies zijn incidenteel van aard.

De subsidie afrekeningen zijn goedgekeurd t/m jaar 2018.

12. BATEN VAN VERBONDEN ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN	2019	2018
SHO	-	-
Totaal baten van verbonden organisatie zonder winststreven	-	-

13. BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN	2019	2018
Baten van andere organisaties zonder winststreven	485.861	630.376

14. BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN PRODUCTEN EN/OF DIENSTEN	2019	2018
Bruto Verkoopopbrengsten Terre des Hommes winkels	2.501.440	2.403.253
Directe kosten winkels	-1.099.589	-1.111.936
Netto resultaat Terre des Hommes winkels	1.401.851	1.291.317
Ontvangen giften Terre des Hommes winkels	79.693	83.667
Overige baten winkels	49.115	32.686
Directe kosten HO	-133.065	-92.505
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	1.397.594	1.315.164

Voor de toekenning van de kosten van de winkels wordt Richtlijn 650 (650.316) gevolgd die aangeeft dat "onder de kostprijs wordt verstaan de inkoopwaarde van de goederen, verhoogd met de op de in- en verkoop drukkende directe kosten". De kosten die tot de kostprijs toegerekend moeten worden zijn zowel kosten die de winkels zelf maken (kosten van het winkelpand met inrichting, de kosten van de vrijwilligers en de faciliteiten om de goederenstroom te registreren, de verkoop af te kunnen handelen en de gelden te ontvangen) als kosten die het hoofdkantoor maakt ten behoeve van de winkels. De toename van deze kosten in 2020 is voornamelijk veroorzaakt door het strakker alloceren van de directe kosten aan de winkels. Denk hierbij aan reiskosten, ontwikkelkosten website, alsmede door het afboeken van het verlies van twee gesloten winkels (€ 34 k). In de bijlage van deze jaarrekening is een detailoverzicht per winkel te zien.

15. OVERIGE BATEN	2019	2018
Huuropbrengst (inclusief servicekosten)	36.400	54.055
Overig	4.054	
Totaal overige baten	40.455	54.055

Toelichting

Van januari tot en met augustus 2019 is een gedeelte van het kantoorpand onderverhuurd aan CKM (centrum tegen kinderhandel en mensenhandel).

Lasten

16. STRUCTURELE HULPVERLENING	2019	2018
Azië	5.651.310	4.075.386
Oost-Afrika	5.013.419	3.528.957
Zuid-Amerika	0	94.829
Nederland / Overig	3.933.893	2.856.977
Afdracht aan DTZ partners	2.157.993	2.217.594
Totaal structurele hulpverlening	16.756.615	12.773.744

17. NOODHULP EN REHABILITATIE	2019	2018
Eigen Noodhulp	-	161.875
Met SHO middelen	-	-
Met subsidie	5.610.550	1.871.313
Afdracht aan partners	593.244	2.925.468
Totaal noodhulp en rehabilitatie	6.203.794	4.958.656

18. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	2019	2018
Koers resultaat	-5.649	-31.364
Rente opbrengst rekening courant / spaarrekening / deposito's	2.623	4.182
Rente ontvangen door regiokantoren	4.433	8.424
Totaal financiële baten en lasten	1.407	-18.757

19. SHO VERDEELSLEUTEL	2019	2018	2017	
Kosten noodhulp en hulp bij wederopbouw	5.565	2.033	3.334	X 1.000
Opbrengsten uit eigen fondsenwerving	9.435	8.738	10.468	X 1.000

De vergelijkende cijfers 2018 zijn aangepast t.o.v. de jaarrekening 2018 i.v.m. gecorrigeerde wijze van berekenen.

8.5 Kostentoe rekening

Besteed aan doelstellingen							
	Structurele hulp	Noodhulp	Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Verstrekte (project)subsidies en (project)bijdragen	12.181.501	5.564.753	-	-	17.746.254	16.100.920	10.503.038
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	2.158.443	593.372	-	-	2.751.815	2.436.000	5.143.062
Communicatiekosten	-	-	1.545.992	-	1.545.992	2.289.719	1.712.662
Personeelskosten	1.733.033	32.750	1.249.967	750.526	3.766.276	2.745.572	3.210.490
Huisvestingskosten	68.860	1.301	49.666	29.821	149.649	98.500	122.063
Kantoor- en algemene kosten	575.415	10.874	415.024	249.195	1.250.508	1.034.700	952.535
Afschrijvingen	39.364	744	28.392	17.047	85.547	47.075	174.319
Totaal	16.756.615	6.203.794	3.289.040	1.046.590	27.296.040	24.752.486	21.818.170

De directe kosten worden zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstelling, wervingskosten en beheer en administratie.

De indirecte kosten worden volgens een verdeelsleutel gebaseerd op aantal werkzame personen in voltijdse formatieplaatsen (FTE) verdeeld over de hoofdactiviteiten. Hiervoor wordt de tijdsbesteding per persoon aan de betreffende hoofdactiviteit in kaart gebracht.

Onder de kosten voor Beheer en Administratie worden ook de accountantskosten verantwoord. In 2019 zijn de volgende kosten ten laste van het resultaat gebracht:

- Controle van de (geconsolideerde) jaarrekening 2019 en extra kosten jaarrekening 2018 € 104.465
- Controle van de landenkantoren en projecten € 63.500

Personeelskosten	2019	2018
Lonen & Salarissen	2.258.533	1.865.255
Sociale lasten	330.100	263.871
Pensioenlasten	239.790	211.941
Overige personeelskosten	937.853	869.424
Totaal personeelskosten	3.766.276	3.210.490

Personeelsbestand

Ultimo 2019 bedroeg het aantal medewerkers op het hoofdkantoor en in Nederland 51 (2018:47); de fte-waarde hiervan is 44,7 (2018: 41,6). In de regio's bedroeg het aantal medewerkers ultimo 2019 86 (2018: 86). Het totale aantal medewerkers bedroeg ultimo 2019 137 (2018: 133).

Gemiddeld genomen over heel 2019 bedroeg het aantal medewerkers op het hoofdkantoor en in Nederland 45 (2018: 47); de fte-waarde hiervan is 43,4 (2018: 40,7). In de regio's bedroeg het gemiddeld aantal medewerkers over 2019 81 (2018: 81). Het gemiddeld totale aantal medewerkers bedroeg over 2019 128 (2018: 128).

Bezoldiging directie

Conform Richtlijn 650 worden de personeelskosten van de directie afzonderlijk in de jaarrekening vermeld. De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van de bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Terre des Hommes de 'Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht'.

De regeling geeft aan de hand van zwaarte criteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Terre des Hommes vond plaats door de remuneratiecommissie. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 515 en daarmee inschaling in functiegroep J met een maximaal jaarinkomen in 2019 van € 156.754- voor een eenhoofdige directie. Het werkelijke jaarinkomen van de directeur bleef ruim binnen dit maximum.

Voor de totale bezoldiging waarin naast het jaarinkomen ook de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn worden opgenomen, gold in 2019 een maximum van € 194.000,-. De totale bezoldiging van de directeur bleef ruim binnen dit maximum. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in onderstaande tabel toegelicht.

8.6 Bezoldiging directie

Naam	C.W.J. Kok	C.W.J. Kok
Functie	Alg. directeur	Alg. directeur
Dienstverband		
Periode	Geheel 2019	Geheel 2018
Aard (looptijd)	Onbepaald	Onbepaald
Uren	40	40
part time percentage	100	100
Bezoldiging (EUR)		
Jaarinkomen		
- Bruto loon/salaris	125.000	125.000
- Vakantiegeld	10.000	4.167
Totaal Jaarinkomen	135.000	129.167
SV lasten (wg deel)	10.056	10.176
Pensioenlasten (wg deel)	23.163	21.866
Totaal bezoldiging	168.218	161.209

De pensioenlast betreft het werkgeversdeel van de aan het bedrijfstakpensioenfonds verschuldigde premie. Aan de directeur zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Onbezoldigde nevenfuncties van de directeur:

Carel Kok had in 2019 acht onbezoldigde relevante nevenfuncties:

- bestuurslid (Vice-Voorzitter) Responsible Mica Initiative
- bestuurslid (Vice-Voorzitter) Terre des Hommes International Federation
- bestuurslid Samenwerkende Hulporganisaties
- lid van de CEO vergadering van de Dutch Relief Alliance
- lid raad van toezicht Stichting Beheer Subsidiegelden Dutch Relief Alliance
- bestuurslid (Voorzitter) Stichting Steunfonds Jeugd Rotterdam
- bestuurslid (Chairman) Terre des Hommes Sweden
- trustee (Chairman) of Save Sweetie Now (UK)

8.7 Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van Covid-19 heeft impact op de economische en sociale activiteit van alle landen waarin wij actief zijn. Wij hebben een aantal maatregelen genomen om de effecten van het Covid-19-virus te bewaken en te voorkomen, zoals veiligheids- en gezondheidsmaatregelen voor onze medewerkers (zoals vanuit huis werken en het tijdelijk sluiten van de winkels in Nederland) en het zekerstellen van onze rapportages, controls en benodigde cash transfers naar landen kantoren en partners.

Gevolgen van Covid-19 voor onze activiteiten

Er is nog veel onzekerheid over de omvang van de Covid-19 impact op onze inkomsten en kosten. Zeker is dat de impact significant zal zijn, echter die resulteert naar verwachting niet in een negatieve impact op ons nettoresultaat voor 2020. Ook in het geval van het meest negatieve scenario van onze analyse is ons huidige eigen vermogen ruim voldoende om dit op te vangen en de activiteiten in 2021 voort te zetten op basis van onze huidige structuur.

De reden dat de netto impact van Covid-19 op ons resultaat naar verwachting licht positief zal zijn is dat een groot deel van de inkomsten gelijk lopen met de kosten (geoordeelde fondsen). Daarnaast is de verwachting dat de ongeoordeelde fondsen dalen met circa 7% (maximaal 25%) voor de periode April - December. Deze daling zal echter worden gecompenseerd door een grotere daling van de project uitgaven die worden gefinancierd uit ongeoordeelde fondsen (tussen de 25 - 50%) voor dezelfde periode.

Doordat wereldwijd onze IT architectuur op gelijke manier in de Cloud is belegd, konden we meteen thuiswerken effectief implementeren. Al onze back-office medewerkers wereldwijd zijn in staat om hun activiteiten vanuit huis voort te zetten.

Hierdoor zijn ook alle administratieve controls aanwezig. Omdat het grootste deel van onze fundraising vanuit Nederland plaatsvindt kan ook daarvoor thuiswerken effectief zijn. Met uitzondering van onze winkels in Nederland die sinds half maart gesloten zijn. We verwachten dat deze in juni weer open zullen gaan in lijn met de regelgeving in Nederland.

De belangrijkste uitdaging is dat de uitvoering van onze projectactiviteiten in de landen wordt beperkt door de Corona-maatregelen. Bepaalde activiteiten zoals groepsvoorzitting kunnen geen doorgang vinden door de maatregelen. Hierdoor waren de uitgaven in april ongeveer 50% van de begroote project-uitgaven. Tegelijkertijd is er wel degelijk behoefte voor de hulpverleningsactiviteiten aangezien de quarantaine maatregelen de kans op kinderuitleiding vergroten. De afgelopen weken hebben onze medewerkers, waar nodig in overleg met donoren, bepaalde projectactiviteiten gherdefinieerd. Het doel hiervan is om deze activiteiten zowel goed te laten aansluiten bij de Covid-19 behoefte als dat ze uitvoerbaar zijn binnen de overheidsmaatregelen. Hier is nog een grote mate van onzekerheid omdat de ontwikkeling van Covid-19 in Afrika en een aantal landen in Azië zelfs nog groter is als in Nederland en in deze landen de besmetting nog groeit en daarom nog geen roadmaps voor exit van de lockdown bestaan.

Hoewel onzeker zijn wij op dit moment niet van mening dat de gevolgen van het Covid-19-virus een materieel negatief effect zullen hebben op onze financiële conditie of liquiditeit. De back-office activiteiten wereldwijd vinden doorgang. De fondsenwervende activiteiten in Nederland ook. Door beperkingen van de winkels en de door-to-door werving zullen de ongeoordeelde inkomsten lager zijn. Echter zal de daling in ongeoordeelde projectkosten significant hoger zijn.

8.8 Ondertekening

Ondertekening

16 juni 2020

Den Haag

Carel Kok Directeur Terre des Hommes Nederland

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling en goedkeuring geconsolideerde jaarrekening

De Directie van Stichting Terre des Hommes Nederland heeft de geconsolideerde jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 17 juni 2020. De Raad van Toezicht van Stichting Terre des Hommes heeft de geconsolideerde jaarrekening 2019 goedgekeurd in de vergadering van 17 juni 2020.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling van paragraaf 6.2 'Resultaat bestemming' in de statuten.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de raad van toezicht van Stichting Terre des Hommes Nederland

---

Verklaring over de geconsolideerde jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Terre des Hommes Nederland ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de groep (de stichting samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Richtlijn 650 'Fondsenwervende instellingen' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 650).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening 2019, die deel uitmaakt van de jaarrekening van Stichting Terre des Hommes Nederland te Den Haag gecontroleerd.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2019;
- de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening is RJ 650.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Terre des Hommes Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

2SCM7PCKNTE-1370915724-64

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (04K34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (04K34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (04K34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (04K51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (04K542263660), PricewaterhouseCoopers B.V. (04K34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (Covid-19)

Wij wijzen op de toelichting in paragraaf 8.7 (Gebeurtenissen na balansdatum) van de jaarrekening waarin de directie de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (Covid-19) op de stichting en op de omgeving waarin de stichting opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat er nog steeds onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot de aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 650 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ 650.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met RJ 650; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de geconsolideerde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 16 juni 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. M. van Dijk RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de geconsolideerde jaarrekening 2019 van Stichting Terre des Hommes Nederland

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de stichting opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage

Resultaten vrijwilligersgroepen

Toelichting

In het hoofdstuk 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' vermelden wij de bedragen voor afgegeven garanties door het hoofdkantoor alsmede de verplichtingen inzake de huur van de winkelpanden.

2019					
Winkel locatie	Bruto verkoop opbrengst	Directe kosten	Netto verkoop resultaat	Giften en overige baten*	Totaal resultaat
Alkmaar	27.135	(22.425)	4.710	-	4.710
Alphen	41.931	(29.791)	12.140	3.578	15.718
Amersfoort	86.504	(30.577)	55.927	491	56.418
Amsterdam	56.399	(23.429)	32.970	200	33.170
Apeldoorn	59.309	(32.899)	26.410	2.653	29.063
Arnhem	71.460	(24.518)	46.942	1.977	48.919
Assen	49.449	(26.471)	22.978	50	23.028
Barneveld	26.040	(2.236)	23.804	4.074	27.878
Bergen op Zoom	53.748	(17.797)	35.951	2.618	38.569
Beverwijk	15.808	(24.261)	(8.453)	694	(7.759)
Breda	81.292	(28.024)	53.268	3.392	56.660
Delft	52.979	(22.059)	30.920	2.312	33.232
Den Bosch	111.254	(56.081)	55.173	2.544	57.717
Den Haag	50.162	(26.066)	24.096	2.678	26.774
Deventer	39.830	(16.301)	23.529	2.378	25.907
Drachten	27.385	(19.874)	7.511	127	7.638
Eindhoven	90.450	(30.557)	59.893	725	60.618
Emmen	41.344	(16.762)	24.582	2.535	27.117
Enschede	32.151	(25.525)	6.626	2.705	9.331
Goes	30.025	(17.733)	12.292	4.246	16.538
Gouda	48.700	(25.063)	23.637	580	24.217

vervolg tabel

2019					
Winkel locatie	Bruto verkoop opbrengst	Directe kosten	Netto verkoop resultaat	Giften en overige baten*	Totaal resultaat
Groningen	37.414	(21.285)	16.129	1.098	17.227
Haarlem	57.413	(21.191)	36.222	119	36.341
Haarlemmermeer	50.491	(22.622)	27.869	2.718	30.587
Heerenveen	32.302	(18.475)	13.827	275	14.102
Helmond	54.641	(33.450)	21.191	210	21.401
Hengelo	117.982	(31.969)	86.013	2.778	88.791
Hilversum	68.488	(27.604)	40.884	419	41.303
Leeuwarden	60.970	(25.378)	35.592	-	35.592
Leiden	43.171	(12.777)	30.394	3.616	34.010
Maastricht	59.677	(30.588)	29.089	506	29.595
Middelburg	85.371	(25.640)	59.731	2.559	62.290
Nijmegen	31.418	(26.967)	4.451	3.743	8.194
Oosterhout	81.763	(30.049)	51.714	1.303	53.017
Pijnacker	158.349	(10.307)	148.042	4.904	152.946
Roosendaal	20.449	(23.085)	(2.636)	944	(1.692)
Rotterdam/Barendrecht	50.591	(24.715)	25.876	34.804	60.680
Tilburg	55.798	(31.924)	23.874	1.866	25.740
Utrecht	49.138	(21.132)	28.006	2.573	30.579
Venlo	39.802	(18.589)	21.213	15.815	37.028
Wageningen	62.834	(28.398)	34.436	1.607	36.043
Westland	9.079	(12.789)	(3.710)	-	(3.710)
Zoetermeer	61.524	(31.790)	29.734	1.186	30.920
Zundert	48.100	(18.210)	29.890	977	30.867
Zwolle	54.820	(32.203)	22.617	4.231	26.848
Totaal Winkels	2.484.940	(1.099.586)	1.385.354	128.808	1.514.162
Werkgroepen (3)	-	-	-	22.750	22.750
Totaal	2.613.748	-1.099.586	1.514.162	1.515.58	1.536.912
Doorbelaste kosten Hoofdkantoor					-196.611
Resultaat conform staat van baten en lasten					1.340.301**

* Inclusief opbrengsten afgekeurde kleding

** Verschil resultaat (64K) in deze tabel tov tabel 14 wordt verklaard door aflossingen op leningen door winkels aan HO (30K) en het afboeken van 2 winkelsluitingen (34K).

Eindredactie

Terre des Hommes

Hoofdreductie

Jolanda van Witzenburg

Tekst

Terre des Hommes

Design en productie

Newton21

Foto's

Quinten van der Blonk

Oscar Timmers

Sven Torfinn

Adnan Wahid

Mayank Soni

Joris den Blaauwen,

Merel van den Enden

Arie Kievit

Marieke van der Velden

Roy Beusker Fotografie

Stichting Terre des Hommes Nederland

Zoutmanstraat 42-44

2518 GS Den Haag

070 - 3105000

www.tdh.nl

info@tdh.nl

Wij worden gesteund door

